શિવજી

અનુક્રમણિકા

૧. શિવજીની આરતી
૨. શિવ ચાલીસા
૩. શિવ તાંડવ સ્તુતિ
૪. શિવ રુદ્રાષ્ટકમ
૫. શિવમહિમ્ન સ્તોત્ર
૬. શિવ સહસ્ત્ર નામ સ્તોત્રમ
૭. શ્રી શિવપંચાક્ષર સ્તોત્ર
૮. શ્રી શિવમાનસ પૂજા સ્તોત્ર
૯. દ્વાદશ જ્યોતિર્લિંગ સ્તોત્ર
૧૦. શ્રી દારિદ્રયદહન શિવ સ્તોત્ર
૧૧. શ્રી રુદ્રં લઘુન્યાસમ
૧૨. શિવાષ્કટમ
૧૩. ચંદ્ર શેખરાષ્ટકમ
૧૪. કાશી વિશ્વ નાધાષ્ટકમ
૧૫. લિઙ્ગાષ્ટકમ
૧૬. બિલ્વાષ્ટકમ
૧૭. નિર્વાણષ્ટકમ
૧૮. શિવાનંદ લહરિ
૧૯. દક્ષિણા મૂર્તિ સ્તોત્રમ
૨૦. જગન્નાથાષ્ટકમ
૨૧. કાલ ભૈરવાષ્ટકમ
૨૨. તોટકાષ્ટકમ
૨૩. શિવ સહસ્ત્ર નામ સ્તોત્રમ
૨૪. ઉમા મહેશ્વર સ્તોત્રમ
૨૫. શિવ અષ્ટોત્તર શત નામ સ્તોત્રમ
૨૬. શિવ ભુજંગમ
૨૭. અર્ધ નારીશ્વર અષ્ટકમ
૨૮. શિવ કવચમ
૨૯. શ્રી કાળ હસ્તીશ્વર શતકમ
૩૦. શિવાપરાધ ક્ષમાપણ સ્તોત્રમ
૩૧. શિવ ભુજંગ પ્રયાત સ્તોત્રમ

શિવજીની આરતી

જય દેવ, જય દેવ, જય હરિહરા
ગંગાધર ગિરિજાવર, ઈશ્વર ૐકારા... ૐ હર હર હર મહાદેવ

વાઘાંબર પિતાંબર, શિવશ્યામે પહેર્યા
કમળનયન કેશવને, શિવને ત્રિનયન... ૐ હર હર હર મહાદેવ

નંદિવાહન ખગવાહન, શિવ ચક્ર ત્રિશુળધારી
ત્રિપુરારી મુરારી, જય કમળાધારી... ૐ હર હર હર મહાદેવ

વૈકુંઠે વસે વિશ્વંભર, શિવજી કૈલાસે
હરિકાળા હર ગોરા, જે તેને ધ્યાને... ૐ હર હર હર મહાદેવ

રામને ખાંધે ધનુષ્ય, શિવ ખાંધે ઝોળી
રામને વાનર-રીંછ, શિવને ભૂત ટોળી... ૐ હર હર હર મહાદેવ

ચંદન ચઢે ત્રિકમને, શિવ હર ભસ્માંગે
રામે હૃદયે રાખ્યા, ઉમિયા અર્ધાંગી... ૐ હર હર હર મહાદેવ

કૈસ્તુભમણી કેશવને, શિવને રૂંઢમાળા
મુક્તાફળ મોહનને, શિવને સર્પકાળા... ૐ હર હર હર મહાદેવ

કેવડો વ્હાલો કેશવને, શિવને ધંતુરો
ત્રિકમને વ્હાલા તુલસી, શિવને બીલીપત્ર...ૐ હર હર હર મહાદેવ

લક્ષ્મીવર ઉમિયાવર, શંકર શામળિયા
હરિવર નટવર સ્વામી, એકાંકે મળીયા... ૐ હર હર હર મહાદેવ

મોહનને મહાદેવ, જો સુંદર ગાશો
હરિહરના ગુણ ગાતા, હરિચરણે જાશો... ૐ હર હર હર મહાદેવ

હરિહરની આરતી, જે કોઈ ગાશે
ભણે શિવાનંદ સ્વામી, કૈલાસે જાશે... ૐ હર હર હર મહાદેવ

શિવ ચાલીસા

॥ ૐ નમઃ શિવાય ॥

જય ગણેશ ગિરિજા સુવન, મંગલ મૂલ સુજાન ।
કહત અયોધ્યાદાસ તુમ, દેઉ અભય વરદાન ॥

જય ગિરિજાપતિ દીનદયાલા । સદા કરત સંતન પ્રતિપાલા ॥
ભાલ ચન્દ્રમા સોહત નીકે । કાનન કુંડલ નાગફની કે ॥
સંગ ગૌર સિર ગંગ બહાયે । મુંડમાલ તન ક્ષાર લગાયે ॥
વસ્ત્ર ખાલ વાઘમ્બર સોહે । છવિ કો દેખિ નાગ મુનિ મોહે ॥
મૈના માતુ કિ હવૈ દુલારી । વામ અંગ સોહત છવિ ન્યારી ॥
કર ત્રિશૂલ સોહત છવિ ભારી । કરત સદા શત્રુન ક્ષયકારી ॥
નંદિ ગણેશ સોહૈં તહઁ કૈસે । સાગર મધ્ય કમલ હૈં જૈસે ॥
કાર્તિક શ્યામ ઔર ગણરાઊ । યા છવિ કો કહિ જાત ન કાઊ ॥
દેવન જબહીં જાય પુકારા । તબહીં દુઃખ પ્રભુ આપ નિવારા ॥
કિયો ઉપદ્રવ તારક ભારી । દેવન સબ મિલિ તુમહિં જુહારી ॥
તુરત ષડાનન આપ પઠાયઉ । લવ નિમેષ મહઁ મારિ ગિરાયઉ ॥
આપ જલંધર અસુર સંહારા । સુયશ તુમ્હાર વિદિત સંસારા ॥
ત્રિપુરાસુર સન યુદ્ધ મચાઇ । સબહિં કૃપા કરિ લીન બચાઇ ॥
કિયા તપહિં ભાગીરથ ભારી । પુરવ પ્રતિજ્ઞા તાસુ પુરારી ॥
દાનિન મહઁ તુમ સમ કોઇ નાહીં । સેવક સ્તુતિ કરત સદાહીં ॥
વેદ માહિ મહિમા તબ ગાઇ । અકથ અનાદિ ભેદ નહીં પાઇ ॥
પ્રકટી ઉદધિ મથન તે જ્વાલા । જરત સુરાસુર ભએ વિહાલા ॥
કીન્હ દયા તહઁ કરી સહાઇ । નીલકંઠ તવ નામ કહાઇ ॥
પૂજન રામચન્દ્ર જબ કીન્હા । જીત કે લંક વિભીષણ દીન્હા ॥
સહસ કમલ મેં હો રહે ધારી । કીન્હ પરીક્ષા તબહીં પુરારી ॥
એક કમલ પ્રભુ રાખેઉ ગોઇ । કમલ નૈન પૂજન ચહઁ સોઇ ॥
કઠિન ભક્તિ દેખી પ્રભુ શંકર । ભયે પ્રસન્ન દિયે ઇચ્છિત વર ॥

જય જય જય અનંત અવિનાશી । કરત કૃપા સબકે ઘટવાસી ॥
દુષ્ટ સકલ નિત મોહિ સતાવૈં । ભ્રમત રહૌં મોહિ ચૈન ન આવૈ ॥
ત્રાહિ ત્રાહિ મૈં નાથ પુકારૌં । યહિ અવસર મોહિ આન ઉબારો ॥
લે ત્રિશૂલ શત્રુન કો મારો । સંકટ તે મોહિ આન ઉબારો ॥
માત-પિતા ભ્રાતા સબ હોઇ । સંકટ મેં પૂછત નહીં કોઇ ॥
સ્વામી એક હૈ આસ તુમ્હારી । આય હરહુ મમ સંકટ ભારી ॥
ધન નિર્ધન કો દેત સદાહીં । જો કોઇ જાઁચે સો ફલ પાહીં ॥
અસ્તુતિ કેહિ વિધિ કરૌં તુમ્હારી । ક્ષમહું નાથ અબ ચૂક હમારી ॥
શંકર કો સંકટ કે નાશન । વિઘ્ન વિનાશન મંગલ કારન ॥
યોગી યતિ મુનિ ધ્યાન લગાવેં । નારદ સારદ શીશ નવાવેં ॥
નમો નમો જય નમઃ શિવાય । સુર બ્રહ્માદિક પાર ન પાય ॥
જો યહ પાઠ કરે મન લાઇ ॥ તા પર હોત હૈં શમ્ભુ સહાઇ ॥
ઋનિયાઁ જો કોઇ કો અધિકારી । પાઠ કરે સો પાવનહારી ॥
પુત્ર હોન કર ઇચ્છા કોઇ । નિશ્ચય શિવ પ્રસાદ તેહિ હોઇ ॥
પંડિત ત્રયોદશી કો લાવૈ । ધ્યાન પૂર્વક હોમ કરાવૈ ॥
ત્રયોદશી વ્રત કરૈ હમેશા । તન નહિં તાકે રહે કલેશા ॥
ધૂપ દીપ નૈવેદ્ય ચઢાવૈ । શંકર સમ્મુખ પાઠ સુનાવૈ ॥
જન્મ-જન્મ કે પાપ નસાવૈ । અંત ધામ શુવપુર મેં પાવૈ ॥
કહત અયોધ્યા આસ તુમ્હારી । જાનિ સકલ દુઃખ હરહુ હમારી ॥

નિત નેમ કર પ્રાતઃ હી પાઠ કરો ચાલીસા ।
તુમ મેરી મનોકામના, પૂર્ણ કરો જગદીશ ॥
મંગસર છઠિ હેમંત ઋતુ, સંવત ચૌદસ જાન ।
સ્તુતિ ચાલીસા શિવહિં, પૂર્ણ કીન કલ્યાણ ॥

॥ ઇતિ ॥

શિવ તાંડવ સ્તુતિ

જટાટવીગલજ્જલ પ્રવાહ પાવિતસ્થ લે, ગલેવલમ્ય લમ્બિતાં ભુજંગતુંગ માલિકામ્ ।
ડમડ્ડમડ્ડમડ્ડમન્નિનાદ વડ્ડમર્વયં, ચકાર ચંડતાંડવં તનોતુ નઃ શિવઃ શિવમ

અર્થ : સઘન જટામંડલ રૂપ વનથી પ્રવાહિત થઇને શ્રી ગંગાજીની ધારાઓ જે શિવજીના પવિત્ર કંઠને પ્રદેશને પ્રક્ષાલિત કરે છે, જેમના ગળામાં લાંબા લાંબા સાપોની માળાઓ લટકી રહી છે, તેમજ જે શિવજી ડમરૂને ડમ-ડમ વગાડીને પ્રચંડ તાંડવ નૃત્ય કરે છે, તે શિવજી અમારૂં કલ્યાકણ કરેં.

જટાકટાહ સંભ્રમભ્રમન્નિલિંપ નિર્ઝરી, વિલોલ વીચિ વલ્લરી વિરાજ માન મૂર્ધનિ ।
ધગ્દ્ધગદ્ધગજ્જવલ લલ્લલાટ પટ્ટપાવકે, કિશોર ચંદ્ર શેખરે રતિઃ પ્રતિક્ષણં મમં

અર્થ : ખૂબ જ ગંભીર ઘટારૂપ જટામાં અતિવેગથી વિલાસપૂર્વક ભ્રમણ કરતી દેવનદી ગંગાજીની ચંચળ લહેરો જે શિવજીના શીશ પર વહી રહી છે તેમજ જેમના મસ્તરકમાં અગ્નિની પ્રચંડ જ્વાજળાઓ ધધક કરીને પ્રજ્વતલિત થઇ રહી છે, એવા બાલ ચંદ્રમાથી વિભૂષિત મસ્તકવાળા શિવજીમાં મારો અનુરાગ (પ્રેમ) પ્રતિક્ષણ વધતો રહે.

ધરાધરેંદ્ર નંદિની વિલાસ બંધુ બંધુર, સ્ફુષરદિગન્ત સન્તતિ પ્રમોદ માન માનસે ।
કૃપાકટાક્ષ ધોરણી નિરુદ્ધ દુર્ધરાપદિ, ક્વચિદ્વિગંબરે મનો વિનોદમેતુ વસ્તુદનિ

અર્થ : પર્વતરાજસુતાના વિલાસમય રમણીય કટાક્ષોંથી પરમ આનંદિત ચિત્તવાળા (શિવજી) તેમજ જેમની કૃપાદૃષ્ટિથી ભક્તોની મોટામાં મોટી વિપત્તિઓ દૂર થઇ જાય છે, આવા જ દિગમ્બર એવા શિવજીની આરાધનામાં મારૂ ચિત્ત ક્યારે આનંદિત થશે.

જટા ભુજંગ પિંગળ સ્ફુતરત્ફગણામણિ પ્રભા, કદંબ કુંકુમ દ્રવ પ્રલિપ્ત દિગ્વંધૂ મુખે ।
મદાંધ સિંધુર સ્ફુરત્વિગુત્તરીય મેદુરે, મનો વિનોદદ્ભુતં બિંભર્તુ ભૂતભર્તરિ

અર્થ : જટામાં લપેટાયેલા સર્પના ફેણના મણિઓના પ્રકાશમાન પીળું તેજ સમૂહ રૂપ કેસર કાંતિથી દિશા બંધુઓંના મુખમંડળને ચમકાવનાર, મત્તવાળા, ગજાસુરના ચર્મરૂપ ઉપરણાથી વિભૂષિત, પ્રાણિયોંની રક્ષા કરનાર શિવજીમાં મારૂ મન વિનોદને પ્રાપ્ત કરે.

સહસ્ર લોચન પ્રભૃત્યન શેષ લેખશેખર, પ્રસૂન ધૂલિ ધોરણી વિધૂસરાન્ઘ્રિ પીઠભૂઃ ।
ભૂજંગ રાજ માલયા નિબદ્ધ જાટ જૂટકઃ શ્રિયૈ ચિરાય જાયતાં ચકોર બંધુ શેખરઃ

અર્થ : ઇંદ્રાદિ સમસ્તય દેવતાઓના માથાથી સુસજ્જિત પુષ્પોંનની ધૂલિરાશિથી ધૂસરિત પાદપૃષ્ઠવાળા સર્પરાજોંની માલાળાથી વિભૂષિત જટાવાળા પ્રભુ અમને ચિરકાલ માટે સંપદા આપે.

લલાટ ચત્વાર જ્વોલદ્ધનન્જય સ્ફુલિંગભા, નિપીત પંચ સાયકં નિમન્નિ લિંપ નાયકં ।
સુધા મયુખ લેખયા વિરાજ માન શેખરં, મહા કપાલિ સંપદે શિરો જટાલ મસ્તૂ નઃ

અર્થ : દેવતાઓના ગર્વ નાશ કરતાં જે શિવજીએ પોતાના વિશાળ મસ્તકની અગ્નિની જ્વાલાથી, કામદેવને ભસ્મ કરી દીધા હતાં. તે અમૃત કિરણોંવાળા ચંદ્રમાના જેવા, તેમજ ગંગાજીથી સુશોભિત જટાવાળા, તેજ રૂપ નરમુંડધારી શિવજી અમને અક્ષય સંપત્તિ આપે.

કરાલ ભાલ પટ્ટિકા ધગદ્ ધગદ્ જજલદ્ધનંજય, આહુતી કૃત પ્રચંડપંચ સાયકે ।
ધરા ધરેંદ્ર નંદિની નંદિની કુચાગ્ર ચિત્ર પત્રક, પ્રકલ્પૃ નૈક શિલ્પિલનિ ત્રિલોચને રતિર્મમ

અર્થ : સળગી રહેલી પોતાના મસ્તકની ભયંકર જ્વાલાથી પ્રચંડ કામદેવને ભસ્મ કરનાર તથા પર્વત રાજસુતાના સ્તનના અગ્રભાગ પર વિવિધ ભાંતિની ચિત્રકારી કરવામાં અતિ ચતુર ત્રિલોચનમાં મારી પ્રીતિ અટલ રહે.

નવીન મેઘ મંડલી નિરુદ્ધ દુર્ધરસ્ફુરર, ત્કુહુ નિશીથિણીતમઃ પ્રબંધ બદ્ધ કંધરઃ ।
નિલિંપ નિર્ઝરિ ધરસ્તનોતુ કુત્તિસિંધુરઃ, કલાનિધાન બંધુરઃ શ્રિયં જગદ્ધુરંધરઃ

અર્થ : નવીન મેઘોની ઘટાથી પરિપૂર્ણ અમાવસ્યાની રાત્રિના ઘોર અંધકારની જેમ ખૂબ જ ગૂઢ કંઠ વાળા, દેવ નદી ગંગાને ધારણ કરનાર, જગચર્મથી સુશોભિત, બાલચંદ્રની કળાના બોજથી વિનમ્ર જગતના બોજને ધારણ કરનાર શિવજી અમને બધા જ પ્રકારની સંપત્તિ આપે.

પ્રફુલ્લ નીલ પંકજ પ્રપંચ કાલિમ પ્રભા, વિલંબિ કંઠ કંદલી રુચિ પ્રબંદ્ધ કંધરં ।
સ્મફરચ્છિદં પુરચ્છિંદ ભવચ્છિબદં મખચ્છિદં, ગજચ્છિ્દાંધ કચ્છિ્દં તમંત કચ્છિદં ભજે

અર્થ : ખીલેલા નીલકમલની ફેલાયલી સુંદર શ્યામ પ્રભાથી વિભૂષિત કંઠની શોભાથી ઉદ્ધાસિત ખભાવાળા, કામદેવ તેમજ ત્રિપુરાસુરના વિનાશક, સંસારના દુઃખોને કાપનારા, દક્ષયજ્ઞવિધ્વંસસક, ગજાસુરહંતા, અંધકારસુરનાશક અને મૃત્યુને નષ્ટ કરનાર શ્રી શિવજીનું હું ભજન કરૂં છું.

અખર્વ સર્વ મંગળા કળાકદમ્બિ મંજરી, રસ પ્રવાહ માધુરી વિજૃંભણામ ધુવ્રતં ।
સ્મીરાંતકં પુરાંતકં ભાવંતકં મખાંતકં, ગજાંત કાંધ કાંતકં તમંત કાંતકં ભજે

અર્થ : કલ્યાણમય, નાશ ન થનાર બધી જ કળીથી વહેતાં રસની મધુરતાનો આસ્વાદ કરવામાં ભ્રમરરૂપ, કામદેવને ભસ્મિત કરનાર, ત્રિપુરાસુર વિનાશક, સંસાર દુઃખહારી, દક્ષયજ્ઞવિધ્વંસક, ગજાસુર તથા અંધકાસુરને મારનાર અને યમરાજના પણ યમરાજ શ્રી શિવજીનું હું ભજન કરૂ છું.

જય ત્વીદભ્ર વિભ્રમ ભ્રમદ્ભુન્ગમશ્વસ, દ્વિનિર્ગમત્ક્રમ સ્ફૂરકરાલ ભાલ હવ્યવાટ ।
ધિમિ ધિમિ ધિમિ ધ્વનન્મૃદંગ તુંગ મંગળ, ધ્વિનિ ક્રમ પ્રવર્તિત પ્રચંડ તાંડવઃ શિવઃ

અર્થ : અત્યંત શીઘ્ર, વેગપૂર્વક ભ્રમણ કરતાં સર્પોના ફુફકાર છોડવાથી ક્રમશઃ લલાટમાં વધેલી પ્રચંડ અગ્નિવાળા મૃદંગની ધિમ-ધિમ મંગલકારી ધ્વાનિના ક્રમારોહથી ચંડ તાંડવ નૃત્યમાં લીન થનાર શિવજી બધી જ રીતે સુશોભિત થઇ રહ્યાં છે.

દૃષદ્વિચત્ર તલ્પ યોર્ભુજંગ મૌક્તિ કસ્રજોર્ગ, ઈષ્ઠ રત્ન લોષ્ઠયોઃ સુહૃદ્વિપક્ષ પક્ષયોઃ ।
તૃણારવિંદ ચક્ષુષોઃ પ્રજામહી મહેન્દ્ર યોઃ, સમપ્રવૃત્તિકઃ કદા સદાશિવં ભજામ્યહં

અર્થ : જોરદાર પત્થર અનો કોમળ વિચિત્ર શય્યામાં સર્પ અને મોતિઓની માળાઓમાં માટીના ટુકડાઓ અને ખૂબ જ કિંમતી રત્નોમાં, શત્રુ અને મિત્રમાં, તરણા અને કમલલોચનનીઓમાં, પ્રજા અને મહારાજાધિરાજાની સામે સમાન દૃષ્ટિ રાખે છે તેવા શિવજીનું હું ક્યારે ભજન કરીશ.

કદા નિલિંપ નિર્ઝરી નિકુજ કોટરે વસન્, વિમુક્તિ દુર્મતિઃ સદા શિરઃસ્થેમંજલિં વહન્ ।
વિલોલ લોલ લોચનો લલામ ભાલ લગ્નકઃ, શિવેતિ મંત્ર મુચ્ચલરન્ કદા સુખી ભવામ્હ્યં

અર્થ : ક્યારે હું શ્રી ગંગાજીના કછારકુંજમાં નિવાસ કરીને, નિષ્કપટી થઇને માથા પર અંજલિ ધારણ કરતા ચંચલ નેત્રોવાળી લલનાઓમાં પરમ સુંદરી પાર્વતીજીના મસ્તકમાં અંકિત શિવ મંત્રનું ઉચ્ચારણ કરતાં પરમ સુખને પ્રાપ્ત કરીશ.

ઈમં હિ નિત્ય મેવ મુક્ત મુત્ત મોત્તમં સ્તવં, પઠન્ સ્મરન્ બ્રુવન્નરો વિશુદ્ધિ મેતિ સંતતં ।
હરે ગુરૌ સુભક્તિમાશુ યાતિ નાન્યથા ગતિં, વિમોહનં હિ દેહિનાં સુશન્કરસ્ય ચિંતનમ્

અર્થ : આ પરમ ઉત્તમ શિવતાંડવ શ્લોકને દરરોજ, મુક્ત કંઠથી વાંચવાથી કે તેને સાંભળવાથી, સંતતિ વગેરેથી પૂર્ણ થાવ છો તથા હરિ અને ગુરુમાં ભક્તિ બની રહે છે. જેમની બીજી ગતિ નથી થતી અને તે શિવની શરણમાં જ રહે છે.

પૂજાવસાન સમયે દશવત્રક ગીતં, યઃ શંભુ ફૂજનપરં પઠતિ પ્રદોષે ।
તસ્ય સ્થિરાં રથ ગજેન્દ્ર તરંગ યુક્તાં, લક્ષ્મી સદૈવ સુમુખીં પ્રદદાતિ શમ્ભુઃ

અર્થ : શિવ પૂજાના અંતમાં આ રાવણકૃત શિવ તાંડવ સ્તોત્રને સંધ્યાકાળે ગાન કરવાથી કે વાંચવાથી લક્ષ્મી સ્થિતર રહે છે. રથ, ગજ, ઘોડા બધાથી હંમેશા યુક્ત રહે છે.

ઈતિ શિવ તાંડવ સ્તોત્રં સંપૂર્ણ

શિવ રુદ્રાષ્ક્મ

શિવ રુદ્રાષ્ટક સ્ત્રોત્ર મહાજ્ઞાનિ લંકેશ્વર રાવણ દ્વારા ભગવાન શિવની સ્તુતી માટે રચાયેલ. આનો ઉલ્લેખ ગૌસ્વામિ તુલસીદાસ રચિત રામચરિત માનસનાં ઉતરકાંડમાં આવે છે.

શિવ રુદ્રાષ્ટક

નમામિશમીશાન નિર્વાણ રૂપં । વિભું વ્યાપકં બ્રહ્મ વેદસ્વરૂપં ॥ ૧ ॥
નિજં નિર્ગુણં નિર્વિલ્પં નિરીહં । ચિદાકાશમાકાશવાસં ભજેહં ॥ ૨ ॥
નિરાકારમોંકારમૂલં તુરીયં । ગિરા જ્ઞાન ગોતીતમીશં ગિરીશં ॥ ૩ ॥
કરાલં મહાકાલ કાલં કૃપાલં । ગુણાગાર સંસારપારં નતોહં ॥ ૪ ॥
તુષારાદ્રિ સંકાશ ગૌરં ગંભીરં । મનોભૂત કોટિ પ્રભા શ્રી શરીરં ॥ ૫ ॥
સ્ફુરન્મૌલિ કલ્લોલિની ચારુ ગંગા । લસદ્ભાલબાલેંદુ કંઠે ભુજંગા ॥ ૬ ॥
ચલત્કુંડલં ભ્રૂ સુનેત્રં વિશાલં । પ્રસન્નાનનં નીલકંઠ દયાલં ॥ ૭ ॥
મૃગાધીશચર્મામ્બરં મુણ્ડમાલં । પ્રિયં શંકરં સર્વનાથં ભજામિ ॥ ૮ ॥
પ્રચંડ પ્રકૃષ્ટં પ્રગલ્ભં પરેશં । અખંડં અજં ભાનુકોટિપ્રકાશં ॥ ૯ ॥
ત્રયઃશૂલ નિર્મૂલનં શૂલપાણિં । ભજેહં ભવાનીપતિં ભાવગમ્યં ॥ ૧૦ ॥
કલાતીત કલ્યાણ કલ્પાન્તકારી । સદા સજ્જનાનન્દદાતા પુરારી ॥ ૧૧ ॥
ચિદાનંદસંદોહ મોહપહારી । પ્રસીદ પ્રભો મન્મથારી ॥ ૧૨ ॥
ન યાવદ્ ઉમાનાથ પાદારવિન્દં । ભજંતીહ લોકે પરે વા નરાણાં ॥ ૧૩ ॥
ન તાવત્સુખં શાંતિ સન્તાપનાશં । પ્રસીદ પ્રભો સર્વભૂતાધિવાસં ॥ ૧૪ ॥
ન જાનામિ યોગં જપં નૈવ પૂજાં । નતોહં સદા સર્વદા શંભુ તુભ્યં ॥ ૧૫ ॥
જરા જન્મ દુઃખૌધ તાતપ્યમાનં । પ્રભો પાહિ આપન્નમાશીશ શંભો ॥ ૧૬ ॥

રુદ્રાષ્ટકમિદં પ્રોક્તં વિપ્રેણ હરતોષયે ।
યે પઠન્તિ નરા ભક્ત્યા તેષાં શમ્ભું પ્રસીદતિ ॥

નમામીશમીશાન નિર્વાણરૂપં । વિભું વ્યાપકં બ્રહ્મ વેદસ્વરૂપં ॥
નિજં નિર્ગુણં નિર્વિકલ્પં નિરીહં । ચિદાકાશમાકાશવાસં ભજેઽહં ॥ ૧ ॥

અર્થ : હે મોક્ષસ્વરૂપ, વિભુ, વ્યાપક, બ્રહ્મ અને વેદસ્વરૂપ, ઈશાન દિશાના ઈશ્વર તથા સર્વેના સ્વામી શ્રી શિવજી ! હું આપને નમસ્કાર કરું છું. નિજસ્વરૂપમાં સ્થિત (અર્થાત માયારહિત), (માયિક) ગુણોથી રહિત, ભેદરહિત, ઈચ્છારહિત, ચેતન આકાશરૂપ અને આકાશને જ વસ્ત્રરૂપે ધારણ કરનારા દિગમ્બર (અથવા આકાશને પણ આચ્છાદિત કરનારા) આપને હું ભજું છું ॥ ૧ ॥

નિરાકારમોંકારમૂલં તુરીયં । ગિરા ગ્યાન ગોતીતમીશં ગિરીશં ॥
કરાલં મહાકાલ કાલં કૃપાલં । ગુણાગાર સંસારપારં નતોઽહં ॥ ૨ ॥

અર્થ : નિરાકાર ૐકારના મૂળ, તુરીય (ત્રણેય ગુણોથી અતીત), વાણી, જ્ઞાન અને ઈન્દ્રિયોથી પર, કૈલાસપતિ, વિકરાળ, મહાકાળનાય કાળ, કૃપાળુ, ગુણોના ધામ, સંસારથી પર (આપ) પરમેશ્વરને હું નમસ્કાર કરું છું. ॥ ૨ ॥

તુષારાદ્રિ સંકાશ ગૌરં ગભીરં । મનોભૂત કોટિ પ્રભા શ્રી શરીરં ॥
સ્ફુરન્મૌલિ કલ્લોલિની ચારુ ગંગા । લસદભાલબાલેન્દુ કંઠે ભુજંગા ॥ ૩ ॥

અર્થ : જે હિમાલય સમાન ગૌરવર્ણ તથા ગંભીર છે, જેમના શરીરમાં કરોડો કામદેવોની જ્યોતિ અને શોભા છે, જેમના મસ્તક પર સુંદર નદી ગંગાજી વિરાજમાન છે, જેમના લલાટ પર દ્વિતીયાનો ચન્દ્રમા અને ગળામાં સર્પ સુશોભિત છે. ॥ ૩ ॥

ચલત્કુંડલં ભ્રૂ સુનેત્રં વિશાલં । પ્રસન્નાનનં નીલકંઠ દયાલં ॥
મૃગાધીશચર્માંમ્બરં મુણ્ડમાલં । પ્રિયં શંકરં સર્વનાથં ભજામિ ॥ ૪ ॥

અર્થ : જેમના કાનોમાં કુંડળ ઝૂલી રહ્યાં છે, સુંદર ભ્રુકુટી અને વિશાળ નેત્રો છે; જે પ્રસન્નમુખ, નીલકંઠ અને દયાળુ છે; સિંહચર્મનું વસ્ત્ર ધારણ કરેલા અને મુંડમાળા પહેરેલી છે; તે સર્વના પ્રિય અને સૌથી નાથ (કલ્યાણ કરનારા) શ્રી શંકરજીને હું ભજું છું ॥ ૪ ॥

પ્રચંડં પ્રકૃષ્ટં પ્રગલ્ભં પરેશં । અખંડં અજં ભાનુકોટિપ્રકાશં ॥
ત્રયઃ શૂલ નિર્મૂલનં શૂલપાણિં । ભજેડહં ભવાનીપતિં ભાવગમ્યં ॥ ૫ ॥

અર્થ : પ્રચંડ (રૂદ્રરૂપ), શ્રેષ્ઠ, તેજસ્વી (નિર્ભય), પરમેશ્વર, અખંડ, અજન્મા, કરોડો સૂર્યોના સમાન પ્રકાશવાળા, ત્રણેય પ્રકારનાં શૂળો (દુઃખો)ને નિર્મૂળ કરનારા, હાથમાં ત્રિશૂળ ધારણ કરેલા, ભાવ (પ્રેમ) દ્વારા પ્રાપ્ત થનારા ભવાનીના પતિ શ્રી શંકરજીને હું ભજું છું ॥ ૫ ॥

કલાતીત કલ્યાણ કલ્પાન્તકારી । સદા સજ્જનાન્દદાતા પુરારી ॥
ચિદાનંદ સંદોહ મોહાપહારી । પ્રસીદ પ્રસીદ પ્રભો મન્મથારી ॥ ૬ ॥

અર્થ : કળાઓથી પર, કલ્યાણસ્વરૂપ, કલ્પનો અંત (પ્રલય) કરનારા, સજ્જનોને સદા આનંદ આપનારા, ત્રિપુરના શત્રુ સચ્ચિદાનંદઘન, મોહને હરનારા, મનને મથી નાખનારા કામદેવના શત્રુ. હે પ્રભો ! પ્રસન્ન થાઓ, પ્રસન્ન થાઓ ॥ ૬ ॥

ન યાવદ્ ઉમાનાથ પાદારવિન્દં । ભજંતીહ લોકે પરે વા નરાણાં ॥
ન તાવત્સુખં શાન્તિ સન્તાપનાશં । પ્રસીદ પ્રભો સર્વભૂતાધિવાસં ॥ ૭ ॥

અર્થ : હે ઉમાનાથ ! જ્યાં સુધી આપના ચરણકમળોને મનુષ્ય નથી ભજતાં, ત્યાં સુધી તેમને ન તો આ લોકમાં અને ન તો પરલોકમાં સુખ-શાંતિ મળે છે અને ન તો તેમના તાપોનો નાશ થાય છે. માટે હે સમસ્ત જીવોની અંદર (હૃદયમાં) નિવાસ કરનાર પ્રભો ! પ્રસન્ન થાઓ. ॥ ૭ ॥

ન જાનામિ યોગં જપં નૈવ પૂજાં । નતોડહં સદા સર્વદા શંભુ તુભ્યં ॥
જરા જન્મ દુઃખૌઘ તાતપ્યમાનં । પ્રભો પાહિ આપન્નમામીશ શંભો ॥ ૮ ॥

અર્થ : હું ન તો યોગ જાણું છું, ન જપ અને ન પૂજા જ. હે સર્વસ્વ આપનાર શંભો ! હું તો આપને સદાય નમસ્કાર કરું છું. હે પ્રભો ! વૃદ્ધાવસ્થા તથા જન્મ (મૃત્યુ)ના દુઃખસમૂહોમાં બળી રહેલા મારા જેવા દુઃખી-શરણાગતોની દુઃખોથી રક્ષા કરો. હે ઈશ્વર ! હે શંભો ! હું આપને નમસ્કાર કરું છું. ॥ ૮ ॥

શ્લોક :

રુદ્રાષ્ટકમિદં પ્રોકતં વિપ્રેણ હરતોષયે ।
યે પઠન્તિ નરા ભકત્યા તેષાં શમ્ભું પ્રસીદતિ ॥ ૯ ॥

અર્થ : ભગવાન રૂદ્રની સ્તુતિનું આ અષ્ટક શંકરજીની તુષ્ટિ (પ્રસન્નતા) માટે એ બ્રાહ્મણ દ્વારા કહેવાયું. જે મનુષ્ય આનું ભક્તિપૂર્વક પઠન કરે છે, તેની ઉપર ભગવાન શંભુ પ્રસન્ન થાય છે. ॥ ૯ ॥

મહિમ્નઃ પાર તે પરમ વિદુષો યદ્યયસદશો
સ્તુતિ બ્રહ્માદિનામપિ તદવસન્નાસ્ત્વયિ ગિરઃ ।
અથાડવાચ્યાઃ સર્વઃ સ્વમતિ પરિમાવધિ ગૃણન્
મમાપ્યેવ સ્તોત્રે હરઃ નિરપવાદઃ પરિકરઃ ॥ ૧ ॥

અર્થ : હે ભગવાન ! આપના નિર્ગુણ સ્વરૂપના મહિમાનો પાર પુરૂષો જાણતા નથી, કારણકે આપના નિર્ગુણ સ્વરૂપ મનવાણીથી પર છે, તેમજ આપને પુરૂષોએ કરેલી સ્તુતિ પણ વર્ણવી શકતી નથી. બ્રહ્માદિનો સંસ્કૃત ભાષાનો શબ્દભંડાર પણ આપનું નિર્ગુણ સ્વરૂપ વર્ણવી શકતો નથી. બ્રહ્માદિકની વાણી પણ હે હર ! તમને વર્ણવવા માટે સમર્થ નથી, પક્ષી જેમ પોતપોતાની શક્તિ પ્રમાણે ઉડે છે, તે જ પ્રમાણે સર્વ જન પોતપોતાની બુદ્ધિને અનુસરીને આપની સ્તુતિ કરે છે. તેથી સર્વે સ્તુતિ કરનારાઓ તેમનો દોષ હોય તો પણ નિર્દોષ છે, આ મહિમ્નસ્તોત્ર બાબત મારો પ્રયત્ન પણ તે જ દૃષ્ટિનો નિર્દોષ છે.

અતીતઃ પંથાન તવ ચ મહિમા વાડમનસયો -
સતદ્ધયાવૃત્યા યં ચકિતમભિધત શ્રુતિરપિ
સંકરસ્ય સ્તોતવ્યઃ કતિવિધગુણઃ કસ્ય વિષયઃ
પદે ત્વાર્ચાચીને પતિત ન મનઃ કસ્યા ન વચઃ ॥ ૨ ॥

અર્થ : હે ભગવાન ! આપનો મહિમા, મન તથા વાણી વડે જાણવામાં આવતો નથી અને આપના મહિમાનું શ્રુતિઓ પણ ગૌરવપૂર્વક એ જ રીતનું વર્ણન કરે છે. વાક્ય વડે ભેદ સગુણ સ્વરૂપનો નિષેધ કરવા છતાં બીજા અર્થ વડે સગુણ વસ્તુનું પ્રતિપાદન પણ કરે છે. આપનો એ રીતનો અપાર મહિમા વર્ણવવાને કોઈ પુરૂષ શક્તિમાન નથી. તેમજ આપ કોઈપણ પુરૂષને ઈન્દ્રિયગોચર પણ નથી. આમ તમારું નિર્ગુણ સ્વરૂપ બધાને અગમ્ય છે અને તમારા સગુણ સ્વરૂપને વર્ણવવા માટે સંસ્કૃતાદિ ભાષાઓમાં શક્તિ નથી, તે છતાં તમારા સગુણ સ્વરૂપની તો શંકર ! બધા જ સ્તુતિ કરે છે.

મધુસ્કીતા વાચઃ પરમમૃતં નિર્મિતવત્
સ્તવ બ્રહ્મનિક વાગપિ સુરગુરોર્વિસ્મય પદમ્ ।
મમ ત્વેતા વાણી ગુણકથનપુણ્યેન ભવતઃ
પુનામીત્યર્થેડસ્મિનપુરમથન ! બુદ્ધિર્વ્યોચસિતાઃ ॥ ૩ ॥

અર્થ : હે ભગવાન ! મારી સ્તુતિ તમને કોઈપણ પ્રકારે યથાર્થ વર્ણવી શકતી નથી, કારણકે તમે વેદોની મધ જેવી મધુર વાણીનો રચાયિતા છો. હે ભગવાન ! વાણીના ભંડાર રૂપ

બ્રહ્માદિની સ્તુતિ પણ ખુશ ન કરી શકે, તો મારી સ્તુતિ તમને ક્યાંથી સંતોષ આપી શકે ? હું આ બધું જાણું છું. છતાં તમારી સ્તુતિ કરું છું, કારણ એ છે કે, હું તમારા સ્તવનથી મારી વાણીને નિર્મળ કરું છું એમ જ હું માનું છું. મારી વાણીથી તમે આનંદ પામો એ મારી ધરણા જ નથી. આ જ કારણથી હું તમારી સ્તુતિ કરવા પ્રવૃત્ત થયો છું.

તવૈશ્વર્ય યત્તજયગદુદયરક્ષાપ્રલયકૃત
ત્રયી વસ્તુ વ્યસતં તિસૂષુ ગુણભિન્નાસુ તનુષુ ।
અભવ્યાનામસ્મિન્વરદ ! રમણોયામરમણી
વિરંતુ વ્યક્તોશીં વિદધત ઈહૈકે જડધિય ॥ ૪ ॥

અર્થ : હે ભગવાન ! આપનું ઐશ્વર્ય જુદે જુદે રૂપે જુદા જુદા ગુણોએ કરીને બ્રહ્મા, વિષ્ણુ અને મહેશ - એ ત્રણે વ્યક્તિમાં આરોપિત છે. અને તે બ્રહ્મા, વિષ્ણુ તથા રુદ્ર, સત્વ, રજસ અને તમસ - એ ત્રણે ગુણો વડે જુદે જુદે રૂપે પ્રતિત થાય છે. વળી, એ એશ્વર્ય ત્રણે લોકથી ઉત્પત્તિ સ્થિતિ તથા ત્રણેનો પ્રલય કરવા છતાં બ્રહ્મા, વિષ્ણુ તથા રુદ્ર રૂપે રહે છે. હે ભગવાન ! તમારું રૂપ ન સમજી શકવાના કારણથી જડબુદ્ધિવાળાઓ આપના એશ્વર્યની નિન્દા કરે છે, અને નિંદા પાપી પુરુષોને લાગે છે, પરંતુ આપના સર્વજ્ઞાતિ ગુણયુક્ત ઐશ્વર્યની નિંદા શુદ્ધ મુમુક્ષુઓને અતિ અપ્રિય લાગે છે.

કિમીહઃ કિકાર્ય સ ખલુ કિમુપાયસ્ત્રિભુવનં
કિમાધારો ધાતા સૂજતિ વિમૂપાક્ષ ન ઈતિ ચ ।
આતકયૈશ્વર્થે તવય્યનવ સરયુઃસ્યો હતવિયઃ
કુતર્કોર્યે કાશ્રિન્સુખરયતિ મોહાય જગતઃ ॥ ૫ ॥

અર્થ : હે ભગવાન ! પરમેશ્વર ત્રણ ભુવનની ઉત્પત્તિ કરે છે. પરંતુ જડબુદ્ધિવાળાઓ 'જગતને ઉત્પન્ન કરવા બાબત શી ક્રિયા થતી હશે, તે ક્રિયા કયા પ્રકારની હશે, તેના અમલમાં કયા કયા પ્રકારો યોજાયા હશે, જગતના આધાર તણા જગતને ઉત્પન્ન કરવામાં નિમિત્ત અને ઉપાદાન કારણ શું હશે ?' આવો કુતર્ક કરે છે, પ્રભુ, એ કુતર્કનું તાત્પર્ય એ છે કે, જગતભરના આપણા ભક્તોના ચિત્તને ભ્રમણા પમાડવી. આપને વિષે આવા કુતર્ક એ જ અયોગ્ય છે, કારણકે આપ તો

અચિંત્ય માહાત્મયથી યુક્ત છો.

અજન્માનો લોકાઃ કિમવ વંતોડપિ જગતા
મધિષ્ઠાતરં કિં ભવવિધિરનાદત્ય ભવતિ ।
અનીશો વા કુર્યાદભુવનજનને કઃ પરિકરો
વ તો મદાસત્વા પ્રત્યમરવર ! સંશેરક ઈમેં ॥ ૬ ॥

અર્થ : હે ભગવાન ! આપ સર્વદેવોમાં શ્રેષ્ઠ છો, છતાં 'આ દૃશ્યમાન સપ્તલોક સાકાર છે. આમ જગત સાકાર હોવા છતાં અજન્મા હશે એ સંભવિત નથી, કારણકે જે સાકાર વસ્તુ છે તેનો જન્મ પણ હોય છે જ. જેમ ઘડો સાકાર છે, તેથી તે ઉત્પત્તિમાન છે, તેમ આ જગત અધિષ્ઠાન પરમેશ્વરની અપેક્ષા વગર ઉત્પન્ન કેવી રીતે થયું હશે, ઈશ્વર સિવાય બીજો કોઈ જગતકર્તા હશે!' બ્રહ્માંડને ઉત્પન્ન કરવામાં આપ વિશે અનેક પ્રકારના સંદેહ મૂઢજનોમાં થાય છે. પરંતુ આપને વિષે સંશય કરવો યોગ્ય નથી. તેમજ આપ કરતાં બીજો કોઈ સમર્થ પણ નથી.

ત્રયી સાંખ્યયોગઃ પશુપતિમતં વૈષ્ણનમિતિ
પ્રભિન્ને પ્રસ્થાને પરમિદમદઃ પથ્યમિતિ ચ ।
રુચિનાં વૈચિત્ર્યાદ્દજકુટિલનાનાપથનુષાં
નૃણાંમેકો ગમ્યસ્ત્વસિ પયસામર્ણવ ઈત્ર ॥ ૭ ॥

અર્થ : ત્રણ વાક્યો વડે ત્રણ વેદ તમારી પ્રાપ્તિનો માર્ગ બતાવે છે. સાંખ્ય વડે કપિલ, યોગ્યશાસ્ત્ર દ્વારા પતંજલિ મુનિ તથા ન્યાય વૈશેષિક શાસ્ત્ર દ્વારા ગૌતમ કણાદમુનિ પશુપતિ વડે શૈવો, તથા નારદ-જેઓ 'નારદપંચરાત્ર' ના રચનાર છે તેઓ વૈષ્ણવ મત દ્વારા તમારી પ્રાપ્તિના ભિન્ન ભિન્ન માર્ગ બતાવે છે. આ મુખ્ય પાંચ ભેદ છે અને સકલ મતવાદીઓ અહંકાર વડે પોતપોતાના સિદ્ધાંતને જુદા માને છે, પરંતુ જેમ સર્વ નદીઓના જળ પૃથક્ પૃથક્ માર્ગો વડે એક સમુદ્રમાં મળી જાય છે તેમ અધિકારી ભેદ વડે આપ એક પ્રભુ સઘળા જ મુમુક્ષોઓને પ્રાપ્ત થાઓ છો.

મહોક્ષઃ ખટવાંગં પરશુરજિનં ભસ્મ ફણિનઃ
કપાલં ચતીયતવ વરદ ! તંત્રીપકરણમ્ ।
સુરાસ્તાં તામૃદ્ધિ દધતિ તુ ભવદભ્રૂપ્રણિહિતાં
નહિ સ્વાત્મારામ વિષયમૃગતૃષ્ણા ભ્રમયતિ ॥ ૮ ॥

અર્થ : હે વરદાન આપનાર : નંદી ખટવાંગ ફરશી, વ્યાધચર્મ, ભસ્મ, સર્પ, કપાળ વગેરે તારા જીવનનિર્વાહનાં સાધનો છે, છતાં તેં આપેલી સંપત્તિને રાજાઓ પણ ભોગવે છે. અભયના દાતા ! વિષયો ઝાંઝવાના જળ જેવા છે. તે આત્માથી જ પ્રસન્ન એવા યોગીને બ્રહ્મનિષ્ઠાથી ચલાયમાન કરી શકતા નથી.

ધૃવં કશ્ચિત્સર્વં સફલમપરસ્ત્વદધૃવમિદં
પરો ધ્રૌવ્યાધ્રૌવ્યે જગતિ ગદતિ વ્યસ્તવિષયે ।
સમસ્તેષ્યેતસ્મિન્પુરમથન ! તેવિ સ્મિત ઈવ
સ્તુવન્જિહોમ ત્વાં ન ખલુ નનુ ધૃષ્ટા મુખરતા ॥ ૯ ॥

અર્થ : હે પુરમથન ! કેટલાક સાંખ્ય અને પાતંજલ મતવાળા મિમાંસકો સર્વ જગતને નિત્ય અનિત્ય માને છે, બીજા મતવાળા નાસ્તિકો આ જગતને નિત્યાનિત્ય માને છે. એ રીતે ભિન્ન ભિન્ન મતવાદી લોકો આ જગતને ભિન્ન ભિન્ન પ્રકૃતિ માને છે. આ ભિન્ન ભિન્ન મતોવાળા તમારા સ્વરૂપોને જાણતાં નથી. તેમજ હું પણ સ્વરૂપને જાણતો નથી. તો હું મારી હાંસી થવાનો ભય તજીને તમારી જ પ્રાર્થના મારા શબ્દોથી કરું છું.

તવૈશ્વર્યં યત્નાધદુપર વિરંચિહરિરધઃ
પરિચ્છેતુંયાતાવતલમનલસ્કંધવપુષ ।
તતો ભક્તિશ્રદ્ધા ભરગુરૂગણદભ્યાં ગિરિશ ! યત્
સ્વયંતસ્થેતાભ્યાંતવકિથમુવૃતિન ફલતિ ॥ ૧૦ ॥

અર્થ : આપના ઐશ્વર્યનો અંત લેવા સારૂ બ્રહ્મદેવ આકાશ તરફ અને વિષ્ણુ પાતાળમાં ગયા હતા. પરંતુ ઉભયમાંના કોઈને પણ આપની લીલાનો અંત પ્રાપ્ત થયો નહિ, કારણકે આપ પ્રભુ તો વાયુ અને અગ્નિ છો, તેમાં વાયુગત્વગયંત લિંગનું મૂળ છે. બ્રહ્મદેવ માત્ર બ્રહ્માંડના અને વિષ્ણુ માત્ર જળ તત્વના નિવાસ છે. માટે આપનું ઐશ્વર્ય જાણવાને કોઈ સમર્થ થતા નથી. અને એ બ્રહ્મા વિષ્ણુના અંતરમાં આપ સ્વતઃ પ્રાકટ્ય માનો છો. તેથી જ બ્રહ્મા અને વિષ્ણુ શ્રદ્ધા અને ભક્તિ વડે આપની સ્તુતિ કરે છે હે ભગવાન ! આપની સેવા ફળની પ્રાપ્તિ કરતી નહિ હોય, એમ માનવું એ કેવળ મૂર્ખતા છે. આપ ઈશ્વરની ભક્તિ તો સાક્ષાત્ પરંપરાગત ફળને આપનારી છે.

અત્યનાપાદાપાદ્ય ત્રિભુવનમવૈરતધ્યતિકરં
દશાસ્યો દયબાહૂનમૃત રણકુંડપરવશાન ।
શિરઃ પદ્મશ્રણી રચિતચરણામ્ભોરુંહબલે
સ્થિરાયાસ્ત્વબદભક્તસ્ત્રિપૂરંહર ! વિસ્ફૂર્જિતમિદમ્ ॥ ૧૧ ॥

અર્થ : હે ત્રિપુરવિનાશક ! યુદ્ધની ઈચ્છાને લીધે સદા ઉન્મત થઈ રહેલા વીસ હજાર ભુજાઓ યુક્ત રાવણને યંત્રાહિતપણ નિઃશત્રુયુક્ત ત્રિભુવનનું રાજ્ય પરાક્રમ માત્ર આપની સ્થિર ભક્તિને જ આભારી છે. એ ભક્તિ એવી છે કે, રાવણે પોતાનાં દશ મસ્તક પોતાની હાથે જ છેદી, તેની પંક્તિ કરી કમળની પેઠે આપ પ્રભુને ચરણે બલિદાન આપ્યાં હતાં. વિશેષ કરીને આપનું પૂજન સફળ વસ્તુની અધિકતાથી પ્રાપ્ત થવાના હેતુ રૂપે છે.

અમુષ્ય ત્વસેવાસમધિગતસાર ભુજવનં
બલાત્કેલાસેડપિ ત્વદધિવસંતૌ વિક્રમયતઃ ।
અલભ્યા પાતાલેડપ્યલસચલિતાંગુષ્ઠશિરસિ
પ્રતિષ્ઠા ત્વય્યાસીદધ્રુવમુપચિતો મુહયતિ ખલઃ ॥ ૧૨ ॥

અર્થ : હે ભગવાન ! રાવણ આપની સમીપ કૈલાસમાં વસતો હતો, ત્યારે પણ તે પોતાની વીસ ભુજાઓનું પરાક્રમ દેખાડતો હતો. આપના બળને લીધે એ પાતાળમાં ટકી શક્યો નહિં. આપની સેવાભક્તિને લીધે રાવણને બળ પ્રાપ્ત થયું. રાવણના મસ્તક પર અનાયાસે અંગૂઠાનો ભાર રાવણથી સહન ના થવાથી પાતાળમાં રહેવાયું નહિ. વિશેષ કરીને પારકા ઐશ્વર્યને પામેલા જે દુષ્ટ જન મોત પામે, તેમને મહાપુરૂષની કૃપા ફલદાતા થતી નથી.

યદ દ્વિ સુત્રામણો વરદ ! પરમોચ્ચેરપિ સતી
મધશ્ચકે બાણઃ પરિજનવિધેયત્રિભુવનઃ ।
ન તિચ્ચિત્રં તસ્મિન્વરિવસિતરિ ત્વચ્ચરણયોનં
કસ્યાં ઉન્નત્મૈ ભવતિ શિરસ્ત્વન્યવનતિ ॥ ૧૩ ॥

અર્થ : હે વરદાતા પ્રભુ ! ઇન્દ્રથી પણ અતિ ઉત્કૃષ્ટ સમૃદ્ધિથી ભરેલા આ ત્રણે ભુવનોને દાસત્વપણે વરતાવનારો બાણાસુર પાતાળમાં લઇ ગયો હતો એમાં કોઇ આશ્ચર્ય નથી. કારણકે તે આપણાં ચરણની પૂજા કરનારો હતો, જે જનો આપને વંદે છે, તેઓની ફળની પ્રાપ્તિ થાય છે. એ પ્રત્યક્ષ છે.

અકાંડ બ્રહ્માંડ ક્ષયચકિતદેવાસુરકૃપા -
વિધેયયસ્યાસીધસ્ત્રિમયન ! વિષં સંહ્રસવતઃ ।
સ કલ્માષઃ કંઠે તવ ન કુરુતે ન શ્રિયમહો
વિકારોડપિશ્લાઘ્યો ભુવનમયભગડ યસનિનઃ ॥ ૧૪ ॥

અર્થ : હે ત્રિનયન ! આપે કૃષ્ણ પડુંર વર્ણના વિષનું પાન કર્યું છતાં એ વિષ આપના કંઠમાં જ સ્થિર રહ્યું હોવાથી તે આપને અતિશય શોભા આપે છે. કાળ સમયે આવેલા બ્રહ્માંડ નાશને દેખીને દેવો તથા અસુરો ભય પામવા લાગ્યા. તેમજ દેવ તથા અસુરોના કલેશના સારું આપે કૃપા કરીને વિષનું પાન કર્યું તો પ્રભુ ! સંસારીજનોનાં દુઃખ દુર કરવાનું આપને વ્યસન જ છે.

અસિદ્ધાર્થા નૈવ કચિદપિ સદેવાસુરનરે
નિવર્તન્તે નિત્યં જગતિ જયિનો યસ્ય વિશિખાઃ
સ પશ્યન્નીશ ! ત્વામિતરસુધારણભૂત
સ્મરઃ સ્મર્તવ્યાત્માન હિ વિશિષુ પથ્યઃ પરિભવઃ ॥ ૧૫ ॥

અર્થ : હે ઈશ ! કામદેવનું બાણ ભાલા રહિત છે. તેનું બાણ આ જગતમાં દેવ અસુર તથા નરલોકને જીતવાને નિષ્ફળ ન થતાં સર્વને વશ કરે છે. આપની સાથે પણ કામદેવ બીજા ઈન્દ્રાદિદેવોની પેઠે વર્તવા લાગ્યો છે, તેથી તેનું આપે દહન કર્યું અને સ્મરણ માત્રનું જ કામદેવનું શરીર બાકી રાખ્યુ. એ કનિષ્ટ થયો એનું કારણ માત્ર જિતેન્દ્રિય પુરૂષોને ભય પમાડવાનું છે. એ સુખનો હેતુ નથી, કારણકે ઈશ્વરનો અનાદર એ વિનાશકારક છે.

મહી પાદાતાદ વ્રજતિ સહસા સંશયપદં
પદં વિષ્ણોર્ભ્રામ્યદ ભુજપરિઘરૂગ્ણગ્રહણમ્ ।
મુહુર્ધૌ દૌસ્થ્યં યાત્યનિભૃતિજટાનાડિતતટા
જગદ્રક્ષાયૈત્વં નટસિ નનું વામય વિભુતા ॥ ૧૬ ॥

અર્થ : હે ભગવાન ! આપે જગતનાં રક્ષણ તથા દુષ્ટોના નાશને અર્થે, પૃથ્વી ઊંચી નીચી થવા લાગી હતી એવું તમે નૃત્ય કર્યું. તાંડવ નૃત્ય વખતે હાવભાવ માટે આપે ભુજાઓ હલાવી તેના આઘાતથી વિષ્ણુલોક, તારા, નક્ષત્રો આદિનો નાશ થવાની શંકા થવા લાગી અને ઉભયસ્વર્ગદ્વાર વ્યથા પામ્યાં. તેમજ તમારા નૃત્યથી સ્વર્ગનું એક પાસુ તાડિત થયું. આપનું એ ઐશ્વર્ય દેખીતી રીતે વિપરીત છે, તો પણ તે જગતની રક્ષા માટે જ છે.

વિયદવ્યાપી તારાગણ ગુણિત તેનાન્દ્રરૂચિઃ
પ્રવાહો વારાં યઃ પૃષતલઘુડદ્રષ્ટ શિરસિ તે ।
જગદદ્વીપાકારં જલધિવલયં તેન કૃતમિ
ત્વનેનંનોન્નેર્યુ ધૃતમહિમ ! દિવ્યં તવ વપુઃ ॥ ૧૭ ॥

અર્થ : હે જગદાધાર ! આપના શરીર પર ગંગાનો મહાન પ્રવાહ ઝીણી ફરફરની પેઠે વરસતો દેખાય છે. તેથી તમારા વિરાટ સ્વરૂપનું ભાન થાય છે. આ જળ પ્રવાહના આકાશવત્ વ્યાપક અને તારા તથા નક્ષત્રોના સમૂહમાં ફીણ સમાન છતાં તેનો ભાસ થાય છે. જેમ નગરની પાછળ ચોતરફ ખાઈ હોય છે તેમજ ગંગાના એ પ્રવાહે પૃથ્વીની ચોતરફ સર્વ જગતને આવરણ કર્યું છે, એથી આપના વિરાટ શરીરને અનુમાનથી જાણી શકાય છે કે, આપનું શરીર દિવ્ય પ્રભાયુક્ત છે.

રથ ક્ષોણિ યંતા શતધતિરંગેંદ્રો ધનુરથો
રથાંગે ચંદ્રાકૌં રથચરણપાણિઃ શિર ઈતિ ।
દિધક્ષોસ્તે કોડયં ત્રિપુરતૃણમાંડબર વિધિ -
વિધેયૌઃ ક્રોડન્ત્યો ન ખલુ પર તંત્રાં પ્રભુધિયઃ ॥ ૧૮ ॥

અર્થ : હે દેવ ! જે સમયે ત્રિપુરને દહન કરવાની આપની ઈચ્છા થઇ તે સમયે પૃથ્વીરૂપી રથ, બ્રહ્મરૂપી સારથી, હિમાચળ પર્વતરૂપી ધનુષ, સૂર્ય તથા ચંદ્રરૂપી રથનાં પૈડાં, જળરૂપી રથચરણ એટલે રથની પિંજણીઓ તથા વિષ્ણુરૂપી બાણ યોજીને તમે ત્રિપુરને હણ્યો. હે પ્રભુ ! બળ, વીર્ય શક્તિ તથા બુદ્ધિ થકી યુક્ત પુરૂષો નિશ્ચય કરીને પરાધીનપણ ક્રીડા ન કરતાં, તમારી જ શક્તિથી યશ આનંદ મેળવે છે.

હરિસ્તે સહસ્ત્રં કમલબલિમા ધાય પદયો -
ર્યદેકોનં તસ્મિન્નિમુદહરન્નેત્રકમલમ્ ।
ગતો ભકત્યુદ્રેકઃ પારિણતિમસૌ ચક્રવપુષા
ત્રયાણાં રક્ષાયૈ ત્રિપુરહર ! જાગર્તિ જગતામ્ ॥ ૧૯ ॥

અર્થ : હે ત્રિપુરહર! આપની ચરણની પૂજા વિષ્ણુ સહસ્ત્ર કમળ વડે કરવા લાગ્યા ! તેમાં એક કમળ ઓછું હોય તો પોતાના નેત્ર કમળની તુલ્ય સંકલ્પ કરીને અથવા પોતાના શરીરના કોઈપણ બીજા અવયવ આપને અર્પણ કરતા હતા. આવી દઢ ભક્તિને લીધે ચક્રરૂપ ધારણ કરીને સ્વર્ગ કરીને મૃત્યુ તથા પાતાળ - એ ત્રણે લોકનું રક્ષણ આપ જ કરો છો. એ રીતે સુદર્શનચક્રની શક્તિ વિષ્ણુને આપે જ આપેલી છે.

ક્રતૌ સુપ્તે જાગ્રત્વમસિ ફલયોગે ઋતુમત્તાં
કવ કર્મ પ્રધ્વસ્તં ફલતિં પુરૂષારાધનમૃતે ।
અતસ્ત્વાં સંપ્રેક્ષ્ય ઋતુષુ ફલદાનપ્રતિભૂવં
શ્રુતૌ શ્રદ્ધાંબદ્ધાંકૃતપરિકરઃ કર્મ સુજનઃ ॥ ૨૦ ॥

અર્થ : હે ત્રિલોકના સ્વામી ! યજ્ઞાદિ ક્રિયાઓ પૂરી થઇ ગયા પછી, ઘણે વખતે અને જે દેશમાં યજ્ઞ કર્યો હોય તેનાથી બીજે જ સ્થળે તથા આ જન્મમાં કરેલા યજ્ઞાદિ ક્રિયાઓનું ફળ બીજા જન્મમાં પણ અર્પવાને તું હંમેશાં જાગ્રત રહે છે. ચેતનરૂપ ઈશ્વરની આરાધનાથી અને તેને પ્રસન્ના કર્યાથી યજ્ઞના બધાં ફળો મળે છે. હે પ્રભો ! તું સર્વવ્યાપી છે. તારી ઈચ્છા વગર તૃણ પણ હાલી શકતું નથી. આથી યજ્ઞાદિ કર્યોનાં ફળ આપવામાં તેમને આધારભૂત માનીને લોકો શ્રુતિ વગેરે શાસ્ત્રમાં શ્રદ્ધા રાખી કાર્યનો આરંભ કરે છે.

ક્રિયા દક્ષો દક્ષઃ ક્રતુપતિરધીશસ્તનુભૃતાં
ઋષીણામાર્ત્વિજય શરણદ ! સદસ્યા સુરગણાઃ ।
ઋતુંભ્રંષસ્ત્વત્તઃ ઋતુફલવિધનવ્યસનિને
ધ્રુવં કર્તુઃ શ્રદ્ધા વિધુરમભિચારાય હિ મખાઃ ॥ ૨૧ ॥

અર્થ : હે શરણે આવનારને શરણ આપનારા યજ્ઞાદિ તત્કર્મો કરવામાં કુશળ, દશનામે પ્રજાપતિ પોતે જ યજ્ઞ કરવા બેઠા હતા. ત્રિકાળદર્શી ભૃગુ વગેરે ઋષિઓ યજ્ઞ કરાવનાર હતા અને બ્રહ્માદિ દેવસભામાં પ્રેક્ષકો તરીકે બેઠા હતા. આટલા ઉત્તમ સામગ્રી અને સાધન હોવા છતાં પણ યજ્ઞકર્તા દક્ષે ફળની ઈચ્છા કરી હોવાથી, તમે એ યજ્ઞને ફળરહિત કરી દીધો હતો, એ યોગ્ય જ હતું. યજ્ઞાદિ ક્રિયાઓ નિષ્કામપણે ન કરતા તથા તમારા ઉપર શ્રદ્ધા રાખ્યા વિના યજ્ઞ કરીએ, તો એ યજ્ઞકર્તા માટે વિનાશરૂપ ન નિવડે.

પ્રજાનાથં નાથ ! પ્રસભમભિમકં સ્વાં દુહિતરં
ગતં રોહિદભૂતાં રિરમયિષુમૃષ્યસ્ય વપુષા ।
ધનુષ્પ્રાણેયતિં દિવમપિ સપત્રાકૃતમમું
ત્રસતં તેડધાપિ ત્યકાત ન મૃગવ્યાધાદાભસઃ ॥ ૨૨ ॥

અર્થ : પ્રજાનાથ ઈશ્વર ! પોતાના દુહિતા સરસ્વતીનું લાવણ્ય જોઈ, કામ વશ થવાથી બ્રહ્મા તેની પાછળ દોડ્યા એટલે સરસ્વતીએ મૃગલીનું રૂપ લીધું. ત્યારે બ્રહ્માએ મૃગશીર્ષ નક્ષત્ર કહેવાય છે તે મૃગનું રૂપ લઈને તેની સાથે ક્રીડા કરવા હઠ લીધી, એવામાં આપે જોયું કે, આ અધર્મ થાય છે, માટે તેને ખચીત દંડ દેવો જોઈએ. તેથી આપે વ્યાઘ નામક આર્દ્રાનક્ષત્ર રૂપી શરને તેની પાછળ મુક્યું હતું. આજ સુધી પણ તે બાણરૂપી નક્ષત્ર કામી પ્રજાપતિની પૂંઠ મુકતું નથી.

સ્વલાવણ્યાજ્ઞસાધ્ર તદ્ધંનુષમહાય તૃણવત્
પુરઃ પ્લુષ્ઠં દૃષ્ટ્વા પુરમથન ! પુષ્પાયુધમપિ ।
યદિ સ્ત્રૈણ દેવી યમનિરત ! દેહાર્ધઘટના
દવૈતિ ત્વામદ્ધા બત વરદ ! મુગ્ધા યુક્તયઃ ॥ ૨૩ ॥

અર્થ : ત્રિપુરારી ! દક્ષ કન્યા સતીએ પોતાના પિતાને ત્યાં પોતાનું અને પતિનું અપમાન થવાથી યજ્ઞમાં ઝંપલાવી યજ્ઞ ભ્રષ્ટ કર્યો હતો. ત્યાર પછી તે જ પતિને વરવાને બીજે જન્મે પર્વતની પુત્રી પાર્વતી થઈ. તેણે ભિલડીનો વેશ ધારણ કર્યો અને મહાદેવજી તપ કરતા હતા, ત્યાં તેમને મોહ પમાડવાના અનેક પ્રયત્નો કર્યા, પણ તે વ્યર્થ નિવડ્યા. દેવોએ ધાર્યું કે, યજ્ઞ વેળા થયેલા અપમાનથી ક્રોધાયમાન થયેલા મહાદેવજીનો ઉગ્રતાપ હવે આપણાથી સહન થઈ શકશે નહિ. તેથી તે તાપને દૂર કરવાને પાર્વતી સાથે મહાદેવ કામવશ થઈ પરણે, એવા

હેતુથી દેવોએ કામદેવને મોકલી આપ્યો હતો. કામદેવના પ્રભાવથી એકેએક બ્રહ્મજ્ઞાની બ્રહ્મમય જગતને નારીમય જોવા લાગ્યા, પરંતુ મહાદેવે તરત ત્રીજું નેત્ર ખોલી પાર્વતીની સાથે કામદેવને ભસ્મ કરી દીધો. આમ છતાં પણ પાર્વતીને માત્ર વિરહ દુઃખથી ઉગારવાને માટે તમે અર્ધાંગના પદ આપ્યું તું. આ તમારું કાર્ય જેઓ મૂઢ છે, તેઓ જ સ્ત્રી આસક્તિવાળું ગણે છે.

સ્મશોષ્વા ક્રીડા સ્મરહર પિશાચાઃ સહચરા
શ્ચિતાભસ્માલેપઃ સ્ત્રગપિ નૃકરોટીપરિકરઃ ।
અમંગલ્ય શિલં તવ ભવતુ ન મૈવમખિલં
તથાઽપિ સ્મર્તૃણા વરદ ! પરમં મંગલમસિ ॥ ૨૪ ॥

અર્થ : હે કામ વિનાશન, સ્મશાન ભૂમિમાં ચારે દિશાઓમાં ક્રીડા કરવી, ભૂત-પ્રેતોની સાથે નાચવું, કુદવુ અને ફરવું, ચિતાની રાખોડી શરીરે ચોળવી અને મનુષ્યની ખોપરીઓની માળા પહેરવી, આવા પ્રકારનું તમારું ચરિત્ર કેવળ મંગલશૂન્ય છે. છતાં તમારું વારંવાર જે સ્મરણ કરે છે, તેને તમારું નામ મંગળમય હોઇ તેને માટે તમારી ભક્તિ મંગળકારી છે.

મનઃ પ્રત્યક્ ચિત્તે સવિધમવધાયઃ ત્તમરુતઃ
પ્રહૃષ્યેદ્રોણમાણઃ પ્રમદસલિલોત્સં ગિતદશઃ ।
યદાલોક્યાહલાદં હૃદઇવ નિમજ્જયામૃતમયે
દધત્વં તરતત્વં કિમપિ યમિનસ્તત્કિલ ભવાન્ ॥ ૨૫ ॥

અર્થ : હે દાતા ! સત્ય-બ્રહ્માને શોધવા માટે અંતમૂઢ થયેલા જે યોગીઓ છે, તેઓ મનને હૃદયને રોકીને, યોગ-શાસ્ત્રમાં બતાવેલા, યમ, નિયમ, આસન વડે પ્રાણાયામ કરે છે અને બ્રહ્માનંદનો અનુભવ મેળવે છે. એ અનુભવથી તેમના રોમાંચ ઉભા થઇ આનંદથી આંખોમાં હર્ષના આંસુ આવી જાય છે. આવા દુર્લભ સ્થળને પ્રાપ્ત થયેલા યોગીઓ, વળી ઇન્દ્રિયોને અગમ્ય, માત્ર અનુભવીએ જાણી શકનારા અવર્ણનીય એવાં તારા તત્વને, અનુભવીને જાણે અમૃતથી ભરેલા સરોવરમાં સ્નાન કરતાં હોય એવો આનંદ મેળવે છે.

ત્વમર્કત્સ્વ સોમત્સ્વમપિ પવનસ્ત્વં હુતવહ
સ્ત્વમાપસ્ત્વ વ્યોમ ત્વમુ ધરણિરાત્મા ત્વમિતિચ ।
પરિચિછન્નામેવં ત્વયિ પરિજતા બિભ્રતુ ગિરં
ન વિદ્મસ્તત્તત્વં વયમહિ તુ યત્વં ન ભવસિ ॥ ૨૬ ॥

અર્થ : હે વિશ્વંભર ! તું સૂર્ય છે, તું ચંદ્ર છે, તું પવન છે, તું અગ્નિ છે, તું જ જલ તથા આકાશ રૂપે છે. તું પૃથ્વી છે અને આત્મા પણ તું જ છે. એમ જુદાં જુદાં સ્વરૂપમાં અનુભવી પુરૂષો તને ઓળખે છે. પરંતુ હે પ્રભો ! તે બધાંના રહસ્યો રૂપે તું આખા બ્રહ્માંડમાં સર્વવ્યાપી સર્વનો કર્તા, ભોક્તા અને નાશકર્તા બની રહેલો છે.

ત્રયી તિસ્ત્રો વૃત્તિસ્ત્રીભુવમથો ત્રીનપિ સુરા
નકરાર્વધણૈ સ્ત્રીભિરભિદધત્તીર્ણ વિકૃત્તિ ।
તુરીયં તે ધામ ધ્વનિભિરવરુંધાનમયૂભિઃ
સમસ્ત વ્યક્તં ત્વાં શરણદ ! ગૃણાત્યોમિતિ પદમ ॥ ૨૭ ॥

અર્થ : હે અશરણશરણ ! ત્રણ વેદો, ત્રણ અવસ્થાઓ, ત્રિલોક અને અકારાદિ ત્રણ અક્ષરોના ને ભલા ૐકાર પદ એ બધા તમારું જ વર્ણન કરે છે અને તમને અકારથી સ્થૂળ પ્રપંચરૂપી ઉપકારથી સૂક્ષ્મ પ્રપંચરૂપી અને મકારથી સ્થૂલસૂક્ષ્મ પ્રપંચયુક્ત માયારૂપ જણાવે છે. વળી, યોગની ચોથી અવસ્થા વખતે ઉપજતો સૂક્ષ્મતર ધ્વનિ તમને સ્થૂળ અને સૂક્ષ્મ પ્રપંચો તેમજ માયાદિ સર્વ ઉપાદિઓથી રહિત અખંડ ચૈતન્ય સ્વરૂપાત્મા ૐકાર રૂપ સિદ્ધ કરે છે.

ભવઃ શર્વો રુદ્રઃ પશુપતિરથોગ્રઃ સહ મહાં
સ્તથાં ભીમેશાનાવિતિ યદભિનાષ્ટકમિદમ
અમુષ્મિનપ્રત્યેકં પ્રવિચરતિ દેવો શ્રુતિરપિ
પ્રિયા યાસ્મૈ ધામ્ને પ્રણિહિતનમ સ્યોસ્મિ ભવતે ॥ ૨૮ ॥

અર્થ : હે દેવ ! તું જગતકર્તા ભક્તો માટે જન્મ લેનાર, સર્વ પશુઓના પાલક રૂપે પશુપતિ, પાપીઓના પાપ વિનાશન રૂપ રુદ્ર, અધર્મીઓને દંડ દેનારો ઉગ્ર, સર્વના સ્વત્વરૂપે સહમહાન વિષપાન, રાવણને દંડ ત્રિપુરનાશ અને કામદહન જેવાં ભયંકર કર્મોથી ભીમ અને જગતને યથેચ્છ અને યથાર્થ નિયમમાં રાખનાર 'ઇશાન' છે. આવી રીતે જેમ શ્રુતિ 'પ્રણવ'નો બોધ કરાવે છે. તેમ આ તમારા આઠ નામોનો પણ શ્રુતિ બોધ કરાવે છે. હે દેવ ! પોતાના પ્રકાશકના ચૈતન્યપણાને લીધે સર્વદા અદૃશ્ય, સર્વને આધારરૂપ કેવળ ચિત્ત વડે જાણી શકાય એવા આપને બીજી કોઇ યથાર્થ રીતે નહિ જાણતો હોવાથી, હું માત્ર વાણી, મન અને શરીર વડે આપને જ નમસ્કાર કરું છું.

નમો નેદિષ્ઠય પ્રિયદવ! દવિષ્ઠાય ચ નમો
નમઃ ક્ષોદિષ્ઠાય સ્મરહર! મહિષ્ઠાય ચ નમો ।
નમોવષિષ્ઠાય ત્રિનયન । યવિત્ઠાય ચ નમોઃ
નમઃ સર્વસ્મૈ તે તદિદમિતી સર્વાય ચ નમઃ ॥ ૨૯ ॥

અર્થ : નિર્જન વન વિહારની સ્પૃહા રાખનાર ભક્તોની ખૂબ સમીપ તેમજ અધર્મીઓથી દૂર વસેલા ! હું તમને વંદન કરું છું. હે કામનો નાશ કરનાર અણુથી પણ અણુ તેમજ સર્વથી મહાન તમને હું નમું છું. હે ત્રિનેત્રોને ધારણ કરનાર ! વૃદ્ધ અને યુવાન રૂપે પ્રકટતા તમને મારા નમસ્કાર હો. એકબીજાની અતિ વિરૂદ્ધ સ્થિતિમાં રહેનાર હે સર્વરૂપ ભગવન્ તમને હું નમું છું અને તેથી આ તમારું દૃશ્યરૂપ છે ને પેલું અદૃશ્યરૂપ છે, એવો ભેદ ન પાડી શકવાથી અભેદરૂપ એક સ્વારૂપાત્મક એવા તમને હું વંદું છું. કારણકે આખું જગત તમારામય છે.

બહલરજસે વિશ્વોત્પતૌ ભવાય નમોનમઃ
પ્રબલતમસે તત્સંહારે હરાય નમોનમઃ ।
જનસુખકૃતે સત્વોદ્રિકતૌ મુંડાય નમોનમઃ
પ્રમહસિ પદે નિસ્ત્રૈગુણ્યે શિવાય નમોનમઃ ॥ ૩૦ ॥

અર્થ : હે દીનાનાથ ! બ્રહ્માંડને રચવા માટે તમસ તથા સત્વથી વધારે રજસવૃત્તિને રાખનાર ભવ ! તમને હું નમું છું. આ વિશ્વનો વિનાશ કરવાને સત્વ તથા રજસથી અધિક તમસવૃત્તિને ધારણ કરનાર હું તમને નમું છું. જનોના સુખ માટે તેઓનું પાલન કરવાને રજસ તથા તમસથી અધિક સાત્વિક વૃત્તિને ધરનાર મુંડ તમને નમું છું. આપ ત્રિગુણાત્મક છો અને જ્યોતિરૂપ છો તેથી સત્વ, રજસ અને તમસ - એ ત્રણે ગુણોથી રહિત પ્રકાશમય એવા તારા પદને પામવા માટે એક સ્વરૂપાત્મક શિવ ! એવા તમને હું વારંવાર વંદન કરું છું.

કૃતપરિણતિચેતઃ કલેશવશ્ય કવ ચેંદ
કવ ચ તવ ગુણસીમાલ્લંઘિમી શશ્વદદ્ધિઃ ।
ઈતિ ચકિતમમંદીકૃત્ય માં ભક્તિરોધા
દ્વરદ ! ચરણયોસ્તે વાક્યપુષ્પોપહરામ ॥ ૩૧ ॥

અર્થ : હે કલ્પતરુની જેમ કામનાઓને પૂર્ણ કરનાર ! અમારા અલ્પવિષયક, અજ્ઞાન રાગદ્વેષાદિ દોષોથી મલિન ચિત્ત ક્યાં આ અને આપનું ત્રિગુણ રહિત યથાર્થ ગુણગાન પણ ન થઈ શકે એવું શાશ્વત ઐશ્વર્ય ક્યાં ? આ બેની અત્યંત અયોગ્ય તુલના કરતાં હું આશ્ચર્ય પામું છું. મને તમે દયા કરીને તમારી ભક્તિ કરવા પ્રેર્યો છે અને તેથી તમારાં ચરણકમળોમાં અમારી વાક્યો રૂપી પુષ્પોની ભેટ આપવાને હું શક્તિમાન થયો છું.

અસિતગિરિ સમસ્યાત્કજ્જલં સિંધુપાત્રે
સુરતરુવરશાખા લેખનીં પત્રમુર્વી ।
લિખતિ યદિ ગૃહીત્વા શારદા સર્વકાલં
તદપિ તવ ગુણાનામીશ ! પારં ન યાતિ ॥ ૩૨ ॥

અર્થ : હે સ્થાવર અને જંગમને નિયમમાં રાખનારા ! સમુદ્રરૂપી પાત્રમાં કાળા પમાકસમી શાહીથી, કલ્પવૃક્ષની ડાળીને કલમ રૂપે લઈને તથા આખી પૃથ્વીને પત્ર બનાવી, આવા સર્વોત્તમ સાધન વડે, અનંતવિદ્યાનો પાર પામેલી સરસ્વતી પોતે જો તમારા ગુણોનું વર્ણન જરા પણ થોભ્યા વગર હરહંમેશ લખ્યા કરે, તો પણ તે તેનો અંત પામે તેમ નથી.

અસુરસુરમુનીન્દ્રે રચિતસ્યેન્દુમૌલે
ગ્રંથિતગુણમહિમ્નો નિર્ગુણસ્યેશ્વરસ્ય ।
સકલગુણવરિષ્ઠઃ પુષ્પદંતાભિધાનો
રુચિરમલઘુવૃત્તે સ્તોત્રમેતરચ્ચરકા ॥ ૩૩ ॥

અર્થ : હે ઈશ્વર ! દેવો, દાનવો અને મોટા મોટા મુનિઓથી પૂજિત, ચન્દ્રને કપાળમાં ધરનાર જેના ગુણોનો મહિમા અહીં વર્ણવ્યો તે તથા સત્વ, રજસ અને તમ, એવા ત્રિગુણોથી રહિત તમારું આ સ્તોત્ર બધા ગુણોથી યુક્ત એવા આચાર્ય શ્રેષ્ઠ પુષ્પદંત નામે એક યક્ષે રચ્યું છે.

અહરહરનવદ્યં ધૂર્જટે ! સ્તોત્રમેત
ત્વઠતિ પરમભકત્યા શુદ્ધચિતા પુમાન્યં ।
સ ભવતિ શિવલોકે રુદ્રતુલ્યસ્તથાઽત્ર
પ્રચુરતરધનાયુ પુત્રવાન કીર્તિમાંશ્ચ ॥ ૩૪ ॥

અર્થ : હે જટાધારી ! નિર્મળ મનવાળો જે કોઈ મનુષ્ય દરરોજ પરમ ભક્તિથી આ ઉત્તમ સ્તોત્રોનો પાઠ કરે છે. તે શિવ સ્તુતિના પુણ્ય મેળવે છે. અંતે શિવલોકમાં રુદ્રના પદને પામે છે તથા આ મહીલોકમાં મોટો ધનાઢ્ય, દીર્ઘ આયુષ્યવાળો, પુત્રવાળો અને કીર્તિને વરનારો થાય છે.

મહેશાન્નાપરો દેવો મહિમ્નો નાપરા સ્તુતિઃ ।
અઘોરાન્નાપરો મંત્રો નાસ્તિ તત્વં ગૂરોઃ પરમ ॥ ૩૫ ॥

અર્થ : ખરેખર ! મહેશના જેવા બીજા કોઈ શ્રેષ્ઠ દેવ નથી. આ 'મહિમ્નસ્તોત્ર' જેવી બીજી કોઈ સ્તુતિ નથી, 'અઘોર' નામના મંત્રથી બીજો કોઈ મહાન મંત્ર નથી અને ગુરુ પરંપરા વિનાનું અન્ય કાંઈ શ્રેષ્ઠ નથી. આથી ગુરુ પરંપરા હે ઈશ્વર ! તને હું સ્તોત્ર દ્વારા નમસ્કાર કરું છું.

દીક્ષા દાનં તપસ્તીર્થ જ્ઞાનં યાગાદિકાઃ ક્રિયાઃ ।
મહિમ્નસ્તવ પાઠસ્ય કલાંનાર્હન્તિ ષોડશીમ્ ॥ ૩૬ ॥

અર્થ : દીક્ષા, દાન, તપ, તીર્થ, જ્ઞાન અને યજ્ઞાદિ ક્રિયાઓ જે લોકો સકામપણે કરે તેના કરતાં પણ તમારા મહિમાના આ પાઠથી જે સોળમી કળા, તે વધી જાય છે. માટે તમારી આ સ્તોત્રથી ભક્તિ કરવી એ જ ઉત્તમ છે.

કુસુમદશનનામા સર્વગંધર્વરાજઃ
શિશુશશિધરા મૌલેદેવેદસ્ય દાસ ।
સ ખલુ નિંજમહિમ્નો ભ્રષ્ટ એવાસ્ય રોષા
ત્સતવનામિદકાર્ષી દિવ્ય દિવ્યં મહિમ્નઃ ॥ ૩૭ ॥

અર્થ : કોઇ રાજાના બગીચામાંથી પુષ્પદંત વિમાનમાંથી અદશ્ય રહી પુષ્પ ચોરતા હતા, તેથી રાજાએ બિલ્વપત્ર કે તુલસીદલ તેમના માર્ગમાં વેર્યાં. એમ કરવાનો ઉદ્દેશ એ હતો કે શિવ કે, વિષ્ણુનો ભક્ત નિર્માલ્ય ઓળંગી જઇ શકશે નહિ. ગંધર્વરાજ પુષ્પદંતે એ નિર્માલ્ય ઓળંગવાથી મહાદેવ કોપાયમાન થયા અને પુષ્પદંતની અદશ્ય રહેવાની શક્તિ નાશ પામી. આથી શિવજીને પ્રસન્ન કરવાને સર્વ ગંધવો રાજા અને બાલેન્દુ કપાળ વિષે ધરાવનાર શંકરના દાસ કુસુમદર્શને પુષ્પદંતે આ અતિ દિવ્ય સ્તોત્ર રચ્યું છે.

સુરવરમુનિપૂજ્યં સ્વર્ગમોક્ષેક હેતુ
પઠતિ યદિ મનુષ્યઃ પ્રાંજર્લિર્નાન્યચેતાઃ
વજતિ શિવસમીપં કિન્નરેઃ સ્તુયમાનઃ
સ્તવનમિદમતીઘં પુષ્પદંત પ્રણીતમ્ ॥ ૩૮ ॥

અર્થ : આ શ્લોકમાં આ સ્તોત્રનો મહિમા વર્ણવ્યો છે. ઇન્દ્ર અને મુનિઓથી પૂજાયેલું સ્વર્ગ મોક્ષપ્રાપ્તિના એક જ સાધન સમું, હંમેશ ફલદાયક અને શ્રીપુષ્પદંતે રચેલું આ સ્તોત્ર જે કોઇ મનુષ્ય બે હાથ જોડી નમ્રભાવે તથા એકાત્મ થઇને ભક્તિથી સ્તવે છે, તે કિન્નરોથી સ્તુતિ પામતો શિવની પાસે જાય છે.

આસમાપ્તિમિંદ સ્તોત્ર પુણ્યં ગંધર્વભાષિતમ ।
અનૌપમ્યં મનોહારિ શિવમીશ્વરર્ણન ॥ ૩૯ ॥

અર્થ : આ સમાપ્તિ સુધીનું સ્તોત્ર ઉપમા આપી શકાય નહિ તેવું છે. તે (સુગંધિત વાયુની જેમ મનને પ્રફુલ્લિત કરે છે તેમ આત્માને પ્રફુલ્લિત કરે છે). મનોહર, મંગલમય ઇશ્વરના વર્ણનરૂપ હોઇ, તે પુષ્પદંત નામે યક્ષે રચ્યું છે.

ઇત્યેષા વાંડમયી પૂજા શ્રીમચ્છંકરપાદયોઃ ।
અર્પિતા તેન દેવેશઃ પ્રીયતાં મે સદાશિવઃ ॥ ૪૦ ॥

અર્થ : હે દેવના દેવ ! મારી વાણી રૂપી આ પૂજા તમારાં ચરણકમળમાં અર્પણ કરી છે, તો આપ સર્વદા પ્રસન્ન થજો.

તવ તત્વં ન જાનામિ કોદ્‌શોઽસિ મહેશ્વરઃ ।
યાદશોઽશિ મહાદેવ ! તાદશાય નમોનમઃ ॥ ૪૧ ॥

અર્થ : હે મહેશ્વર ! હે મહાદેવ ! હું તો અજ્ઞાની છું. આપનું તત્વ કયું અને આપ કેવા હોઈ શકો તેની મને ખબર નથી. પણ જેવી રીતે પોતાની કર્તવ્ય પરાયણતાને ન સમજનાર માનવ સ્નેહવશ થઈને વડીલને નમે છે, તેના ભાવથી હું આપને પુનઃ પુનઃ નમું છું.

એકકાલં દ્વિકાલં વા ત્રિકાલં ય પઠેન્નરઃ ।
સર્વપાપવિનિર્મુક્ત શિવલોકે મહીયતે ॥ ૪૨ ॥

અર્થ : જે મનુષ્ય દિવસમાં એકવાર, બેવાર કે ત્રણવાર આ સ્તોત્રનો પાઠ કરે છે, તે બધાં ય પાપોથી છુટીને શિવલોક વિષે પૂજાને પાત્ર થાય છે.

શ્રી પુષ્પદંત મુખ પંકજનિર્ગતેન
સ્તોત્રેણ કિલ્વિષહરેણ હરિપ્રિયેણ ।
કંઠસ્થિતેન પઠિતેન સ્માનહિતેન
સપ્રીણિતા ભવતિ ભૂતગતિર્મહેશ ॥ ૪૩ ॥

અર્થ : જે કોઇ શ્રી પુષ્પદંતના મુખકાળમાંથી નીકળેલું સર્વપાપોને નાશ કરનારું, શિવજીને અતિપ્રિય એવું આ સ્તોત્ર મોઢે કરે છે અને તેનો ધ્યાનપૂર્વક પાઠ કરે છે તેના પર અખિલ બ્રહ્માંડના પાલકપિતા શ્રી મહેશ પ્રસન્ન થાય છે.

ઈતિ શ્રી શિવ મહિમ્ન સ્તોત્ર સમાપ્ત......

ઓં

સ્થિરઃ સ્થાણુઃ પ્રભુર્ભાનુઃ પ્રવરો વરદો વરઃ ।
સર્વાત્મા સર્વવિખ્યાતઃ સર્વઃ સર્વકરો ભવઃ ॥ ૧ ॥

જટી ચર્મી શિખણ્ડી ચ સર્વાઙ્ગઃ સર્વાઙ્ગઃ સર્વભાવનઃ ।
હરિશ્ચ હરિણાક્શશ્ચ સર્વભૂતહરઃ પ્રભુઃ ॥ ૨ ॥

પ્રવૃત્તિશ્ચ નિવૃત્તિશ્ચ નિયતઃ શાશ્વતો ધ્રુવઃ ।
શ્મશાનચારી ભગવાનઃ ખચરો ગોચરોઽ ર્દનઃ ॥ ૩ ॥

અભિવાદ્યો મહાકર્મા તપસ્વી ભૂત ભાવનઃ ।
ઉન્મત્તવેષપ્રચ્છન્નઃ સર્વલોકપ્રજાપતિઃ ॥ ૪ ॥

મહારૂપો મહાકાયો વૃષરૂપો મહાયશાઃ ।
મહાઽત્મા સર્વભૂતશ્ચ વિરૂપો વામનો મનુઃ ॥ ૫ ॥

લોકપાલોઽન્તર્હિતાત્મા પ્રસાદો હયગર્દભિઃ ।
પવિત્રશ્ચ મહાંશ્ચૈવ નિયમો નિયમાશ્રયઃ ॥ ૬ ॥

સર્વકર્મા સ્વયંભૂશ્ચાદિરાદિકરો નિધિઃ ।
સહસ્રાક્શો વિરૂપાક્શઃ સોમો નક્શત્રસાધકઃ ॥ ૭ ॥

ચન્દ્રઃ સૂર્યઃ ગતિઃ કેતુર્ગ્રહો ગ્રહપતિર્વરઃ ।
અદ્રિરદ ()ર્યાલયઃ કર્તા મૃગબાણાર્પણોઽ નઘઃ ॥ ૮ ॥

મહાતપા ઘોર તપાઽદીનો દીનસાધકઃ ।
સંવત્સરકરો મન્ત્રઃ પ્રમાણં પરમં તપઃ ॥ ૯ ॥

યોગી યોજ્યો મહાબીજો મહારેતા મહાતપાઃ ।
સુર્વણરેતાઃ સર્વજ્ઞઃ સુબીજો વૃષવાહનઃ ॥ ૧૦ ॥

દશબાહુસ્ત્વનિમિષો નીલકણ્ઠ ઉમાપતિઃ ।
વિશ્વરૂપઃ સ્વયં શ્રેષ્ઠો બલવીરોઽબલોગણઃ ॥ ૧૧ ॥

ગણકર્તા ગણપતિર્દિગ્વાસાઃ કામ એવ ચ ।
પવિત્રં પરમં મન્ત્રઃ સર્વભાવ કરો હરઃ ॥ ૧૨ ॥

કમણ્ડલુધરો ધન્વી બાણહસ્તઃ કપાલવાનઃ ।
અશની શતધ્ની ખડ્ગી પટ્ટિશી ચાયુધી મહાનઃ ॥ ૧૩ ॥

સ્રુવહસ્તઃ સુરૂપશ્ચ તેજસ્તેજસ્કરો નિધિઃ ।
ઉષ્ણિષી ચ સુવક્ત્રશ્ચોદગ્રો વિનતસ્તથા ॥ ૧૪ ॥

દીર્ઘશ્ચ હરિકેશશ્ચ સુતીર્થઃ કૃષ્ણ એવ ચ ।
સૃગાલ રૂપઃ સર્વાર્થો મુણ્ડઃ કુણ્ડી કમણ્ડલુઃ ॥ ૧૫ ॥

અજશ્ચ મૃગરૂપશ્ચ ગન્ધધારી કપર્દ્યપિ ।
ઉર્ધ્વરેતોર્ધ્વલિઙ્ગ ઉર્ધ્વશાયી નભસ્તલઃ ॥ ૧૬ ॥

ત્રિજટૈશ્ચીરવાસાશ્ચ રુદ્રઃ સેનાપતિર્વિભુઃ ।
અહશ્ચરોઽથ નક્તં ચ તિગ્મમન્યું સુવર્ચસઃ ॥ ૧૭ ॥

ગજહા દૈત્યહા લોકો લોકધાથા ગુણાકરઃ ।
સિંહશાર્દૂલરૂપશ્ચ આર્દ્રચર્માંબરાવૃતઃ ॥ ૧૮ ॥

કાલયોગી મહાનાદઃ સર્વવાસશ્ચતુષ્પથઃ ।
નિશાચરઃ પ્રેતચારી ભૂતચારી મહેશ્વરઃ ॥ ૧૯ ॥

બહુભૂતો બહુધનઃ સર્વાધારોઽમિતો ગતિઃ ।
નૃત્યપ્રિયો નિત્યનર્તો નર્તકઃ સર્વલાસકઃ ॥ ૨૦ ॥

ઘોરો મહાતપાઃ પાશો નિત્યો ગિરિ ચરો નભઃ ।
સહસ્રહસ્તો વિજયો વ્યવસાયો હ્યનિન્દિતઃ ॥ ૨૧ ॥

અમર્ષણો મર્ષણાત્મા યધ્યહા કામનાશનઃ ।
દકશયધ્યાપહારી ચ સુસહો મધ્યમસ્તથા ॥ ૨૨ ॥

તેજોઽપહારી બલહા મુદિતોઽર્થોઽજિતો વરઃ ।
ગંભીરઘોષો ગંભીરો ગંભીર બલવાહનઃ ॥ ૨૩ ॥

ન્યગ્રોધરૂપો ન્યગ્રોધો વૃક્શકર્ણસ્થિતિર્વિભુઃ ।
સુદીકશ્ણદશનશ્ચૈવ મહાકાયો મહાનનઃ ॥ ૨૪ ॥

વિષ્વક્સેનો હરિર્યધ્યઃ સંયુગાપીડવાહનઃ ।
તીકશ્ણ તાપશ્ચ હર્યશ્વઃ સહાયઃ કર્મકાલવિતઃ ॥ ૨૫ ॥

વિષ્ણુપ્રસાદિતો યઘ્યઃ સમુદ્રો વડવામુખઃ ।
હુતાશનસહાયશ્ચ પ્રશાન્તાત્મા હુતાશનઃ ॥ ૨૬ ॥

ઉગ્રતેજા મહાતેજા જ્યો વિજયકાલવિતઃ ।
જ્યોતિષામયનં સિદ્ધિં સંધિર્વિગ્રહ એવ ચ ॥ ૨૭ ॥

શિખી દણ્ડી જટી જ્વાલી મૂર્તિજો મૂર્ધગો બલી ।
વૈણવી પણવી તાલી કાલઃ કાલકંટકટઃ ॥ ૨૮ ॥

નક્શત્રવિગ્રહ વિધિર્ગુણવૃદ્ધિર્લયોઽમઃ ।
પ્રજાપતિર્દિશા બાહુર્વિભાગઃ સર્વતોમુખઃ ॥ ૨૯ ॥

વિમોચનઃ સુરગણો હિરણ્યકવચોદ્ભવઃ ।
મેઢ્રજો બલચારી ચ મહાચારી સ્તુતસ્તથા ॥ ૩૦ ॥

સર્વતૂર્ય નિનાદી ચ સર્વવાદ્યપરિગ્રહઃ ।
વ્યાલરૂપો બિલાવાસી હેમમાલી તરઙ્ગવિતઃ ॥ ૩૧ ॥

ત્રિદશસ્ત્રિકાલધૃકઃ કર્મ સર્વબન્ધવિમોચનઃ ।
બન્ધનસ્ત્વાસુરેન્દ્રાણાં યુધિ શત્રુવિનાશનઃ ॥ ૩૨ ॥

સાંખ્યપ્રસાદો સુર્વાસાઃ સર્વસાધુનિષેવિતઃ ।
પ્રસ્કન્દનો વિભાગશ્ચાતુલ્યો યઘ્યભાગવિતઃ ॥ ૩૩ ॥

સર્વાવાસઃ સર્વચારી દુર્વાસા વાસવોઽમરઃ ।
હેમો હેમકરો યઘ્યઃ સર્વધારી ધરોત્તમઃ ॥ ૩૪ ॥

લોહિતાક્શો મહાઽક્શશ્ચ વિજ્યાક્શો વિશારદઃ ।
સઙ્ગ્રહો નિગ્રહઃ કર્તા સર્પચીરનિવાસનઃ ॥ ૩૫ ॥

મુખ્યોઽમુખ્યશ્ચ દેહશ્ચ દેહ ઋદ્ધિઃ સર્વકામદઃ ।
સર્વકામપ્રસાશ્ચ સુબલો બલરૂપધૃકઃ ॥ ૩૬ ॥

સર્વકામવરશ્ચૈવ સર્વદઃ સર્વતોમુખઃ ॥
આકાશનિધિરૂપશ્ચ નિપાતી ઉરગઃ ખગઃ ॥ ૩૭ ॥

રૌદ્રરૂપોંઽશુરોદિત્યો વસુરશ્મિઃ સુવર્ચસી ।
વસુવેગો મહાવેગો મનોવેગો નિશાચરઃ ॥ ૩૮ ॥

સર્વાવાચી શ્રિયાવાસી ઉપદેશકરો હરઃ ।
મુનિરાત્મ પતિર્લોકે સંભોજ્યશ્ચ સહસ્રદઃ ॥ ૩૯ ॥

પક્શી ચ પક્શિરૂપી ચાતિદીપ્તો વિશાંપતિઃ ।
ઉન્માદો મનદાકારો અર્થાર્થકર રોમશઃ ॥ ૪૦ ॥

વામદેવશ્ચ વામશ્ચ પ્રાગ્દક્શિણશ્ચ વામનઃ ।
સિદ્ધયોગાપહારી ચ સિદ્ધઃ સર્વાર્થસાધકઃ ॥ ૪૧ ॥

ભિક્શુશ્ચ ભિક્શુરૂપશ્ચ વિષાણી મૃદુરવ્યયઃ ।
મહાસેનો વિશાખશ્ચ ષષ્ટિભાગો ગવાંપતિઃ ॥ ૪૨ ॥

વજ્રહસ્તશ્ચ વિષ્કંભી ચમૂસ્તંભનૈવ ચ ।
ઋતુરૃતુ કરઃ કાલો મધુર્મધુકરોઽચલઃ ॥ ૪૩ ॥

વાનસ્પત્યો વાજસેનો નિત્યાશ્રમપૂજિતઃ ।
બ્રહ્મચારી લોકચારી સર્વચારી સુચારવિતઃ ॥ ૪૪ ॥

ઈશાન ઈશ્વરઃ કાલો નિશાચારી પિનાકધૃકઃ ।
નિમિત્તસ્થો નિમિત્તં ચ નન્દિર્નન્દિકરો હરિઃ ॥ ૪૫ ॥

નન્દીશ્વરશ્ચ નન્દી ચ નન્દનો નન્દિવર્ધનઃ ।
ભગસ્યાક્શિ નિહન્તા ચ કાલો બ્રહ્મવિદાંવરઃ ॥ ૪૬ ॥

ચતુર્મુખો મહાલિઙ્ગશ્ચારુલિઙ્ગસ્તથૈવ ચ ।
લિઙ્ગધ્યક્શઃ સુરાધ્યક્શો લોકાધ્યક્શો યુગાવહઃ ॥ ૪૭ ॥

બીજાધ્યક્શો બીજકર્તાઽધ્યાત્માનુગતો બલઃ ।
ઈતિહાસ કરઃ કલ્પો ગૌતમોઽથ જલેશ્વરઃ ॥ ૪૮ ॥

દંભો હ્યદંભો વૈદંભો વૈશ્યો વશ્યકરઃ કવિઃ ।
લોક કર્તા પશુ પતિર્મહાકર્તા મહૌષધિઃ ॥ ૪૯ ॥

અક્શરં પરમં બ્રહ્મ બલવાનઃ શક્ર એવ ચ ।
નીતિર્હ્યનીતિઃ શુદ્ધાત્મા શુદ્ધો માન્યો મનોગતિઃ ॥ ૫૦ ॥

બહુપ્રસાદઃ સ્વપનો દર્પણોઽથ ત્વમિત્રજિતઃ ।
વેદકારઃ સૂત્રકારો વિદ્વાનઃ સમરમર્દનઃ ॥ ૫૧ ॥

મહામેઘનિવાસી ચ મહાઘોરો વશીકરઃ ।
અગ્નિજ્વાલો મહાજ્વાલો અતિધૂમ્રો હુતો હવિઃ ॥ ૫૨ ॥

વૃષણઃ શંકરો નિત્યો વર્ચસ્વી ધૂમકેતનઃ ।
નીલસ્તથાઽઙ્ગલુબ્ધશ્ચ શોભનો નિરવગ્રહઃ ॥ ૫૩ ॥

સ્વસ્તિદઃ સ્વસ્તિભાવશ્ચ ભાગી ભાગકરો લઘુઃ ।
ઉત્સઙ્ગશ્ચ મહાઙ્ગશ્ચ મહાગર્ભ પરો યુવા ॥ ૫૪ ॥

કૃષ્ણવર્ણઃ સુવર્ણશ્ચેન્દ્રિયઃ સર્વદેહિનામઃ ।
મહાપાદો મહાહસ્તો મહાકાયો મહાયશાઃ ॥ ૫૫ ॥

મહામૂર્ધા મહામાત્રો મહાનેત્રો દિગાલયઃ ।
મહાદન્તો મહાકર્ણો મહામેઢ્રો મહાહનુઃ ॥ ૫૬ ॥

મહાનાસો મહાકંબુર્મહાગ્રીવઃ શ્મશાનધૃકઃ ।
મહાવક્શા મહોરસ્કો અન્તરાત્મા મૃગાલયઃ ॥ ૫૭ ॥

લંબનો લંબિતોષ્ઠશ્ચ મહામાયઃ પયોનિધિઃ ।
મહાદન્તો મહાદંષ્ટ્રો મહાજિહ્વો મહામુખઃ ॥ ૫૮ ॥

મહાનખો મહારોમા મહાકેશો મહાજટઃ ।
અસપત્નઃ પ્રસાદશ્ચ પ્રત્યયો ગિરિ સાધનઃ ॥ ૫૯ ॥

સ્નેહનોઽસ્નેહનશ્ચૈવાજિતશ્ચ મહામુનિઃ ।
વૃક્શાકારો વૃક્શ કેતુરનલો વાયુવાહનઃ ॥ ૬૦ ॥

મણ્ડલી મેરુધામા ચ દેવદાનવદર્પહા ।
અથર્વશીર્ષઃ સામાસ્ય ઋકઃસહસ્રામિતેક્શણઃ ॥ ૬૧ ॥

યજુઃ પાદ ભુજો ગુહ્યઃ પ્રકાશો જઙ્ગમસ્તથા ।
અમોઘાર્થઃ પ્રસાદશ્ચાભિગમ્યઃ સુદર્શનઃ ॥ ૬૨ ॥

ઉપહારપ્રિયઃ શર્વઃ કનકઃ કાઞ્ણ્ચનઃ સ્થિરઃ ।
નાભિર્નન્દિકરો ભાવ્યઃ પુષ્કરસ્થપતિઃ સ્થિરઃ ॥ ૬૩ ॥

દ્વાદશસ્ત્રાસનશ્ચાદ્યો યધ્યો યધ્યસમાહિતઃ ।
નક્તં કલિશ્ચ કાલશ્ચ મકરઃ કાલપૂજિતઃ ॥ ૬૪ ॥

સગણો ગણ કારશ્ચ ભૂત ભાવન સારથિઃ ।
ભસ્મશાયી ભસ્મગોપ્તા ભસ્મભૂતસ્તરુર્ગણઃ ॥ ૬૫ ॥

અગણશ્ચૈવ લોપશ્ચ મહાઽત્મા સર્વપૂજિતઃ ।
શંકુસ્ત્રિશંકુઃ સંપન્નઃ શુચિર્ભૂતનિષેવિતઃ ॥ ૬૬ ॥

આશ્રમસ્થઃ કપોતસ્થો વિશ્વકર્માપતિર્વરઃ ।
શાખોવિશાખસ્તામ્રોષ્ઠો હ્યમુજાલઃ સુનિશ્ચયઃ ॥ ૬૭ ॥

કપિલોઽકપિલઃ શૂરાયુશ્ચૈવ પરોઽ પરઃ ।
ગન્ધર્વો હ્યદિતિસ્તાકર્શ્યઃ સુવિઘ્યેયઃ સુસારથિઃ ॥ ૬૮ ॥

પરશ્વધાયુધો દેવાર્થ કારી સુબાન્ધવઃ ।
તુંબવીણી મહાકોપોર્ધ્વરેતા જલેશયઃ ॥ ૬૯ ॥

ઉગ્રો વંશકરો વંશો વંશનાદો હ્યનિન્દિતઃ ।
સર્વાઙ્ગરૂપો માયાવી સુહૃદો હ્યનિલોઽનલઃ ॥ ૭૦ ॥

બન્ધનો બન્ધકર્તા ચ સુબન્ધનવિમોચનઃ ।
સયઘ્યારિઃ સકામારિઃ મહાદંષ્ટ્રો મહાઽયુધઃ ॥ ૭૧ ॥

બાહુસ્ત્વનિન્દિતઃ શર્વઃ શંકરઃ શંકરોઽધનઃ ।
અમરેશો મહાદેવો વિશ્વદેવઃ સુરારિહા ॥ ૭૨ ॥

અહિર્બુધ્નો નિરૃતિશ્ચ ચેકિતાનો હરિસ્તથા ।
અજૈકપાચ્ચ કાપાલી ત્રિશંકુરજિતઃ શિવઃ ॥ ૭૩ ॥

ધન્વન્તરિર્ધૂમકેતુઃ સ્કન્દો વૈશ્રવણસ્તથા ।
ધાતા શક્રશ્ચ વિષ્ણુશ્ચ મિત્રસ્ત્વષ્ટા ધ્રુવો ધરઃ ॥ ૭૪ ॥

પ્રભાવઃ સર્વગો વાયુરર્યમા સવિતા રવિઃ ।
ઉદગ્રશ્ચ વિધાતા ચ માન્ધાતા ભૂત ભાવનઃ ॥ ૭૫ ॥

રતિતીર્થશ્ચ વાગ્મી ચ સર્વકામગુણાવહઃ ।
પદ્મગર્ભો મહાગર્ભશ્ચન્દ્રવક્ત્રોમનોરમઃ ॥ ૭૬ ॥

બલવાંશ્ચોપશાન્તશ્ચ પુરાણઃ પુણ્યચઞ્ચુરી ।
કુરુકર્તા કાલરૂપી કુરુભૂતો મહેશ્વરઃ ॥ ૭૭ ॥

સર્વાશયો દર્ભશાયી સર્વેષાં પ્રાણિનાંપતિઃ ।
દેવદેવઃ મુખોઽસક્તઃ સદસતઃ સર્વરત્નવિતઃ ॥ ૭૮ ॥

કૈલાસ શિખરાવાસી હિમવદઃ ગિરિસંશ્રયઃ ।
કૂલહારી કૂલકર્તા બહુવિદ્યો બહુપ્રદઃ ॥ ૭૯ ॥

વણિજો વર્ધનો વૃક્શો નકુલશ્ચન્દનશ્છદઃ ।
સારગ્રીવો મહાજત્રુ રલોલશ્ચ મહૌષધઃ ॥ ૮૦ ॥

સિદ્ધાર્થકારી સિદ્ધાર્થશ્ચન્દો વ્યાકરણોત્તરઃ ।
સિંહનાદઃ સિંહદંષ્ટ્રઃ સિંહગઃ સિંહવાહનઃ ॥ ૮૧ ॥

પ્રભાવાત્મા જગત્કાલસ્થાલો લોકહિતસ્તરુઃ ।
સારઙ્ગો નવચક્રાઙ્ગઃ કેતુમાલી સભાવનઃ ॥ ૮૨ ॥

ભૂતાલયો ભૂતપતિરહોરાત્રમનિન્દિતઃ ॥ ૮૩ ॥

વાહિતા સર્વભૂતાનાં નિલયશ્ચ વિભુર્ભવઃ ।
અમોઘઃ સંયતો હ્યશ્વો ભોજનઃ પ્રાણધારણઃ ॥ ૮૪ ॥

ધૃતિમાનઃ મતિમાનઃ દક્શઃ સત્કૃતશ્ચ યુગાધિપઃ ।
ગોપાલિર્ગોપતિર્ગ્રામો ગોચર્મવસનો હરઃ ॥ ૮૫ ॥

હિરણ્યબાહુશ્ચ તથા ગુહાપાલઃ પ્રવેશિનામઃ ।
પ્રતિષ્ઠાયી મહાહર્ષો જિતકામો જિતેન્દ્રિયઃ ॥ ૮૬ ॥

ગાન્ધારશ્ચ સુરાલશ્ચ તપઃ કર્મ રતિર્ધનુઃ ।
મહાગીતો મહાનૃત્તોહ્યપ્સરોગણસેવિતઃ ॥ ૮૭ ॥

મહાકેતુર્ધનુર્ધાનુર્નૈક સાનુચરશ્ચલઃ ।
આવેદનીય આવેશઃ સર્વગન્ધસુખાવહઃ ॥ ૮૮ ॥

તોરણસ્તારણો વાયુ પરિધાવતિ ચૈકતઃ ।
સંયોગો વર્ધનો વૃદ્ધો મહાવૃદ્ધો ગણાધિપઃ ॥ ૮૯ ॥

નિત્યાત્મસહાયશ્ચ દેવાસુરપતિઃ પતિઃ ।
યુક્તશ્ચ યુક્તબાહુશ્ચ દ્વિવિધશ્ચ સુપર્વણઃ ॥ ૯૦ ॥

આષાઢશ્ચ સુષાડશ્ચ ધ્રુવો હરિ હણો હરઃ ।
વપુરાવર્તમાનેભ્યો વસુશ્રેષ્ઠો મહાપથઃ ॥ ૯૧ ॥

શિરોહારી વિમર્શશ્ચ સર્વલક્શણ ભૂષિતઃ ।
અક્શસ્છ રથ યોગી ચ સર્વયોગી મહાબલઃ ॥ ૯૨ ॥

સમામ્નાયોऽ સમામ્નાયસ્તીર્થદેવો મહારથઃ ।
નિર્જીવો જીવનો મન્ત્રઃ શુભાક્શો બહુકર્કશઃ ॥ ૯૩ ॥

રત્ન પ્રભૂતો રક્તાઙ્ગો મહાऽર્ણવનિપાનવિતઃ ।
મૂલો વિશાલો હ્યમૃતો વ્યક્તાવ્યક્તસ્તપો નિધિઃ ॥ ૯૪ ॥

આરોહણો નિરોહશ્ચ શલહારી મહાતપાઃ ।
સેનાકલ્પો મહાકલ્પો યુગાયુગ કરો હરિઃ ॥ ૯૫ ॥

યુગરૂપો મહારૂપો પવનો ગહનો નગઃ ।
ન્યાય નિર્વાપણઃ પાદઃ પાણ્ડિતો હ્યચલોપમઃ ॥ ૯૬ ॥

બહુમાલો મહામાલઃ સુમાલો બહુલોચનઃ ।
વિસ્તારો લવણઃ કૂપઃ કુસુમઃ સફલોદયઃ ॥ ૯૭ ॥

વૃષભો વૃષભાંકાઙ્ગો મણિ બિલ્વો જટાધરઃ ।
ઈન્દુર્વિસર્વઃ સુમુખઃ સુરઃ સર્વાયુધઃ સહઃ ॥ ૯૮ ॥

નિવેદનઃ સુધાજાતઃ સુગન્ધારો મહાધનુઃ ।
ગન્ધમાલી ચ ભગવાનઃ ઉત્થાનઃ સર્વકર્મણામઃ ॥ ૯૯ ॥

મન્થાનો બહુલો બાહુઃ સકલઃ સર્વલોચનઃ ।
તરસ્તાલી કરસ્તાલી ઊર્ધ્વ સંહનનો વહઃ ॥ ૧૦૦ ॥

છત્રં સુચ્છત્રો વિખ્યાતઃ સર્વલોકાશ્રયો મહાનઃ ।
મુણ્ડો વિરૂપો વિકૃતો દણ્ડિ મુણ્ડો વિકુર્વણઃ ॥ ૧૦૧ ॥

હર્યક્શઃ કકુભો વજ્રી દીપ્તજિહ્વઃ સહસ્રપાતઃ ।
સહસ્રમૂર્ધા દેવેન્દ્રઃ સર્વદેવમયો ગુરુઃ ॥ ૧૦૨ ॥

સહસ્રબાહુઃ સર્વાઙ્ગઃ શરણ્યઃ સર્વલોકકૃતઃ ।
પવિત્રં ત્રિમધુર્મન્ત્રઃ કનિષ્ઠઃ કૃષ્ણપિઙ્ગલઃ ॥ ૧૦૩ ॥

બ્રહ્મદણ્ડવિનિર્માતા શતઘ્ની શતપાશધૃકઃ ।
પદ્મગર્ભો મહાગર્ભો બ્રહ્મગર્ભો જલોદ્ભવઃ ॥ ૧૦૪ ॥

ગભસ્તિર્બ્રહ્મકૃદઃ બ્રહ્મા બ્રહ્મવિદઃ બ્રાહ્મણો ગતિઃ ।
અનન્તરૂપો નૈકાત્મા તિગ્મતેજાઃ સ્વયંભુવઃ ॥ ૧૦૫ ॥

ઊર્ધ્વગાત્મા પશુપતિર્વાતરંહા મનોજવઃ ।
ચન્દની પદ્મમાલાઙ()ર્યઃ સુરભ્યુત્તરણો નરઃ ॥ ૧૦૬ ॥

કર્ણિકાર મહાસ્રગ્વી નીલમૌલિઃ પિનાકધૃકઃ ।
ઉમાપતિરુમાકાન્તો જાહ્નવી ધૃગુમાધવઃ ॥ ૧૦૭ ॥

વરો વરાહો વરદો વરેશઃ સુમહાસ્વનઃ ।
મહાપ્રસાદો દમનઃ શત્રુહા શ્વેતપિઙ્ગલઃ ॥ ૧૦૮ ॥

પ્રીતાત્મા પ્રયતાત્મા ચ સંયતાત્મા પ્રધાનધૃકઃ ।
સર્વપાર્શ્વ સુતસ્તાક્શ્યો ધર્મસાધારણો વરઃ ॥ ૧૦૯ ॥

ચરાચરાત્મા સૂક્શ્માત્મા સુવૃષો ગો વૃષેશ્વરઃ ।
સાધ્યર્ષિર્વસુરાદિત્યો વિવસ્વાનઃ સવિતાઽમૃતઃ ॥ ૧૧૦ ॥

વ્યાસઃ સર્વસ્ય સંક્શેપો વિસ્તરઃ પર્યયો નયઃ ।
ઋતુઃ સંવત્સરો માસઃ પક્શઃ સંખ્યા સમાપનઃ ॥ ૧૧૧ ॥

કલાકાષ્ઠા લવોમાત્રા મુહૂર્તોહઃ ક્શપાઃ ક્શણાઃ ।
વિશ્વક્શેત્રં પ્રજાબીજં લિઙ્ગમાદ્યસ્ત્વનિન્દિતઃ ॥ ૧૧૨ ॥

સદસદઃ વ્યક્તમવ્યક્તં પિતા માતા પિતામહઃ ।
સ્વર્ગદ્વારં પ્રજાદ્વારં મોક્શદ્વારં ત્રિવિષ્ટપમઃ ॥ ૧૧૩ ॥

નિર્વાણ હ્લાદનં ચૈવ બ્રહ્મલોકઃ પરાગતિઃ ।
દેવાસુરવિનિર્માતા દેવાસુરપરાયણઃ ॥ ૧૧૪ ॥

દેવાસુરગુરુર્દેવો દેવાસુરનમસ્કૃતઃ ।
દેવાસુરમહામાત્રો દેવાસુરગણાશ્રયઃ ॥ ૧૧૫ ॥

દેવાસુરગણાધ્યક્શો દેવાસુરગણાગ્રણીઃ ।
દેવાતિદેવો દેવર્ષિર્દેવાસુરવરપ્રદઃ ॥ ૧૧૬ ॥

દેવાસુરેશ્વરોદેવો દેવાસુરમહેશ્વરઃ ।
સર્વદેવમયોઽચિન્ત્યો દેવતાઽત્માઽત્મસંભવઃ ॥ ૧૧૭ ॥

ઉદ્ભિદસ્ત્રિક્રમો વૈદ્યો વિરજો વિરજોંબરઃ ।
ઈડ્યો હસ્તી સુરવ્યાઘ્રો દેવસિંહો નરર્ષભઃ ॥ ૧૧૮ ॥

વિબુધાગ્રવરઃ શ્રેષ્ઠ સર્વદેવોત્તમોત્તમઃ ।
પ્રયુક્તઃ શોભનો વર્જૈશાનઃ પ્રભુરવ્યયઃ ॥ ૧૧૯ ॥

ગુરુઃ કાન્તો નિજઃ સર્ગઃ પવિત્રઃ સર્વવાહનઃ ।
શૃઙ્ગી શૃઙ્ગપ્રિયો બભ્રૂ રાજરાજો નિરામયઃ ॥ ૧૨૦ ॥

અભિરામઃ સુરગણો વિરામઃ સર્વસાધનઃ ।
લલાટાક્શો વિશ્વદેહો હરિણો બ્રહ્મવર્ચસઃ ॥ ૧૨૧ ॥

સ્થાવરાણાંપતિશ્ચૈવ નિયમેન્દ્રિયવર્ધનઃ ।
સિદ્ધાર્થઃ સર્વભૂતાર્થોઽચિન્ત્યઃ સત્યવ્રતઃ શુચિઃ ॥ ૧૨૨ ॥

વ્રતાધિપઃ પરં બ્રહ્મ મુક્તાનાં પરમાગતિઃ ।
વિમુક્તો મુક્તતેજાશ્ચ શ્રીમાનઃ શ્રીવર્ધનો જગતઃ ॥ ૧૨૩ ॥

શ્રીમાનઃ શ્રીવર્ધનો જગતઃ ઓં નમ ઈતિ ॥
ઈતિ શ્રી મહાભારતે અનુશાસન પર્વે શ્રી શિવ સહસ્રનામ સ્તોત્રમ સમ્પૂર્ણમ ॥

શ્રી શિવપંચાક્ષર સ્તોત્ર

નાગેન્દ્રહારાય ત્રિલોચનાય ભસ્માંગરાગાય મહેશ્વરાય ।
નિત્યાય શુદ્ધાય દિગમ્બરાય તસ્મૈ 'ન' કારાય નમઃ શિવાય ॥

અર્થ : જેમના કંઠમાં સાપોનો હાર છે, જેમનાં ત્રણ નેત્ર છે, ભસ્મ જ જેમનો અંગરાગ (અનુલેપન) છે. દિશાઓ જ જેમનાં વસ્ત્ર છે, (અર્થાત્ જે નગ્ન છે) એ શુદ્ધ અવિનાશી મહેશ્વર 'ન'કાર સ્વરૂપ શિવને નમસ્કાર છે.

મન્દાકિનીસલિલચન્દનચર્ચિતાય નન્દીશ્વરપ્રમથનાથ મહેશ્વરાય ।
મન્દારપુષ્પ બહુપુષ્પસુપૂજિતાય તસ્મૈ 'મ' કારાય નમઃ શિવાય ॥

અર્થ : 'ગંગાજળ અને ચંદનથી જેમની અર્ચના થઈ છે. મંદાર-પુષ્પ તથા અન્યોન્ય કુસુમોથી જેમની સુંદર પૂજા થઈ છે, એ નંદીના અધિપતિ, પ્રથમગણોના સ્વામી મહેશ્વર 'મ'કાર સ્વરૂપ શિવને નમસ્કાર છે.

શિવાય ગૌરીવદનાબ્જવૃન્દસૂર્યાય દક્ષાધ્વરનાશકાય ।
શ્રીનીલકણ્ઠાય વૃષધ્વજાય તસ્મૈ 'શિ' કારાય નમઃ શિવાય ॥

અર્થ : જે કલ્યાણ સ્વરૂપ છે. પાર્વતીજીના મુખકમળને વિકસિત (પ્રસન્ન) કરવા માટે જે સૂર્યસ્વરૂપ છે. જે દક્ષના યજ્ઞનો નાશ કરનારા છે, જેમની ધજામાં બળદનું ચિહ્ન છે, એ શોભાશાળી નીલકંઠ 'શિ'કાર સ્વરૂપ શિવને નમસ્કાર છે.

વસિષ્ઠ કુમ્ભોદ્ભવગૌતમાર્ય મુનીન્દ્રદેવાર્ચિતશેખરાય ।
ચન્દ્રાર્કવૈશ્વાનરલોચનાય તસ્મૈ 'વ' કારાય નમઃ શિવાય ॥

અર્થ : વસિષ્ઠ, અગસ્ત્ય અને ગૌતમ આદિ શ્રેષ્ઠ મુનિઓએ તથા ઈન્દ્ર આદિ દેવતાઓએ જેમના મસ્તકની પૂજા કરી છે, ચંદ્ર, સૂર્ય અને અગ્નિ જેમનાં નેત્ર છે, એ 'વ'કાર સ્વરૂપ શિવને નમસ્કાર છે.

યક્ષસ્વરૂપાય જટાધરાય પિનાકહસ્તાય સનાતનાય ।
દિવ્યાય દેવાય દિગમ્બરાય તસ્મૈ 'ય' કારાય નમઃ શિવાય ॥

અર્થ : જેમણે યક્ષરૂપ ધારણ કર્યું છે, જે જટાધારી છે, જેમના હાથમાં પિનાક છે, જે દિવ્ય સનાતન પુરુષ છે, એ દિગમ્બર 'ય'કાર સ્વરૂપ શિવને નમસ્કાર છે.

પંચાક્ષરમિદં પુણ્યં યઃ પઠેત શિવ સન્નિધૌ ।
શિવલોકમવાપ્નોતિ શિવેન સહ મોદતે ॥

અર્થ : જે શિવની સમીપ આ પવિત્ર પંચાક્ષર સ્તોત્રનો પાઠ કરે છે એ શિવલોકને પ્રાપ્ત કરે છે અને ત્યાં શિવજીની સાથે આનંદિત થાય છે.

રત્નૈં કલ્પિતમાસનં હિમજલૈઃ સ્નાનં ચ દિવ્યામ્બરં
નાનારત્નવિભૂષિતં મૃગમદામોદાંકિંત ચન્દમ્ ।
જાતીચમ્પકબિલ્વપત્રરચિતં પુષ્પં ચ ધૂપં તથા
દીપં દેવ દયાનિધે પશુપતે હૃત્કલ્પિતં ગૃહ્યતામ્ ॥

અર્થ : રત્નો વડે રચેલું આસન, શીતળ જળથી સ્નાન, અતિ ઉત્તમ વસ્ત્રો, અનેક રત્નોનાં વિશેષ ઘરેણાંઓ, કસ્તુરીના સુગંધવાળું ચંદન, જાઇ અને ચંપાના પુષ્પ તથા બિલ્વપત્રોએ ભળેલાં પુષ્પો, ધૂપ અને દીપ એ બધું મારા મનથી રચેલું હે દેવ ! હે દયાનિધિ ! હે પશુપતિ ! આપ સ્વીકાર કરો.

રત્નૈં કલ્પિતમાસનં હિમજલૈઃ સ્નાનં ચ દિવ્યામ્બરં
નાનારત્નવિભૂષિતં મૃગમદામોદાંકિંત ચન્દમ્ ।
જાતીચમ્પકબિલ્વપત્રરચિતં પુષ્પં ચ ધૂપં તથા
દીપં દેવ દયાનિધે પશુપતે હૃત્કલ્પિતં ગૃહ્યતામ્ ॥

અર્થ : રત્નો વડે રચેલું આસન, શીતળ જળથી સ્નાન, અતિ ઉત્તમ વસ્ત્રો, અનેક રત્નોનાં વિશેષ ઘરેણાંઓ, કસ્તુરીના સુગંધવાળું ચંદન, જાઇ અને ચંપાના પુષ્પ તથા બિલ્વપત્રોએ ભળેલાં પુષ્પો, ધૂપ અને દીપ એ બધું મારા મનથી રચેલું હે દેવ ! હે દયાનિધિ ! હે પશુપતિ ! આપ સ્વીકાર કરો.

સૌવર્ણે નવરત્નખણ્ડરચિતે પાત્રે ધૃતં પાયસં
ભક્ષ્યંપંચવિધં પયોદધિયુતં રમ્ભાફલં પાનકમ્ ।
શાકાનમયુતં જલં રુચિકરં કર્પૂરખણ્ડોજ્જવલં
તામ્બુલં મનસા મયા વિરચિતં ભક્ત્યા પ્રભો સ્વીકુરુ ॥

અર્થ : મણીઓના સમુદાયથી અને રત્નોથી જડેલી સોનાની થાળીમાં ઘી, પાયસ (દૂધનો પદાર્થ), પાંચે પકવાનો, દૂધ, દહીં અને ખાંડ નાખેલાં કેળાઓ, હજારો શાકો, અતિ સ્વાદિષ્ટ જળ, કપૂરના કટકાઓથી બનાવેલું પાનનું બીડું એ સર્વ મેં મારા મનથી ભક્તિ વડે કલ્પેલું છે, હે પ્રભુ ! કૃપા કરી આપ એને ગ્રહણ કરો.

છત્રં ચામરયોર્યુગં વ્યજનકં ચાદર્શકં નિર્મલં
વીણાભેરીમૃદંગકાહલકલા ગીતં ચ નૃત્યં તથા ।

સાષ્ટાંગ પ્રણતિઃ સ્તુતિર્બહુવિધા હ્યેતત્ સમસ્તં મયા
સંકલ્પેન સમર્પિતં તવ વિભો પૂજાં ગૃહાણ પ્રભો ॥

અર્થ : છત્ર, બે ચમરો, પંખો, નિર્મળ અરીસો, વીણા, નગારાં, મૃદંગ વગેરેનાં સંગીત સાથે ગાયન, નાચ, સાષ્ટાંગ નમસ્કાર અને અનેક પ્રકારની સ્તુતિઓ એ બધું મેં સંકલ્પ વડે આપને સમર્પ્યું છે, માટે હે ઈશ્વર ! હે પ્રભુ ! તમે મારી પૂજાનો સ્વીકાર કરો.

આત્મા ત્વં ગિરિજા મતિઃ સહચરાઃ પ્રાણા શરીરંગૃહં
પૂજા તે વિષયોપભોગરચના નિદ્રા સમાધિસ્થિતિઃ ।
સંચારઃ પદયોઃ પ્રદક્ષિણવિધિઃ સ્તોત્રાણિ સર્વા ગિરો
યદ્યત્કર્મ કરોમિ તત્તદખિલં શમ્ભો તવારાધનમ્ ॥

અર્થ : હે શંભુ ! મારા આત્મા તમે છો, મારી બુદ્ધિ એ પાર્વતીજી છે, મારા પ્રાણો એ તમારા ગુણો છે, મારું શરીર એ મંદિર છે અને અનેક વિષયોનો હું જે ઉપંભોગ કરું છું તે આપની પૂજા છે, મારી નિદ્રાવસ્થા એ સમાધિ છે, સંસારમાં ફરવું એ મારી પ્રદક્ષિણા છે અને હું જે જે વાણી બોલું છું તે આપની સ્તુતિ છે, આમ હે શંભુ ! હું જે જે કર્મ કરું છું તે બધુંએ તમારી આરાધના છે.

કરચરણકૃતં વાક્કાયજં કર્મજં વા શ્રવણનયનજં વા માનસં વાપરાધમ્ ।
વિહિતમવિહિતં વા સર્વમેતત્ક્ષમસ્વ જય જય કરુણાબ્ધે શ્રીમહાદેવ શમ્ભો ॥

અર્થ : હે મહાદેવ ! હે શંભુ ! હે દયાના સાગર ! આપનો જય થાવ, જય થાવ, જાણ્યે-અજાણ્યે મારો જે કાંઈ અપરાધ, હાથ, પગ, દેહ, વાણી, કામકાજ, કાન, આંખો, મન વગેરેથી થયેલો હોય તો તે બધોએ ક્ષમા કરો.

દ્વાદશ જ્યોતિર્લિંગ સ્તોત્ર

સૌરાષ્ટ્રે સોમનાથં શ્રીશૈલે મલ્લીકાર્જુનમ્ ।
ઉજ્જયિન્યાં મહાકાલમ્ - ઓંકારમ્ અમલેશ્વરમ્ ॥ ૧ ॥
પરલ્યાં વૈદ્યનાથં ચ ડાકિન્યાં ભીમશંકરમ્ ।
સેતુબંધે તુ રામેશં નાગેશં દારુકાવને ॥ ૨ ॥
વારાણસ્યાં તુ વિશ્વશં ત્ર્યમ્બકં ગૌતમીતટે
હિમાલયે તુ કેદારં ધુશ્મેશં ચ શિવાલયે ॥ ૩ ॥
એતાની જ્યોતિર્લિંગાની સાયં પ્રાતઃ પઠેન્નરઃ ।
સપ્તજન્મકૃતં પાપં સ્મરણેન વિનશ્યતિ ॥ ૪ ॥

શ્રી દ્વાદશ જ્યોતિર્લિંગ સ્તોત્રનો પાઠ દરરોજ સવાર-સાંજ એમ બે વાર શ્રદ્ધા અને ભક્તિપૂર્વક કરવાથી માનવીના સાત જન્મોનાં પાપો નાશ પામે છે અને જીવનભર પર્યાંત સુખ-શાંતિ ભોગવે છે તેમજ મૃત્યુ બાદ મોક્ષ પ્રાપ્ત કરે છે.

શ્રી દારિદ્રયદહન શિવ સ્તોત્ર

વિશ્વેશ્વરાય નરકાર્ણવતારણાય કર્ણામૃતાય શશિશેખરધારણાય ।
કર્પૂરકાન્તિધવલાય જટાધરાય દારિદ્રયદુઃખ દહનાય નમઃ શિવાય ॥ ૧ ॥

સમસ્ત ચરાચ વિશ્વના ઈશ્વર, નરકરૂપી સંસાર સાગરથી તારનારા, કાનથી શ્રવણ કરવામાં અમૃત સમાન નામવાળા, મસ્તક પર ચન્દ્રને આભુષણરૂપે ધારણ કરનારા, કપૂર સમાન શ્વેત કાન્તિવાળા, જટાને ધારણ કરનારા અને દરિદ્રતાના દુઃખને બાળી નાખનારા ભગવાન શિવને હું પ્રણામ કરું છું. ૧.

ગૌરીપ્રિયાય રજનીશકલાધરાય કાલાન્તકાય ભુજગાધિપરકંકણાય ।
ગંગાધરાય ગજરાજવિમર્દનાય દારિદ્રયદુઃખ દહનાય નમઃ શિવાય ॥ ૨ ॥

ગૌરીના અત્યંત પ્રિય, ચન્દ્રની કલાને ધારણ કરનારા, કાળના પણ કાળ, મોટા સર્પોનાં કંકણ પહેરનારા, ગંગાને (મસ્તક પર) ધરનારા, ગજરાજનું મર્દન કરનારા અને દરિદ્રતાના દુઃખને બાળી નાખનારા ભગવાન શિવને હું પ્રણામ કરું છું. ૨.

ભક્તિપ્રિયાય ભવરોગભયાપહાય ઉગ્રાય દુર્ગભવસાગરતારણાય ।
જ્યોતિર્મયાય ગુણનામસુનૃત્યકાય દારિદ્રયદુઃખ દહનાય નમઃ શિવાય ॥ ૩ ॥

જેમને ભક્તિ પ્રિય છે એવા, સંસારરૂપી રોગના ભયનો નાશ કરનારા, સંહાર સમયે ઉગ્રરૂપધારી, દુર્ગમ એવા સંસારરૂપી સાગરમાંથી તારનારા, તેજોમય, પોતાના ગુણ અને નામ પ્રમાણે સુંદર નૃત્ય કરનારા અને દરિદ્રતાનાં દુઃખને બાળી નાખનારા ભગવાન શિવને હું પ્રણામ કરું છું. ૩.

ચર્મામ્બરાય શવભસ્મવિલેપનાય ભાલેક્ષણાય મણિકુણ્ડમણ્ડિતાય ।
મંજીરપાદયુગલાય જટાધરાય દારિદ્રયદુઃખ દહનાય નમઃ શિવાય ॥ ૪ ॥

વાઘના ચામડાનું વસ્ત્ર પહેરનારા, મુડદાની ભસ્મને શરીર પર ચોળનારા, કપાળમાં ત્રણ નેત્રવાળા, મણિમય કુંડળોથી શોભાયમાન, (નૃત્યને માટે) પગોમાં નૂપુર પહેરનારા, જટા રાખનારા અને દરિદ્રતાના દુઃખને બાળી નાખનારા ભગવાન શિવને હું પ્રણામ કરું છું. ૪.

પંચાનનાય ફણિરાજવિભૂષણાય હેમાંશુકાય ભુવનત્રયમણ્ડિતાય ।
આનન્દભૂમિવરદાય તમોમયાય દારિદ્રયદુઃખ દહનાય નમઃ શિવાય ॥ ૫ ॥

પાંચ મુખવાળા, નાગરૂપી અલંકારોને ધારણ કરનારા, સુવર્ણનું વસ્ત્ર પહેરનારા અને સુવર્ણ સમાન કાંતિવાળા, ત્રણે લોકોમાં પૂજિત, આનંદના સ્થાનરૂપ (કાશીનગરી)ને વરદાન આપનારા, સૃષ્ટિ સંહાર માટે તમોગુણ ધારણ કરનારા અને દરિદ્રતાના દુઃખને બાળી નાખનારા ભગવાન શિવને હું પ્રણામ કરું છું. ૫.

ભાનુપ્રિયાય ભવસાગરતારણાય કાલાન્તકાય કમલાસનપૂજિતાય ।
નેત્રત્રયાય શુભલક્ષણલક્ષિતાય દારિદ્રયદુઃખ દહનાય નમઃ શિવાય ॥ ૬ ॥

સૂર્યના પ્રિય, સંસાર સાગરમાંથી ઉદ્ધાર કરનારા, કાલનો પણ નાશ કરનારા, બ્રહ્મા વડે પૂજિત થયેલા, ત્રણ નેત્રવાળા, ઉત્તમ લક્ષણયુક્ત અને દરિદ્રતાના દુઃખને બાળી નાખનારા ભગવાન શિવને હું પ્રણામ કરું છું. ૬.

રામપ્રિયાય રઘુનાથવરપ્રદાય નાગપ્રિયાય નરકાર્ણવતારણાય ।
પુણ્યેષુ પુણ્યભરિતાય સુરાર્ચિતાય દારિદ્રયદુઃખ દહનાય નમઃ શિવાય ॥ ૭ ॥

મર્યાદા પુરૂષોત્તમ ભગવાન રામના પ્રિય, રામને વર આપનારા, નાગોને પ્રિય, નરકના સાગરમાંથી ઉદ્ધાર કરનારા, મોટાં પુણ્યવાનોમાં પણ પરિપૂર્ણ પુણ્યવાળા, સમસ્ત દેવતાઓથી પૂજન કરાયેલા અને દરિદ્રતાના દુઃખને બાળી નાખનારા ભગવાન શિવને હું પ્રણામ કરું છું. ૭.

મુક્તેશ્વરાય ફલદાય ગણેશ્વરાય ગીતપ્રિયાય વૃષભેશ્વરવાહનાય ।
માતંગચર્મવસનાય મહેશ્વરાય દારિદ્રયદુઃખ દહનાય નમઃ શિવાય ॥ ૮ ॥

મુક્તીના ઈશ્વર-મોક્ષ-આપનારા, ચારે પદાર્થોનું ફળ આપનારા, ગણોના સ્વામી, સ્તુતિ જેમને પ્રિય છે એવા, નંદીના વાહનવાળા, હાથીના ચર્મના વસ્ત્રો પહેરનારા, મહેશ્વર અને દરિદ્રતાના દુઃખને બાળી નાખનારા ભગવાન શિવને હું પ્રણામ કરું છું. ૮.

વસિષ્ઠેન કૃતં સ્તોત્રં સર્વરોગનિવારણમ્ । સર્વસંપત્કરં શીઘ્રં પુત્રપૌત્રાદિવર્ધનમ્ ।
ત્રિસંધ્યં યઃ પઠેન્નિત્યં સ હિ સ્વર્ગમવાપ્નુયાત્ ॥ ૯ ॥

સમસ્ત રોગોનો નાશ કરનાર તથા શીઘ્ર સર્વ સંપત્તિને આપનાર અને પુત્ર-પૌત્રાદિની વંશ-પરમ્પરામાં તત્કાલ વૃદ્ધિ કરનાર એવા મહર્ષિ વસિષ્ઠ દ્વારા રચેલા આ સ્તોત્રનો જે ત્રણે કાળમાં પાઠ કરે છે તે સ્વર્ગમાં જાય છે, એમાં સંશય નથી. ૯.

ઈતિ શ્રીવશિષ્ઠકૃત ''શ્રીદારિદ્રદહનશિવસ્તોત્ર'' સંપૂર્ણ

શ્રી રુદ્રં લઘુન્યાસમ

ઓં અથાત્માનગ્મ શિવાત્માનગ શ્રી રુદ્રરૂપં ધ્યાયેત ।
શુદ્ધસ્ફટિક સંકાશં ત્રિનેત્રં પંચ વક્ત્રકમ ॥

ગંગાધરં દશભુજં સર્વાભરણ ભૂષિતમ ।
નીલગ્રીવં શશાંકાકં નાગ યજ્ઞોપ વીનિતમ ॥

વ્યાઘ્ર ચર્મોત્તરીયં ચ વરેણ્યમભય પ્રદમ ।
કમંડલ-વક્ષ સૂત્રાણાં ધારિણં શૂલપાણિનમ ॥

જ્વલન્તં પિંગળજટા શિખા મુદ્દ્યોત ધારિણમ ।
વૃષ સ્કંધ સમારૂઢમ ઉમા દેહાર્થ ધારિણમ ॥

અમૃતેનાપ્લુતં શાન્તં દિવ્યભોગ સમન્વિતમ ।
દિગ્દેવતા સમાયુક્તં સુરાસુર નમસ્કૃતમ ॥

નિત્યં ચ શાશ્વતં શુદ્ધં ધ્રુવ-મક્ષર-મવ્યયમ ।
સર્વ વ્યાપિન-મીશાનં રુદ્રં વૈ વિશ્વરૂપિણમ ॥

એવં ધ્યાત્વા દ્વિજઃ સમ્યક તતો યજનમારભેત ।
અથાતો રુદ્ર સ્નાનાર્ચનાભિષેક વિધિં વ્યા''ક્ષ્યાસ્યામઃ ॥

આદિત એવ તીર્થે સ્નાત્વા ઉદેત્ય શુચિઃ પ્રયતો બ્રહ્મચારી ।
શુક્લવાસા દેવાભિમુખઃ સ્થિત્વા આત્મનિ દેવતાઃ સ્થાપયેત ॥

શિવાષ્કટમ

પ્રભું પ્રાણનાથં વિભું વિશ્વનાથં જગન્નાથ નાથં સદાનંદ ભાજામ ।
ભવદ્ભવ્ય ભૂતેશ્વરં ભૂતનાથં, શિવં શંકરં શંભુ મીશાનમીડે ॥ ૧ ॥

ગળે રુંડમાલં તનૌ સર્પજાલં મહાકાલ કાલં ગણેશાદિ પાલમ ।
જટાજૂટ ગંગોત્તરંગૈ ર્વિશાલં, શિવં શંકરં શંભુ મીશાનમીડે ॥ ૨ ॥

મુદામાકરં મંડલનં મંડયંત મહા મંડલં ભસ્મ ભૂષાધરં તમ ।
અનાદિં હ્યપારં મહા મોહમારં, શિવં શંકરં શંભુ મીશાનમીડે ॥ ૩ ॥

વટાધો નિવાસં મહાટ્ટાટ્ટહાસં મહાપાપ નાશં સદા સુપ્રકાશમ ।
ગિરીશં ગણેશં સુરેશં મહેશં, શિવં શંકરં શંભુ મીશાનમીડે ॥ ૪ ॥

ગિરીંદ્રાત્મજા સંગૃહીતાર્ધદેહં ગિરૌ સંસ્થિતં સર્વદાપન્ન ગેહમ ।
પરબ્રહ્મ બ્રહ્માદિભિર-વંદ્યમાનં, શિવં શંકરં શંભુ મીશાનમીડે ॥ ૫ ॥

કપાલં ત્રિશૂલં કરાભ્યાં દધાનં પદામ્ભોજ નમ્રાય કામં દદાનમ ।
બલીવર્ધમાનં સુરાણાં પ્રધાનં, શિવં શંકરં શંભુ મીશાનમીડે ॥ ૬ ॥

શરચ્ચંદ્ર ગાત્રં ગણાનંદપાત્રં ત્રિનેત્રં પવિત્રં ધનેશસ્ય મિત્રમ ।
અપર્ણા કળત્રં સદા સચ્ચરિત્રં, શિવં શંકરં શંભુ મીશાનમીડે ॥ ૭ ॥

હરં સર્પહારં ચિતા ભૂવિહારં ભવં વેદસારં સદા નિર્વિકારં ।
શ્મશો વસંતં મનોજં દહંતં, શિવં શંકરં શંભુ મીશાનમીડે ॥ ૮ ॥

સ્વયં યઃ પ્રભાતે નરશ્શૂલ પાણે પઠેત સ્તોત્રરત્નં ત્વિહપ્રાપ્યરત્નમ ।
સુપુત્રં સુધાન્યં સુમિત્રં કળત્રં વિચિત્રૈસ્સમારાધ્ય મોક્ષં પ્રયાતિ ॥

ચંદ્ર શેખરાષ્ટકમ

ચન્દ્રશેખર ચન્દ્રશેખર ચન્દ્રશેખર પાહિમામ ।
ચન્દ્રશેખર ચન્દ્રશેખર ચન્દ્રશેખર રક્ષમામ ॥
રત્નસાનુ શરાસનં રજતાદ્રિ શૃંગ નિકેતન
શિંજિનીકૃત પન્નગેશ્વર મચ્યુતાનલ સાયકમ ।
ક્ષિપ્રદગ્દ પુરત્રયં ત્રિદશાલયૈ રભિવંદિતં
ચન્દ્રશેખરમાશ્રયે મમ કિં કરિષ્યતિ વૈ યમઃ ॥ ૧ ॥
મત્તવારણ મુખ્યચર્મ કૃતોત્તરીય મનોહરં
પંકજાસન પદ્મલોચન પૂજિતાંઘ્રિ સરોરુહમ ।
દેવ સિંધુ તરંગ શ્રીકર સિક્ત શુભ્ર જટાધરં
ચન્દ્રશેખરમાશ્રયે મમ કિં કરિષ્યતિ વૈ યમઃ ॥ ૨ ॥
કુંડલીકૃત કુંડલીશ્વર કુંડલં વૃષવાહનં
નારદાદિ મુનીશ્વર સ્તુતવૈભવં ભુવનેશ્વરમ ।
અંધકાંતક માશ્રિતામર પાદપં શમનાંતકં
ચન્દ્રશેખરમાશ્રયે મમ કિં કરિષ્યતિ વૈ યમઃ ॥ ૩ ॥
પંચપાદપ પુષ્પગંધ પદાંબુજ દ્વયશોભિતં
ફાલલોચન જાતપાવક દગ્ધ મન્મધ વિગ્રહમ ।
ભસ્મદિગ્દ કળેબરં ભવનાશનં ભવ મવ્યયં
ચન્દ્રશેખરમાશ્રયે મમ કિં કરિષ્યતિ વૈ યમઃ ॥ ૪ ॥
યક્ષ રાજસંખ ભગાક્ષ હરં ભુજંગ વિભૂષણમ
શૈલરાજ સુતા પરિષ્કૃત ચારુવામ કળેબરમ ।
ક્ષેળ નીલગળં પરશ્વધ ધારિણં મૃગધારિણમ
ચન્દ્રશેખરમાશ્રયે મમ કિં કરિષ્યતિ વૈ યમઃ ॥ ૫ ॥
ભેષજં ભવરોગિણા મખિલાપદા મપહારિણં
દક્ષયજ્ઞ વિનાશનં ત્રિગુણાત્મકં ત્રિવિલોચનમ ।
ભુક્તિ મુક્તિ ફલપ્રદં સકલાઘ સંઘ નિબર્હણં
ચન્દ્રશેખરમાશ્રયે મમ કિં કરિષ્યતિ વૈ યમઃ ॥ ૬ ॥

વિશ્વસૃષ્ટિ વિધાયકં પુનરેવપાલન તત્પરં
સંહરં તમપિ પ્રપંચ મશેષલોક નિવાસિનમ ।
ક્રીડયંત મહર્નિશં ગણનાથ યૂથ સમન્વિતં
ચન્દ્રશેખરમાશ્રયે મમ કિં કરિષ્યતિ વૈ યમઃ ॥ ૭ ॥
ભક્તવત્સલ મર્ચિતં નિધિમક્ષયં હરિદંબરં
સર્વભૂત પતિં પરાત્પર મપ્રમેય મનુત્તમમ ।
સોમવારિન ભોહુતાશન સોમ પાદ્યખિલાકૃતિં
ચન્દ્રશેખરમાશ્રયે મમ કિં કરિષ્યતિ વૈ યમઃ ॥ ૮ ॥

કાશી વિશ્વ નાધાષ્ટકમ

ગંગા તરંગ રમણીય જટા કલાપં
ગૌરી નિરંતર વિભૂષિત વામ ભાગં
નારાયણ પ્રિયમનંગ મદાપહારં
વારાણસી પુરપતિં ભજ વિશ્વનાધમ ॥ ૧ ॥
વાચામગોચરમનેક ગુણ સ્વરૂપં
વાગીશ વિષ્ણુ સુર સેવિત પાદ પદ્મં
વામેણ વિગ્રહ વરેન કલત્રવંતં
વારાણસી પુરપતિં ભજ વિશ્વનાધમ ॥ ૨ ॥
ભૂતાદિપં ભુજગ ભૂષણ ભૂષિતાંગં
વ્યાઘ્રાંજિનાં બરધરં, જટિલં, ત્રિનેત્રં
પાશાંકુશાભય વરપ્રદ શૂલપાણિં
વારાણસી પુરપતિં ભજ વિશ્વનાધમ ॥ ૩ ॥
સીતાંશુ શોભિત કિરીટ વિરાજમાન
બાલેક્ષણાતલ વિશોષિત પંચબાણં
નાગાધિપા રચિત બાસુર કર્ણ પૂરં
વારાણસી પુરપતિં ભજ વિશ્વનાધમ ॥ ૪ ॥

પંચાનનં દુરિત મત્ત મતંગજાનાં
નાગાંતકં ધનુજ પુંગવ પન્નાગાનાં
દાવાનલં મરણ શોક જરાટવીનાં
વારાણસી પુરપતિં ભજ વિશ્વનાધમ ॥ ૫ ॥
તેજોમયં સગુણ નિર્ગુણમદ્વિતીયં
આનંદ કંદમપરાજિત મપ્રમેયં
નાગાત્મકં સકલ નિષ્કળમાત્મ રૂપં
વારાણસી પુરપતિં ભજ વિશ્વનાધમ ॥ ૬ ॥
આશાં વિહાય પરિહૃત્ય પરશ્ય નિંદાં
પાપે રથિં ચ સુનિવાર્ય મનસ્સમાધૌ
આઘાત હૃત-કમલ મધ્ય ગતં પરેશં
વારાણસી પુરપતિં ભજ વિશ્વનાધમ ॥ ૭ ॥
રાગાધિ દોષ રહિતં સ્વજનાનુરાગં
વૈરાગ્ય શાંતિ નિલય ગિરિજા સહાયં
માધુર્ય ધૈર્ય સુભગં ગરળાભિરામં
વારાણસી પુરપતિં ભજ વિશ્વનાધમ ॥ ૮ ॥
વારાણસી પુર પતે સ્થવનં શિવસ્ય
વ્યાખ્યાતમ અષ્ટકમિદં પઠતે મનુષ્ય
વિદ્યાં શ્રિયં વિપુલ સૌખ્યમનંત કીર્તિં
સંપ્રાપ્ય દેવ નિલયે લભતે ચ મોક્ષમ ॥
વિશ્વનાધાષ્ટકમિદં પુણ્યં યઃ પઠેઃ શિવ સન્નિધૌ
શિવલોકમવાપ્નોતિ શિવેનસહ મોદતે ॥

લિઙ્ગાષ્ટકમ

બ્રહ્મમુરારિ સુરાર્ચિત લિંઙ્ગં
નિર્મલભાસિત શોભિત લિંઙ્ગમ ।
જન્મજ દુઃખ વિનાશક લિંઙ્ગં
તત-પ્રણમામિ સદાશિવ લિંઙ્ગમ ॥ ૧ ॥
દેવમુનિ પ્રવરાર્ચિત લિંઙ્ગં
કામદહન કરુણાકર લિંઙ્ગમ ।
રાવણ દર્પ વિનાશન લિંઙ્ગં
તત-પ્રણમામિ સદાશિવ લિંઙ્ગમ ॥ ૨ ॥
સર્વ સુગંધ સુલેપિત લિંઙ્ગં
બુદ્ધિ વિવર્ધન કારણ લિંઙ્ગમ
સિદ્ધ સુરાસુર વંદિત લિંઙ્ગં
તત-પ્રણમામિ સદાશિવ લિંઙ્ગમ ॥ ૩ ॥
કનક મહામણિ ભૂષિત લિંઙ્ગં
ફણિપતિ વેષ્ટિત શોભિત લિંઙ્ગમ
દક્ષ સુયજ્ઞ નિનાશન લિંઙ્ગં
તત-પ્રણમામિ સદાશિવ લિંઙ્ગમ ॥ ૪ ॥
કુઙ્કુમ ચંદન લેપિત લિંઙ્ગં
પઙ્કજ હાર સુશોભિત લિંઙ્ગમ
સઞ્ચિત પાપ વિનાશન લિંઙ્ગં
તત-પ્રણમામિ સદાશિવ લિંઙ્ગમ ॥ ૫ ॥
દેવગણાર્ચિત સેવિત લિંઙ્ગં
ભાવૈ-ર્ભક્તિભિરેવ ચ લિંઙ્ગમ
દિનકર કોટિ પ્રભાકર લિંઙ્ગં
તત-પ્રણમામિ સદાશિવ લિંઙ્ગમ ॥ ૬ ॥

અષ્ટદળોપરિવેષ્ટિત લિંઙ્ગં
સર્વસમુદ્ભવ કારણ લિંઙ્ગમ
અષ્ટદરિદ્ર વિનાશન લિંઙ્ગં
તત-પ્રણમામિ સદાશિવ લિંઙ્ગમ ॥ ૭ ॥
સુરગુરુ સુરવર પૂજિત લિંઙ્ગં
સુરવન પુષ્પ સદાર્ચિત લિંઙ્ગમ
પરાત્પરં પરમાત્મક લિંઙ્ગં
તત-પ્રણમામિ સદાશિવ લિંઙ્ગમ ॥ ૮ ॥
લિંઙ્ગાષ્ટકમિદં પુણ્યં યઃ પઠેશ્શિવ સન્નિધૌ ।
શિવલોકમવાપ્નોતિ શિવેન સહ મોદતે ॥

બિલ્વાષ્ટકમ

ત્રિદળં ત્રિગુણાકારં ત્રિનેત્રં ચ ત્રિયાયુધં
ત્રિજન્મ પાપસંહારમ એકબિલ્વં શિવાર્પણં
ત્રિશાખૈઃ બિલ્વપત્રૈશ્ચ અચ્ચિદ્રૈં કોમલૈઃ શુભૈઃ
તવપૂજાં કરિષ્યામિ એકબિલ્વં શિવાર્પણં
કોટિ કન્યા મહાદાનં તિલપર્વત કોટયઃ
કાંચનં ક્ષીલદાનેન એકબિલ્વં શિવાર્પણં
કાશીક્ષેત્ર નિવાસં ચ કાલભૈરવ દર્શનં
પ્રયાગે માધવં દૃષ્ટ્વા એકબિલ્વં શિવાર્પણં
ઈંદુવારે વ્રતં સ્થિત્વા નિરાહારો મહેશ્વરાઃ
નક્તં હૌષ્યામિ દેવેશ એકબિલ્વં શિવાર્પણં
રામલિંગ પ્રતિષ્ઠા ચ વૈવાહિક કૃતં તધા
તટાકાનિચ સંધાનમ એકબિલ્વં શિવાર્પણં
અખંડ બિલ્વપત્રં ચ આયુતં શિવપૂજનં
કૃતં નામ સહસ્રેણ એકબિલ્વં શિવાર્પણં
ઉમયા સહદેવેશ નંદિ વાહનમેવ ચ

ભસ્મલેપન સર્વાંગમ એકબિલ્વં શિવાર્પણં
સાલગ્રામેષુ વિપ્રાણાં તટાકં દશકૂપયોઃ
યજ્નકોટિ સહસ્ત્રસ્ય એકબિલ્વં શિવાર્પણં
દંતિ કોટિ સહસ્ત્રેષુ અશ્વમેધ શતક્રતૌ
કોટિકન્યા મહાદાનમ એકબિલ્વં શિવાર્પણં
બિલ્વાણાં દર્શનં પુણ્યં સ્પર્શનં પાપનાશનં
અઘોર પાપસંહારમ એકબિલ્વં શિવાર્પણં
સહસ્ત્રવેદ પાટેષુ બ્રહ્મસ્તાપન મુચ્યતે
અનેકવ્રત કોટીનામ એકબિલ્વં શિવાર્પણં
અન્નદાન સહસ્ત્રેષુ સહસ્ત્રોપ નયનં તધા
અનેક જન્મપાપાનિ એકબિલ્વ શિવાર્પણં
બિલ્વસ્તોત્રમિદં પુણ્યં યઃ પઠેશ્શિવ સન્નિધૌ
શિવલોકમવાપ્નોતિ એકબિલ્વં શિવાર્પણં

બિલ્વાષ્ટકમ

ત્રિદળં ત્રિગુણાકારં ત્રિનેત્રં ચ ત્રિયાયુધં
ત્રિજન્મ પાપસંહારમ એકબિલ્વં શિવાર્પણં
ત્રિશાખૈઃ બિલ્વપત્રૈશ્ચ અચ્ચિદ્રૈં કોમલૈઃ શુભૈઃ
તવપૂજાં કરિષ્યામિ એકબિલ્વં શિવાપર્ણં
કોટિ કન્યા મહાદાનં તિલપર્વત કોટયઃ
કાંચનં ક્ષીલદાનેન એકબિલ્વં શિવાર્પણં
કાશીક્ષેત્ર નિવાસં ચ કાલભૈરવ દર્શનં
પ્રયાગે માધવં દષ્ટ્વા એકબિલ્વં શિવાર્પણં
ઈંદુવારે વ્રતં સ્થિત્વા નિરાહારો મહેશ્વરાઃ
નક્તં હૌષ્યામિ દેવેશ એકબિલ્વં શિવાર્પણં
રામલિંગ પ્રતિષ્ઠા ચ વૈવાહિક કૃતં તધા
તટાકાનિચ સંધાનમ એકબિલ્વં શિવાર્પણં

અખંડ બિલ્વપત્રં ચ આયુતં શિવપૂજનં
કૃતં નામ સહસ્ત્રેણ એકબિલ્વં શિવાર્પણં
ઉમયા સહદેવેશ નંદિ વાહનમેવ ચ
ભસ્મલેપન સર્વાંગમ એકબિલ્વં શિવાર્પણં
સાલગ્રામેષુ વિપ્રાણાં તટાકં દશકૂપયોઃ
યજ્નકોટિ સહસ્ત્રસ્ય એકબિલ્વં શિવાર્પણં
દંતિ કોટિ સહસ્ત્રેષુ અશ્વમેઘ શતક્રતૌં
કોટિકન્યા મહાદાનમ એકબિલ્વં શિવાર્પણં
બિલ્વાણાં દર્શનં પુણ્યં સ્પર્શનં પાપનાશનં
અઘોર પાપસંહારમ એકબિલ્વં શિવાર્પણં
સહસ્ત્રવેદ પાટેષુ બ્રહ્મસ્તાપન મુચ્યતે
અનેકવ્રત કોટીનામ એકબિલ્વં શિવાર્પણં
અન્નદાન સહસ્ત્રેષુ સહસ્ત્રોપ નયનં તધા
અનેક જન્મપાપાનિ એકબિલ્વં શિવાર્પણં
બિલ્વસ્તોત્રમિદં પુણ્યં યઃ પઠેશ્શિવ સન્નિધૌ
શિવલોકમવાપ્નોતિ એકબિલ્વં શિવાર્પણં

નિર્વાણ ષટ્કમ

શિવોહં શિવોહં, શિવોહં શિવોહં, શિવોહં શિવોહં
મનો બુધ્યહંકાર ચિત્તાનિ નાહં
ન ચ શ્રોત જિહ્વા ન ચ ઘ્રાણનેત્રમ ।
ન ચ વ્યોમ ભૂમિર-ન તેજો ન વાયુઃ
ચિદાનંદ રૂપઃ શિવોહં શિવોહમ ॥ ૧ ॥
અહં પ્રાણ સંજ્ઞો ન વૈપંચ વાયુઃ
ન વા સપ્તધાતુર-ન વા પંચ કોશાઃ ।
નવાક્પાણિ પાદૌ ન ચોપસ્થ પાયૂ
ચિદાનંદ રૂપઃ શિવોહં શિવોહમ ॥ ૨ ॥

ન મે દ્વેષરાગૌ ન મે લોભમોહો
મદો નૈવ મે નૈવ માત્સર્યભાવઃ ।
ન ધર્મો ન ચાર્ધો ન કામો ન મોક્ષઃ
ચિદાનંદ રૂપઃ શિવોહં શિવોહમ ॥ ૩ ॥
ન પુણ્યં ન પાપં ન સૌખ્યં ન દુઃખં
ન મન્ત્રો ન તીર્ધં ન વેદા ન યજ્ઞઃ ।
અહં ભોજનં નૈવ ભોજ્યં ન ભોક્તા
ચિદાનંદ રૂપઃ શિવોહં શિવોહમ ॥ ૪ ॥
અહં નિર્વિકલ્પો નિરાકાર રૂપો
વિભૂત્વાચ્ચ સર્વત્ર સર્વેંદ્રિયાણામ ।
ન વા બન્ધનં નૈવ મુક્તિ ન બંધઃ ।
ચિદાનંદ રૂપઃ શિવોહં શિવોહમ ॥ ૫ ॥
ન મૃત્યુર-ન શંકા ન મે જાતિ ભેદઃ
પિતા નૈવ મ નૈવ માતા ન જન્મ ।
ન બંધુર-ન મિત્રં ગુરુર્નૈવ શિષ્યઃ
ચિદાનંદ રૂપઃ શિવોહં શિવોહમ ॥ ૬ ॥
શિવોહં શિવોહં, શિવોહં શિવોહં, શિવોહં શિવોહં

શિવાનંદ લહરિ

કલાભ્યાં ચૂડાલંકૃત-શશિ કલાભ્યાં નિજ તપઃ-
ફલાભ્યા ભક્તેશુ પ્રકટિત-ફલાભ્યાં ભવતુ મે ।
શિવાભ્યાં-અસ્તોક-ત્રિભુવન શિવાભ્યાં હૃદિ પુનર-
ભવાભ્યામ આનન્દ સ્ફુર-દનુભવાભ્યાં નતિરિયમ ॥ ૧ ॥
ગલન્તી શમ્ભો ત્વચ-ચરિત-સરિતઃ કિલ્બિશ-રજો
દલન્તી ધીકુલ્યા-સરણિશુ પતન્તી વિજયતામ
દિશન્તી સંસાર-ભ્રમણ-પરિતાપ-ઉપશમનં
વસન્તી મચ-ચેતો-હૃદભુવિ શિવાનન્દ-લહરી ॥ ૨ ॥

ત્રયી-વેદ્યં હૃદ્યં ત્રિ-પુર-હરમ આદ્યં ત્રિ-નયનં
જટા-ભારોદારં ચલદ-ઉરગ-હારં મૃગ ધરમ
મહા-દેવં દેવં મયિ સદય-ભાવં પશુ-પતિં
ચિદ-આલમ્બં સામ્બં શિવમ-અતિ-વિડમ્બં હૃદિ ભજે ॥ ૩ ॥
સહસ્ત્ર વર્તન્તે જગતિ વિબુધાઃ કશુદ્ર-ફલદા
ન મન્યે સ્વપ્ને વા તદ-અનુસરણં તત-કૃત-ફલમ
હરિ-બ્રહ્માદીનાં-અપિ નિકટ-ભાજાં-અસુલભં
ચિરં યા ચે શમ્ભો શિવ તવ પદામ્ભોજ-ભજનમ ॥ ૪ ॥
સ્મૃતૌ શાસ્ત્રે વૈદ્યે શકુન-કવિતા-ગાન-ફણિતૌ
પુરાણે મન્ત્રે વા સ્તુતિ-નટન-હાસ્યેશુ-અચતુરઃ
કથં રાજ્નાં પ્રીતિર-ભવતિ મયિ કો(અ)હં પશુ-પતે
પશું માં સર્વજ્ન પ્રથિત-કૃપયા પાલય વિભો ॥ ૫ ॥
ઘટો વા મૃત-પિણ્ડો-અપિ-અણુર-અપિ ચ ધૂમો-અગ્નિર-અચલઃ
પટો વા તન્તુર-વા પરિહરતિ કિં ઘોર-શમનમ
વૃથા કણ્ઠ-કશોભં વહસિ તરસા તર્ક-વચસા
પદામ્ભોજં શમ્ભોર-ભજ પરમ-સૌખ્યં વ્રજ સુધીઃ ॥ ૬ ॥
મનસ-તે પાદાબ્જે નિવસતુ વચઃ સ્તોત્ર-ફણિતૌ
કરૌં ચ-અભ્યર્ચાયાં શ્રુતિર-અપિ કથાકર્ણન-વિધૌ
તવ ધ્યાને બુદ્ધિર-નયન-યુગલં મૂર્તિ-વિભવે
પર-ગ્રન્થાન કૈર-વા પરમ-શિવ જાને પરમ-અતઃ ॥ ૭ ॥
યથા બુદ્ધિઃ-શુક્તૌ રજતમ ઈતિ કાચાશ્મનિ મણિર-
જલે પૈશ્ટે ક્શીરં ભવતિ મૃગ-તુશ્ણાસુ સલિલમ
તથા દેવ-ભ્રાન્ત્યા ભજતિ ભવદ-અન્યં જડ જનો
મહા-દેવેશં ત્વાં મનસિ ચ ન મત્વા પશુ-પતે ॥ ૮ ॥
ગભીરે કાસારે વિશતિ વિજને ઘોર-વિપિને
વિશાલે શૈલે ચ ભ્રમતિ કુસુમાર્થં જડ-મતિઃ
સમર્પ્યૈકં ચેતઃ-સરસિજમ ઉમા નાથ ભવતે
સુખેન-અવસ્થાતું જન ઈહ ન જાનાતિ કિમ-અહો ॥ ૯ ॥

નરત્વં દેવત્વં નગ-વન-મૃગત્વં મશકતા
પશુત્વં કીટત્વં ભવતુ વિહગત્વાદિ-જનનમ
સદા ત્વત-પાદાબ્જ-સ્મરણ-પરમાનન્દ-લહરી
વિહારાસક્તં ચેદ-હૃદયં-ઈહ કિં તેન વપુશા ॥ ૧૦ ॥
વટુર્વા ગેહી વા યતિર-અપિ જટી વા તદિતરો
નરો વા યઃ કશ્ચિદ-ભવતુ ભવ કિં તેન ભવતિ
યદીયં હૃત-પદ્મં યદિ ભવદ-અધીનં પશુ-પતે
તદીયસ-ત્વં શમ્ભો ભવસિ ભવ ભારં ચ વહસિ ॥ ૧૧ ॥
ગુહાયાં ગેહે વા બહિર-અપિ વને વા(અ)દ્રિ-શિખરે
જલે વા વહ્નૌ વા વસતુ વસતેઃ કિં વદ ફલમ
સદા યસ્યૈવાન્તઃકરણમ-અપિ શમ્બો તવ પદે
સ્થિતં ચેદ-યોગો(અ)સૌ સ ચ પરમ-યોગી સ ચ સુખી ॥ ૧૨ ॥
અસારે સંસારે નિજ-ભજન-દુરે જડધિયા
ભરમન્તં મામ-અન્ધં પરમ-કૃપયા પાતુમ ઉચિતમ
મદ-અન્યઃ કો દીનસ-તવ કૃપણ-રક્શાતિ-નિપુણસ-
ત્વદ-અન્યઃ કો વા મે ત્રિ-જગતિ શરણ્યઃ પશુ-પતે ॥ ૧૩ ॥
પ્રભુસ-ત્વં દીનાનાં ખલુ પરમ-બન્ધું પશુ-પતે
પ્રમુખ્યો(અ)હં તેશામ-અપિ કિમ-ઉત બન્ધુત્વમ-અનયોઃ
ત્વયૈવ ક્શન્તવ્યાઃ શિવ મદ-અપરાધાશ-ચ સકલાઃ
પ્રયત્નાત-કર્તવ્યં મદ-અવનમ-ઈયં બન્ધુ-સરણિઃ ॥ ૧૪ ॥
ઉપેક્શા નો ચેત કિં ન હરસિ ભવદ-ધ્યાન-વિમુખાં
દુરાશા-ભૂયિશ્ઠાં વિધિ-લિપિમ-અશક્તો યદિ ભવાન
શિરસ-તદ-વદિધાત્રં ન નખલુ સુવૃત્તં પશુ-પતે
કથં વા નિર-યત્નં કર-નખ-મુખેનૈવ લુલિતમ ॥ ૧૫ ॥
વિરિન્ચિર-દીર્ઘાયુર-ભવતુ ભવતા તત-પર-શિરશ-
ચતુશ્કં સંરક્શ્યં સ ખલુ ભુવિ દૈન્યં લિખિતવાન
વિચારઃ કો વા માં વિશદ-કૃપયા પાતિ શિવ તે
કટાક્શ-વ્યાપારઃ સ્વયમ-અપિ ચ દીનાવન-પરઃ ॥ ૧૬ ॥

ફલાદ-વા પુણ્યાનાં મયિ કરુણયા વા ત્વયિ વિભો
પ્રસન્ને(અ)પિ સ્વામિન ભવદ-અમલ-પાદાબ્જ-યુગલમ
કથં પશ્યેયં માં સ્થગયતિ નમઃ-સમ્ભ્રમ-જુશાં
નિલિમ્પાનાં શ્રેણિર-નિજ-કનક-માણિક્ય-મકુટૈઃ ॥ ૧૭ ॥
ત્વમ-એકો લોકાનાં પરમ-ફલદો દિવ્ય-પદવીં
વહન્તસ-ત્વન્મૂલાં પુનર-અપિ ભજન્તે હરિ-મુખાઃ
કિયદ-વા દાક્શિણ્યં તવ શિવ મદાશા ચ કિયતી
કદા વા મદ-રક્શાં વહસિ કરુણા-પૂરિત-દૃશા ॥ ૧૮ ॥
દુરાશા-ભૂયિશ્ઠે દુરધિપ-ગૃહ-દ્વાર-ઘટકે
દુરન્તે સંસારે દુરિત-નિલયે દુઃખ જનકે
મદાયાસમ કિં ન વ્યપનયસિ કસ્યોપકૃતયે
વદેયં પ્રીતિશ-ચેત તવ શિવ કૃતાર્થાઃ ખલુ વયમ ॥ ૧૯ ॥
સદા મોહાટવ્યાં ચરતિ યુવતીનાં કુચ-ગિરૌ
નટત્ય-આશા-શાખાસ-વટતિ ઝટિતિ સ્વૈરમ-અભિતઃ
કપાલિન ભિક્શો મે હૃદય-કપિમ-અત્યન્ત-ચપલં
દૃઢં ભક્ત્યા બદ્ધ્વા શિવ ભવદ-અધીનં કુરુ વિભો ॥ ૨૦ ॥
ધૃતિ-સ્તમ્ભાધારં દૃઢ-ગુણ નિબદ્ધાં સગમનાં
વિચિત્રાં પદ્માઢ્યાં પ્રતિ-દિવસ-સન્માર્ગ-ઘટિતામ
સ્મરારે મચ્ચેતઃસ્ફુટ-પટ-કુટીં પ્રાપ્ય વિશદાં
જય સ્વામિન શક્ત્યા સહ શિવ ગણૈઃ-સેવિત વિભો ॥ ૨૧ ॥
પ્રલોભાદ્યૈર-અર્થાહરણ-પર-તન્ત્રૌ ધનિ-ગૃહે
પ્રવેશોદ્યુક્તઃ-સન ભ્રમતિ બહુધા તસ્કર-પતે
ઈમં ચેતશ-ચોરં કથમ-ઈહ સહે શન્કર વિભો
તવાધીનં કૃત્વા મયિ નિરપરાધે કુરુ કૃપામ ॥ ૨૨ ॥
કરોમિ ત્વત-પૂજાં સપદિ સુખદો મે ભવ વિભો
વિધિત્વં વિશ્ણુત્વમ દિશસિ ખલુ તસ્યાં ફલમ-ઈતિ
પુનશ્ચ ત્વાં દ્રશ્ટું દિવિ ભુવિ વહન પક્શિ-મૃગતામ-
અદૃશ્ટ્વા તત-ખેદં કથમ-ઈહ સહે શન્કર વિભો ॥ ૨૩ ॥

કદા વા કૈલાસે કનક-મણિ-સૌધે સહ-ગણૈર-
વસન શમ્ભોર-અગ્રે સ્ફુટ-ઘટિત-મૂર્ધાન્જલિ-પુટઃ
વિભ્મો સામ્બ સ્વામિન પરમ-શિવ પાહીતિ નિગદન
વિધાતૃઋણાં કલ્પાન ક્શણમ-ઈવ વિનેશ્યામિ સુખતઃ ॥ ૨૪ ॥
કદા વા કૈલાસે કનક-મણિ-સૌધે સહ-ગણૈર-
વસન શમ્ભોર-અગ્રે સ્ફુટ-ઘટિત-મૂર્ધાન્જલિ-પુટઃ
વિભ્મો સામ્બ સ્વામિન પરમ-શિવ પાહીતિ નિગદન
વિધાતૃઋણાં કલ્પાન કશણમ-ઈવ વિનેશ્યામિ સુખતઃ ॥ ૨૪ ॥
સ્તવૈર-બ્રહ્માદીનાં જય-જય-વચોભિર-નિયમાનાં
ગણાનાં કેલીભિર-મદકલ-મહોક્શસ્ય કકુદિ
સ્થિતં નીલ-ગ્રીવં ત્રિ-નયનં-ઉમાશ્લિશ્ટ-વપુશં
કદા ત્વાં પશ્યેયં કર-ધૃત-મૃગં ખણ્ડ-પરશુમ ॥ ૨૫ ॥
કદા વા ત્વાં દૃશ્ટ્વા ગિરિશ તવ ભવ્યાન્ઘ્રિ-યુગલં
ગૃહીત્વા હસ્તાભ્યાં શિરસિ નયને વક્શસિ વહન
સમાશ્લિશ્યાઘ્રાય સ્ફુટ-જલજ-ગન્ધાન પરિમલાન-
અલભ્યાં બ્રહ્માદ્યૈર-મુદમ-અનુભવિશ્યામિ હૃદયે ॥ ૨૬ ॥
કરસ્થે હેમાદ્રૌ ગિરિશ નિકટસ્થે ધન-પતૌ
ગૃહસ્થે સ્વર્ભૂજા(અ)મર-સુરભિ-ચિન્તામણિ-ગણે
શિરસ્થે શીતાંશૌ ચરણ-યુગલસ્થે(અ)ખિલ શુભે
કમ-અર્થં દાસ્યે(અ)હં ભવતુ ભવદ-અર્થં મમ મનઃ ॥ ૨૭ ॥
સારૂપ્યં તવ પૂજને શિવ મહા-દેવેતિ સંકીર્તને
સામીપ્યં શિવ ભક્તિ-ધુર્ય-જનતા-સાંગત્ય-સંભાશણે
સાલોક્યં ચ ચરાચરાત્મક-તનુ-ધ્યાને ભવાની-પતે
સાયુજ્યં મમ સિદ્ધિમ-અત્ર ભવતિ સ્વામિન કૃતાર્થોસ્મ્યહમ ॥ ૨૮ ॥
ત્વત-પાદામ્બુજમ-અર્ચયામિ પરમં ત્વાં ચિન્તયામિ-અન્વહં
ત્વત-ઈશં શરણં વ્રજામિ વચસા ત્વામ-એવ યાચે વિભ્મો
વીક્શાં મે દિશ ચાક્શુશીં સ-કરુણાં દિવ્યૈશ-ચિરં પ્રાર્થિતાં
શમ્ભો લોક-ગુરો મદીય-મનસઃ સૌખ્યોપદેશં કુરુ ॥ ૨૯ ॥

વસ્ત્રોદ-ધૂત વિધૌ સહસ્ત્ર-કરતા પુશ્પાર્ચને વિશ્ણુતા
ગન્ધે ગન્ધ-વહાત્મતા(અ)ન્ન-પચને બહિર-મુખાધ્યક્શતા
પાત્રે કાન્ચન-ગર્ભતાસ્તિ મયિ ચેદ બાલેન્દુ ચૂડા-મણે
શુશ્રૂશાં કરવાણિ તે પશુ-પતે સ્વામિન ત્રિ-લોકી-ગુરો ॥ ૩૦ ॥
નાલં વા પરમોપકારકમ-ઈદં ત્વેકં પશૂનાં પતે
પશ્યન કુક્શિ-ગતાન ચરાચર-ગણાન બાહ્યસ્થિતાન રક્શિતુમ
સર્વામર્ત્ય-પલાયનૌશધમ-અતિ-જ્વાલા-કરં ભી-કરં
નિક્શિપ્તં ગરલં ગલે ન ગલિતં નોદ્ગીર્ણમ-એવ-ત્વયા ॥ ૩૧ ॥
જ્વાલોગ્રઃ સકલામરાતિ-ભયદઃ ક્શ્વેલઃ કથં વા ત્વયા
દૃશ્ટઃ કિં ચ કરે ધૃતઃ કર-તલે કિં પક્વ-જમ્બૂ-ફલમ
જિહ્વાયાં નિહિતશ્ચ સિદ્ધ-ઘુટિકા વા કણ્ઠ-દેશે ભૃતઃ
કિં તે નીલ-મણિર-વિભૂશણમ-અયં શમ્ભો મહાત્મન વદ ॥ ૩૨ ॥
નાલં વા સકૃદ-એવ દેવ ભવતઃ સેવા નતિર-વા નુતિઃ
પૂજા વા સ્મરણં કથા-શ્રવણમ-અપિ-આલોકનં માદૃશામ
સ્વામિન્ન-અસ્થિર-દેવતાનુસરણાયાસેન કિં લભ્યતે
કા વા મુક્તિ-ઈતઃ કુતો ભવતિ ચેત કિં પ્રાર્થનીયં તદા ॥ ૩૩ ॥
કિં બ્રૂમસ-તવ સાહસં પશુ-પતે કસ્યાસ્તિ શમ્ભો ભવદ-
ધૈર્યં ચેદૃશમ-આત્મનઃ-સ્થિતિર-ઈયં ચાન્યૈં કથં લભ્યતે
ભ્રશ્યદ-દેવ-ગણં ત્રસન-મુનિ-ગણં નશ્યત-પ્રપન્ચં લયં
પશ્યન-નિર્ભય એક એવ વિહરતિ-આનન્દ-સાન્દ્રો ભવાન ॥ ૩૪ ॥
યોગ-ક્શેમ-ધુરં-ધરસ્ય સકલઃ-શ્રેયઃ પ્રદોદ્યોગિનો
દૃશ્યાદૃશ્ટ-મતોપદેશ-કૃતિનો બાહ્યાન્તર-વ્યાપિનઃ
સર્વજ્નસ્ય દયા-કરસ્ય ભવતઃ કિં વેદિતવ્યં મયા
શમ્ભો ત્વં પરમાન્તરંગ ઈતિ મે ચિત્તે સ્મરામિ-અન્વહમ ॥ ૩૫ ॥
ભક્તો ભક્તિ-ગુણાવૃતે મુદ-અમૃતા-પૂર્ણે પ્રસન્ને મનઃ
કુમ્ભે સામ્બ તવાન્ઘ્રિ-પલ્લવ યુગં સંસ્થાપ્ય સંવિત-ફલમ
સત્વં મન્ત્રમ-ઉદીરયન-નિજ શરીરાગાર શુદ્ધિં વહન
પુણ્યાહં પ્રકટી કરોમિ રુચિરં કલ્યાણમ-આપાદયન ॥ ૩૬ ॥

આમ્નાયામ્બુધિમ-આદરેણ સુમનઃ-સન્ઘાઃ-સમુદ્યન-મનો
મન્થાનં દઢ ભક્તિ-રજ્જુ-સહિતં કૃત્વા મથિત્વા તતઃ
સોમં કલ્પ-તરું સુ-પર્વ-સુરભિં ચિન્તા-મણિં ધીમતાં
નિત્યાનન્દ-સુધાં નિરન્તર-રમા-સૌભાગ્યમ-આતન્વેત ॥ ૩૭ ॥
પ્રાક-પુણ્યાચલ-માર્ગ-દર્શિત-સુધા-મૂર્તિઃ પ્રસન્નઃ-શિવઃ
સોમઃ-સદ-ગુણ-સેવિતો મૃગ-ધરઃ પૂર્ણાસ-તમો-મોચકઃ
ચેતઃ પુશ્કર-લક્શિતો ભવતિ ચેદ-આનન્દ-પાથો-નિધિઃ
પ્રાગલ્ભ્યેન વિજૃમ્ભતે સુમનસાં વૃત્તિસ-તદા જાયતે ॥ ૩૮ ॥
ધર્મો મે ચતુર-અન્ઘ્રિકઃ સુચરિતઃ પાપં વિનાશં ગતં
કામ-ક્રોધ-મદાદયો વિગલિતાઃ કાલાઃ સુખાવિશ્કૃતાઃ
જ્નાનાનન્દ-મહૌશધિઃ સુફલિતા કૈવલ્ય નાથે સદા
માન્યે માનસ-પુણ્ડરીક-નગરે રાજાવતંસે સ્થિતે ॥ ૩૯ ॥
ધી-યન્ત્રેણ વચો-ઘટેન કવિતા-કુલ્યોપકુલ્યાક્રમૈર-
આનીતૈશ્ચ સદાશિવસ્ય ચરિતામ્ભો-રાશિ-દિવ્યામૃતૈઃ
હૃત-કેદાર-યુતાશ-ચ ભક્તિ-કલમાઃ સાફલ્યમ-આતન્વતે
દુર્ભિક્શાન-મમ સેવકસ્ય ભગવન વિશ્વેશ ભીતિઃ કુતઃ ॥ ૪૦ ॥
પાપોત્પાત-વિમોચનાય રુચિરૈશ્વર્યાય મૃત્યું-જય
સ્તોત્ર-ધ્યાન-નતિ-પ્રદિક્શિણ-સપર્યાલોકનાકર્ણને
જિહ્વા-ચિત્ત-શિરોન્ઘ્રિ-હસ્ત-નયન-શ્રોતૈર-અહમ પ્રાર્થિતો
મામ-આજ્નાપય તન-નિરૂપય મુહુર-મામેવ મા મે(અ)વચઃ ॥ ૪૧ ॥
ગામ્ભીર્યં પરિખા-પદં ઘન-ધૃતિઃ પ્રાકાર-ઉદ્યદ-ગુણ
સ્તોમશ-ચાપ્ત-બલં ઘનેન્દ્રિય-ચયો દ્વારાણિ દેહે સ્થિતઃ
વિદ્યા-વસ્તુ-સમૃદ્ધિર-ઈતિ-અખિલ-સામગ્રી-સમેતે સદા
દુર્ગાતિ-પ્રિય-દેવ મામક-મનો-દુર્ગે નિવાસં કુરુ ॥ ૪૨ ॥
મા ગચ્ચ ત્વમ-ઈતસ-તતો ગિરિશ ભો મય્યેવ વાસં કુરુ
સ્વામિન્ન-આદિ કિરાત મામક-મનઃ કાન્તાર-સીમાન્તરે
વર્તન્તે બહુશો મૃગા મદ-જુશો માત્સર્ય-મોહાદયસ-
તાન હત્વા મૃગયા-વિનોદ રુચિતા-લાભં ચ સંપ્રાપ્સ્યસિ ॥ ૪૩ ॥

કર-લગ્ન મૃગઃ કરીન્દ્ર-ભન્ગો
ઘન શાર્દૂલ-વિખણ્ડનો(અ)સ્ત-જન્તુઃ
ગિરિશો વિશદ-આકૃતિશ-ચ ચેતઃ
કુહરે પન્ચ મુખોસ્તિ મે કુતો ભીઃ ॥ ૪૪ ॥
ચન્દઃ-શાખિ-શિખાન્વિતૈર-દ્વિજ-વરૈઃ સંસેવિતે શાશ્વતે
સૌખ્યાપાદિનિ ખેદ-ભેદિનિ સુધા-સારૈઃ ફલૈર-દીપિતે
ચેતઃ પક્ષિ-શિખા-મણે ત્યજ વૃથા-સન્ચારમ-અન્યૈર-અલં
નિત્યં શન્કર-પાદ-પદ્મ-યુગલી-નીડે વિહારં કુરુ ॥ ૪૫ ॥
આકીર્ણે નખ-રાજિ-કાન્તિ-વિભવૈર-ઉદ્યત-સુધા-વૈભવૈર-
આધૌતેપિ ચ પદ્મ-રાગ-લલિતે હંસ-વ્રજૈર-આશ્રિતે
નિત્યં ભક્તિ-વધૂ ગણેશ-ચ રહસિ સ્વેચ્ચા-વિહારં કુરુ
સ્થિત્વા માનસ-રાજ-હંસ ગિરિજા નાથાન્ઘ્રિ-સૌધાન્તરે ॥ ૪૬ ॥
શમ્ભુ-ધ્યાન-વસન્ત-સન્ગિનિ હૃદારામે(અ)ઘ-જીર્ણચ્ચદાઃ
સ્રસ્તા ભક્તિ લતાચ્ચટા વિલસિતાઃ પુણ્ય-પ્રવાલ-શ્રિતાઃ
દીપ્યન્તે ગુણ-કોરકા જપ-વચઃ પુશ્પાણિ સદ-વાસના
જ્નાનાનન્દ-સુધા-મરન્દ-લહરી સંવિત-ફલાભ્યુન્નતિઃ ॥ ૪૭ ॥
નિત્યાનન્દ-રસાલયં સુર-મુનિ-સ્વાન્તામ્બુજાતાશ્રયં
સ્વચ્ચં સદ-દ્વિજ-સેવિતં કલુશ-હૃત-સદ-વાસનાવિશ્કૃતમ
શમ્ભુ-ધ્યાન-સરોવરં વ્રજ મનો-હંસાવતંસ સ્થિરં
કિં ક્શુદ્રાશ્રય-પલ્વલ-ભ્રમણ-સંજાત-શ્રમં પ્રાપ્સ્યસિ ॥ ૪૮ ॥
આનન્દામૃત-પૂરિતા હર-પદામ્ભોજાલવાલોદ્યતા
સ્થૈર્યોપઘ્નમ-ઉપેત્ય ભક્તિ લતિકા શાખોપશાખાન્વિતા
ઉચ્ચૈર-માનસ-કાયમાન-પટલીમ-આક્રમ્ય નિશ-કલ્મશા
નિત્યાભીશ્ટ-ફલ-પ્રદા ભવતુ મે સત-કર્મ-સંવર્ધિતા ॥ ૪૯ ॥
સન્ધ્યારમ્ભ-વિજૃમ્ભિતં શ્રુતિ-શિર-સ્થાનાન્તર-આધિશ્ઠિતં
સ-પ્રેમ ભ્રમરાભિરામમ-અસકૃત સદ-વાસના-શોભિતમ
ભોગીન્દ્રાભરણં સમસ્ત-સુમનઃ-પૂજ્યં ગુણાવિશ્કૃતં
સેવે શ્રી-ગિરિ-મલ્લિકાર્જુન-મહા-લિન્ગં શિવાલિન્ગિતમ ॥ ૫૦ ॥

ભૃન્ગીચ્ચા-નટનોત્કટઃ કરિ-મદ-ગ્રાહી સ્ફુરન-માધવ-
આહ્લાદો નાદ-યુતો મહાસિત-વપુઃ પન્ચેશુણા ચાદૃતઃ
સત-પક્શઃ સુમનો-વનેશુ સ પુનઃ સાક્શાન-મદીયે મનો
રાજીવે ભ્રમરાધિપો વિહરતાં શ્રી શૈલ-વાસી વિભુઃ ॥ ૫૧ ॥
કારુણ્યામૃત-વર્શિણં ઘન-વિપદ-ગ્રીશ્મચ્ચિદા-કર્મઠં
વિદ્યા-સસ્ય-ફલોદયાય સુમનઃ-સંસેવ્યમ-ઈચ્ચાકૃતિમ
નૃત્યદ-ભક્ત-મયૂરમ-અદ્રિ-નિલયં ચન્ચજ-જટા-મણ્ડલં
શમ્ભો વાન્ચતિ નીલ-કન્ધર-સદા ત્વાં મે મનશ-ચાતકઃ ॥ ૫૨ ॥
આકાશેન શિખી સમસ્ત ફણિનાં નેત્રા કલાપી નતા-
(અ)નુગ્રાહી-પ્રણવોપદેશ-નિનદૈઃ કેકીતિ યો ગીયતે
શ્યામાં શૈલ-સમૃદ્ભવાં ઘન-રુચિં દૃશ્ટ્વા નટન્તં મુદા
વેદાન્તોપવને વિહાર-રસિકં તં નીલ-કણ્ઠં ભજે ॥ ૫૩ ॥
સન્ધ્યા ઘર્મ-દિનાત્યયો હરિ-કરાઘાત-પ્રભૂતાનક-
ધ્વાનો વારિદ ગર્જિતં દિવિશદાં દૃશ્ટિચ્ચટા ચન્ચલા
ભક્તાનાં પરિતોશ બાશ્પ વિતતિર-વૃશ્ટિર-મયૂરી શિવા
યસ્મિન્ન-ઉજ્જવલ-તાણ્ડવં વિજયતે તં નીલ-કણ્ઠં ભજે ॥ ૫૪ ॥
આદ્યાયામિત-તેજસે-શ્રુતિ-પદૈર-વેદ્યાય સાધ્યાય તે
વિદ્યાનન્દ-મયાત્મને ત્રિ-જગતઃ-સંરક્શણોદ્યોગિને
ધ્યેયાયાખિલ-યોગિભિઃ-સુર-ગણૈર-ગેયાય માયાવિને
સમ્યક તાણ્ડવ-સંભ્રમાય જટિને સેયં નતિઃ-શમ્ભવે ॥ ૫૫ ॥
નિત્યાય ત્રિ-ગુણાત્મને પુર-જિતે કાત્યાયની-શ્રેયસે
સત્યાયાદિ કુટુમ્બિને મુનિ-મનઃ પ્રત્યક્શ-ચિન-મૂર્તયે
માયા-સૃશ્ટ-જગત-ત્રયાય સકલ-આમ્નાયાન્ત-સન્ચારિણે
સાયં તાણ્ડવ-સમ્ભ્રમાય જટિને સેયં નતિઃ- શમ્ભવે ॥ ૫૬ ॥
નિત્યં સ્વોદર-પોશણાય સકલાન-ઉદ્દેશ્ય વિત્તાશયા
વ્યર્થ પર્યટનં કરોમિ ભવતઃ-સેવાં ન જાને વિભો
મજ-જન્માન્તર-પુણ્ય-પાક-બલતસ-ત્વં શર્વ સર્વાન્તરસ-
તિશ્ઠસ્યેવ હિ તેન વા પશુ-પતે તે રક્શણીયો(અ)સ્મ્યહમ ॥ ૫૭ ॥

એકો વારિજ-બાન્ધવઃ ક્શિતિ-નભો વ્યાપ્તં તમો-મણ્ડલં
ભિત્વા લોચન-ગોચરોપિ ભવતિ ત્વં કોટિ-સૂર્ય-પ્રભઃ
વેદ્યઃ કિં ન ભવસ્યહો ઘન-તરં કીદૃઙ્ગ્ભવેન-મત્તમસ-
તત-સર્વં વ્યપનીય મે પશુ-પતે સાક્શાત પ્રસન્નો ભવ ॥ ૫૮ ॥
હંસઃ પદ્મ-વનં સમિચ્ચતિ યથા નીલામ્બુદં ચાતકઃ
કોકઃ કોક-નદ-પ્રિયં પ્રતિ-દિનં ચન્દ્રં ચકોરસ-તથા
ચેતો વાન્ચતિ મામકં પશુ-પતે ચિન-માર્ગ મૃગ્યં વિભો
ગૌરી નાથ ભવત-પદાબ્જ-યુગલં કૈવલ્ય-સૌખ્ય-પ્રદમ ॥ ૫૯ ॥
રોધસ-તોયહ્યતઃ શ્રમેણ-પશિકશ-ચાયાં તરોર-વૃશ્ટિતઃ
ભીતઃ સ્વસ્થ ગૃહં ગૃહસ્થમ-અતિથિર-દીનઃ પ્રભં ધાર્મિકમ
દીપં સન્તમસાકુલશ-ચ શિખિનં શીતાવૃતસ-ત્વં તથા
ચેતઃ-સર્વ-ભયાપહં-વ્રજ સુખં શમ્ભોઃ પદામ્ભોરુહમ ॥ ૬૦ ॥
અન્કોલં નિજ બીજ સન્તતિર-અયસ્કાન્તોપલં સૂચિકા
સાધ્વી નૈજ વિભું લતા ક્શિતિ-રુહં સિન્ધુહ-સરિદ-વલ્લભમ
પ્રાપ્નોતીહ યથા તથા પશુ-પતેઃ પાદારવિન્દ-દ્વયં
ચેતોવૃત્તિર-ઉપેત્ય તિશ્ઠતિ સદા સા ભક્તિર-ઈતિ-ઉચ્યતે ॥ ૬૧ ॥
આનન્દાશ્રુભિર-આતનોતિ પુલકં નૈર્મલ્યતશ-ચાદનં
વાચા શન્ખ મુખે સ્થિતૈશ-ચ જઠરા-પૂર્તિં ચરિત્રામૃતૈઃ
રુદ્રાક્શૈર-ભસિતેન દેવ વપુશો રક્શાં ભવદ-ભાવના-
પર્યન્કે વિનિવેશ્ય ભક્તિ જનની ભક્તાર્ભકં રક્શતિ ॥ ૬૨ ॥
માર્ગા-વર્તિત પાદુકા પશુ-પતેર-અંગસ્ય કૂર્ચાયતે
ગણ્ડૂશામ્બુ-નિશેચનં પુર-રિપોર-દિવ્યાભિશેકાયતે
કિન્ચિદ-ભક્શિત-માંસ-શેશ-કબલં નવ્યોપહારાયતે
ભક્તિઃ કિં ન કરોતિ-અહો વન-ચરો ભક્તાવતમ્સાયતે ॥ ૬૩ ॥
વક્શસ્તાડનમ-અન્તકસ્ય કઠિનાપસ્માર સમ્મર્દનં
ભૂ-ભૃત-પર્યટનં નમત-સુર-શિરઃ-કોટીર સન્ઘર્શણમ
કર્મેદં મૃદુલસ્ય તાવક-પદ-દ્વન્દ્વસ્ય ગૌરી-પતે
મચ્ચેતો-મણિ-પાદુકા-વિહરણં શમ્ભો સદાન્ગી-કુરુ ॥ ૬૪ ॥

વક્શસ-તાડન શન્કયા વિચલિતો વૈવસ્વતો નિર્જરાઃ
કોટીરોજ્જ્વલ-રત્ન-દીપ-કલિકાનીરાજનં કુર્વતે
દૃશ્ટ્વા મુક્તિ-વધૂસ-તનોતિ નિભૃતાશ્લેશં ભવાની-પતે
યચ-ચેતસ-તવ પાદ-પદ્મ-ભજનં તસ્યેહ કિં દુર-લભમ ॥ ૬૫ ॥
ક્રીડાર્થં સૃજસિ પ્રપન્ચમ-અખિલં ક્રીડા-મૃગાસ-તે જનાઃ
યત-કર્માચરિતં મયા ચ ભવતઃ પ્રીત્યૈ ભવત્યેવ તત
શમ્ભો સ્વસ્ય કુતૂહલસ્ય કરણં મ ચ્ચેશ્ટિતં નિશ્ચિતં
તસ્માન-મામક રક્શણં પશુ-પતે કર્તવ્યમ-એવ ત્વયા ॥ ૬૬ ॥
બહુ-વિધ-પરિતોશ-બાશ્પ-પૂર-
સ્ફુટ-પુલકાન્કિત-ચારુ-ભોગ-ભૂમિમ
ચિર-પદ-ફલ-કાન્ક્શિ-સેવ્યમાનાં
પરમ સદાશિવ-ભાવનાં પ્રપદ્યે ॥ ૬૭ ॥
અમિત-મુદમૃતં મુહુર-દુહન્તીં
વિમલ-ભવત-પદ-ગોશ્ઠમ-આવસન્તીમ
સદય પશુ-પતે સુપુણ્ય-પાકાં
મમ પરિપાલય ભક્તિ ધેનુમ-એકામ ॥ ૬૮ ॥
જડતા પશુતા કલન્કિતા
કુટિલ-ચરત્વં ચ નાસ્તિ મયિ દેવ
અસ્તિ યદિ રાજ-મૌલે
ભવદ-આભરણસ્ય નાસ્મિ કિં પાત્રમ ॥ ૬૯ ॥
અરહસિ રહસિ સ્વતન્ત્ર-બુદ્ધ્યા
વરિ-વસિતું સુલભઃ પ્રસન્ન-મૂર્તિઃ
અગણિત ફલ-દાયકઃ પ્રભુર-મે
જગદ-અધિકો હૃદિ રાજ-શેખરોસ્તિ ॥ ૭૦ ॥
આરૂઢ-ભક્તિ-ગુણ-કુન્ચિત-ભાવ-ચાપ-
યુક્તૈઃ-શિવ-સ્મરણ-બાણ-ગણૈર-અમોઘૈઃ
નિર્જિત્ય કિલ્બિશ-રિપૂન વિજયી સુધીન્દ્રઃ-
સાનન્દમ-આવહતિ સુસ્થિર-રાજ-લક્શ્મીમ ॥ ૭૧ ॥

ધ્યાનાન્જનેન સમવેક્શ્ય તમઃ-પ્રદેશં
ભિત્વા મહા-બલિભિર-ઈશ્વર નામ-મન્ત્રૈઃ
દિવ્યાશ્રિતં ભુજગ-ભૂશણમ-ઉદ્વહન્તિ
યે પાદ-પદ્મ-ઈહ તે શિવ તે કૃતાર્થાઃ ॥ ૭૨ ॥
ભૂ-દારતામ-ઉદવહદ-યદ-અપેક્શયા શ્રી-
ભૂ-દાર એવ કિમતઃ સુમતે લભસ્વ
કેદારમ-આકલિત મુક્તિ મહૌશધીનાં
પાદારવિન્દ ભજનં પરમેશ્વરસ્ય ॥ ૭૩ ॥
આશા-પાશ-ક્લેશ-દુર-વાસનાદિ-
ભેદોદ્યુક્તૈર-દિવ્ય-ગન્ધૈર-અમન્દૈઃ
આશા-શાટીકસ્ય પાદારવિન્દં
ચેતઃ-પેટીં વાસિતાં મે તનોતુ ॥ ૭૪ ॥
કલ્યાણિનં સરસ-ચિત્ર-ગતિં સવેગં
સર્વેન્ગિતજ્નમ-અનઘં ધ્રુવ-લક્શણાઢ્યમ
ચેતસ-તુરન્ગમ-અધિરુહ્ય ચર સ્મરારે
નેતઃ-સમસ્ત જગતાં વૃશભાધિરૂઢ ॥ ૭૫ ॥
ભક્તિર-મહેશ-પદ-પુશ્કરમ-આવસન્તી
કાદમ્બિનીવ કુરુતે પરિતોશ-વર્શમ
સમ્પૂરિતો ભવતિ યસ્ય મનસ-તટાકસ-
તજ-જન્મ-સસ્યમ-અખિલં સફલં ચ નાન્યત ॥ ૭૬ ॥
બુદ્ધિઃ-સ્થિરા ભવિતુમ-ઈશ્વર-પાદ-પદ્મ
સક્તા વધૂર-વિરહિણવ સદા સ્મરન્તી
સદ-ભાવના-સ્મરણ-દર્શન-કીર્તનાદિ
સમ્મોહિતેવ શિવ-મન્ત્ર-જપેન-વિન્તે ॥ ૭૭ ॥
સદ-ઉપચાર-વિધિશુ-અનુ-બોધિતાં
સવિનયાં સુહૃદં સદુપાશ્રિતામ
મમ સમુદ્ધર બુદ્ધિમ-ઈમાં પ્રભો
વર-ગુણેન નવોઢ-વધૂમ-ઈવ ॥ ૭૮ ॥

નિત્યં યોગિ-મનહ-સરોજ-દલ-સન્ચાર-ક્શમસ-ત્વત-ક્રમઃ-
શમ્ભો તેન કથં કઠોર-યમ-રાડ-વક્શઃ-કવાટ-ક્શતિઃ
અત્યન્તં મૃદુલં ત્વદ-અન્ઘ્રિ-યુગલં હા મે મનશ-ચિન્તયતિ-
એતલ-લોચન-ગોચરં કુરુ વિભો હસ્તેન સંવાહયે ॥ ૭૯ ॥
એશ્યત્યેશ જનિં મનો(અ)સ્ય કઠિનં તસ્મિન-નટાનીતિ મદ-
રક્શાયૈ ગિરિ સીમ્નિ કોમલ-પદ-ન્યાસઃ પુરાભ્યાસિતઃ
નો-ચેદ-દિવ્ય-ગૃહાન્તરેશુ સુમનસ-તલ્પેશુ વેદ્યાદિશુ
પ્રાયઃ-સત્સુ શિલા-તલેશુ નટનં શમ્ભો કિમર્થં તવ ॥ ૮૦ ॥
કન્ચિત-કાલમ-ઉમા-મહેશ ભવતઃ પાદારવિન્દાર્ચનૈઃ
કન્ચિદ-ધ્યાન-સમાધિભિશ-ચ નતિભિઃ કન્ચિત કથાકર્ણનૈઃ
કન્ચિત કન્ચિદ-અવેક્શણૈશ-ચ નુતિભિઃ કન્ચિદ-દશામ-ઈદૃશીં
યઃ પ્રાપ્નોતિ મુદા ત્વદ-અર્પિત મના જીવન સ મુક્તઃ ખલુ ॥ ૮૧ ॥
બાણત્વં વૃશભત્વમ-અર્ધ-વપુશા ભાર્યાત્વમ-આર્યા-પતે
ઘોણિત્વં સખિતા મૃદન્ગ વહતા ચેત્યાદિ રૂપં દધૌ
ત્વત-પાદે નયનાર્પણં ચ કૃતવાન ત્વદ-દેહ ભાગો હરિઃ
પૂજ્યાત-પૂજ્ય-તરઃ-સ એવ હિ ન ચેત કો વા તદન્યો(અ)ધિકઃ ॥ ૮૨ ॥
જનન-મૃતિ-યુતાનાં સેવયા દેવતાનાં
ન ભવતિ સુખ-લેશઃ સંશયો નાસ્તિ તત્ર
અજનિમ-અમૃત રૂપં સામ્બમ-ઈશં ભજન્તે
ય ઈહ પરમ સૌખ્યં તે હિ ધન્યા લભન્તે ॥ ૮૩ ॥
શિવ તવ પરિચર્યા સન્નિધાનાય ગૌર્યા
ભવ મમ ગુણ-ધુર્યાં બુદ્ધિ-કન્યાં પ્રદાસ્યે
સકલ-ભુવન-બન્ધો સચ્ચિદ-આનન્દ-સિન્ધો
સદય હૃદય-ગેહે સર્વદા સંવસ ત્વમ ॥ ૮૪ ॥
જલધિ મથન દક્શો નૈવ પાતાલ ભેદી
ન ચ વન મૃગયાયાં નૈવ લુબ્ધઃ પ્રવીણઃ
અશન-કુસુમ-ભૂશા-વસ્ત્ર-મુખ્યાં સપર્યાં
કથય કથમ-અહં તે કલ્પયાનીન્દુ-મૌલે ॥ ૮૫ ॥

પૂજા-દ્રવ્ય-સમૃદ્ધયો વિરચિતાઃ પૂજાં કથં કુર્મહે
પક્શિત્વં ન ચ વા કીટિત્વ-અપિ ન પ્રાપ્તં મયા દુર-લભમ
જાને મસ્તકમ-અન્ઘ્રિ-પલ્લવમ-ઉમા-જાને ન તે(અ)હં વિભો
ન જ્નાતં હિ પિતામહેન હરિણા તત્વેન તદ-રૂપિણા ॥ ૮૬ ॥

અશનં ગરલં ફણી કલાપો
વસનં ચર્મ ચ વાહનં મહોક્શઃ
મમ દાસ્યસિ કિં કિમ-અસ્તિ શમ્ભો
તવ પાદામ્બુજ-ભક્તિમ-એવ દેહિ ॥ ૮૭ ॥

યદા કૃતાંભો-નિધિ-સેતુ-બન્ધનઃ
કરસ્થ-લાધઃ-કૃત-પર્વતાધિપઃ
ભવાનિ તે લન્ઘિત-પદ્મ-સમ્ભવસ-
તદા શિવાર્ચા-સ્તવ ભાવન-ક્શમઃ ॥ ૮૮ ॥

નતિભિર-નુતિભિસ-ત્વમ-ઈશ પૂજા
વિધિભિર-ધ્યાન-સમાધિભિર-ન તુશ્ટઃ
ધનુશા મુસલેન ચાશ્મભિર-વા
વદ તે પ્રીતિ-કરં તથા કરોમિ ॥ ૮૯ ॥

વચસા ચરિતં વદામિ શમ્ભોર-
અહમ-ઉદ્યોગ વિધાસુ તે(અ)પ્રસક્તઃ
મનસાકૃતિમ-ઈશ્વરસ્ય સેવે
શિરસા ચૈવ સદાશિવં નમામિ ॥ ૯૦ ॥

આદ્યા(અ)વિદ્યા હૃદ-ગતા નિર્ગતાસીત-
વિદ્યા હૃદ્યા હૃદ-ગતા નિર્ગતાસીત-
સેવે નિત્યં શ્રી-કરં ત્વત-પદાબ્જં
ભાવે મુક્તેર-ભાજનં રાજ-મૌલે ॥ ૯૧ ॥

દૂરીકૃતાનિ દુરિતાનિ દુરક્શરાણિ
દૌર-ભાગ્ય-દુઃખ-દુરહંકૃતિ-દુર-વચાંસિ
સારં ત્વદીય ચરિતં નિતરાં પિબન્તં
ગૌરીશ મામ-ઈહ સમુદ્ધર સત-કટાક્શૈં ॥ ૯૨ ॥

સોમ કલા-ધર-મૌલૌ
કોમલ ઘન-કન્ધરે મહા-મહસિ
સ્વામિનિ ગિરિજા નાથે
મામક હૃદયં નિરન્તરં રમતામ ॥ ૯૩ ॥
સા રસના તે નયને
તાવેવ કરૌ સ એવ કૃત-કૃત્યઃ
યા યે યૌ યો ભર્ગં
વદતીક્શેતે સદાર્ચતઃ સ્મરતિ ॥ ૯૪ ॥
અતિ મૃદુલૌ મમ ચરણૌ-
અતિ કઠિનં તે મનો ભવાનીશ
ઈતિ વિચિકિત્સાં સન્ત્યજ
શિવ કથમ-આસીદ-ગિરૌ તથા પ્રવેશઃ ॥ ૯૫ ॥
ધૈયાન્કુશન નિભૃતં
રભસાદ-આકૃશ્ય ભક્તિ-શૃન્ખલયા
પુર-હર ચરણાલાને
હૃદય-મદેભં બધાન ચિદ-યન્તૈઃ ॥ ૯૬ ॥
પ્રચરત્યભિતઃ પ્રગલ્ભ-વૃત્ત્યા
મદવાન-એશ મનઃ-કરી ગરીયાન
પરિગૃહ્ય નયેન ભક્તિ-રજ્જ્વા
પરમ સ્થાણુ-પદં દૃઢં નયામુમ ॥ ૯૭ ॥
સર્વાલન્કાર-યુક્તાં સરલ-પદ-યુતાં સાધુ-વૃત્તાં સુવર્ણાં
સદ્ભિઃ-સમ્સ્તૂય-માનાં સરસ ગુણ-યુતાં લક્શિતાં લક્શણાઢ્યામ
ઉદ્યદ-ભૂશા-વિશેશામ-ઉપગત-વિનયાં દ્યોત-માનાર્થ-રેખાં
કલ્યાણીં દેવ ગૌરી-પ્રિય મમ કવિતા-કન્યકાં ત્વં ગૃહાણ ॥ ૯૮ ॥
ઈદં તે યુક્તં વા પરમ-શિવ કારુણ્ય જલધે
ગતૌ તિર્યગ-રૂપં તવ પદ-શિરો-દર્શન-ધિયા
હરિ-બ્રહ્માણૌ તૌ દિવિ ભુવિ ચરન્તૌ શ્રમ-યુતૌ
કથં શમ્ભો સ્વામિન કથય મમ વેદ્યોસિ પુરતઃ ॥ ૯૯ ॥

સ્તોત્રેણાલમ-અહં પ્રવચ્મિ ન મૃશા દેવા વિરિન્યાદયઃ
સ્તુત્યાનાં ગણના-પ્રસન્ગ-સમયે ત્વામ-અગ્રગણ્યં વિદુઃ
માહાત્મ્યાગ્ર-વિચારણ-પ્રકરણે ધાના-તુશસ્તોમવદ-
ધૂતાસ-ત્વાં વિદુર-ઉત્તમોત્તમ ફલં શમ્ભો ભવત-સેવકાઃ ॥ ૧૦૦ ॥

દક્ષિણા મૂર્તિ સ્તોત્રમ

શાંતિપાઠઃ

ઓં યો બ્રહ્માણં વિદધાતિ પૂર્વં
યો વૈ વેદાંશ્ચ પ્રહિણોતિ તસ્મૈ ।
તંહદેવમાત્મ બુદ્ધિપ્રકાશં
મુમુક્ષુર્વૈ શરણમહં પ્રપદ્યે ॥

ધ્યાનમ

ઓં મૌનવ્યાખ્યા પ્રકટિતપરબ્રહ્મતત્વંયુવાનં
વર્શિષ્ઠાતેવસદૃષિગણૈરાવૃતં બ્રહ્મનિષ્ઠૈઃ ।
આચાર્યેદ્રં કરકલિત ચિન્મુદ્રમાનંદમૂર્તિ
સ્વાત્મરામં મુદિતવદનં દક્ષિણામૂર્તિમીડે ॥
વટવિટપિસમીપે ભૂમિભાગે નિષણ્ણં
સકલમુનિજનાનાં જ્ઞાનદાતારમારાત ।
ત્રિભુવનગુરુમીશં દક્ષિણામૂર્તિદેવં
જનનમરણદુઃખચ્છેદ દક્ષં નમામિ ॥
ચિત્રં વટતરોર્મૂલે વૃદ્ધાઃ શિષ્યાં ગુરુર્યુવા ।
ગુરોસ્તુ મૌનવ્યાખ્યાનં શિષ્યાસ્તુચ્છિન્નસંશયાઃ ॥
ઓં નમઃ પ્રણવાર્થાય શુદ્ધજ્ઞાનૈકમૂર્તયે ।
નિર્મલાય પ્રશાંતાય દક્ષિણામૂર્તયે નમઃ ।
ગુરુર્બ્રહ્મા ગુરુર્વિષ્ણું ગુરુર્દેવો મહેશ્વરઃ ।
ગુરુસ્સાક્ષાત પરં બ્રહ્મા તસ્મૈ શ્રી ગુરવે નમઃ ॥
નિધયે સર્વવિદ્યાનાં ભિષજે ભવરોગિણામ ।
ગુરવે સર્વલોકાનાં દક્ષિણામૂર્તયે નમઃ ॥

ચિદોધનાય મહેશાય વટમૂલનિવાસિને ।
સચ્ચિદાનંદ રૂપાય દક્ષિણામૂર્તયે નમઃ ॥
ઈશ્વરો ગુરુરાત્મેતિ મૂત્રિભેદ વિભાગિને ।
વ્યોમવદ વ્યાપ્તદેહાય દક્ષિણામૂર્તયે નમઃ ॥
અંગુષ્ઠતર્જનીયોગમુદ્રા વ્યાજેનયોગિનામ ।
શૃત્યર્થં બ્રહ્મજીવૈક્યં દર્શયન્યોગતા શિવઃ ॥
ઓં શાંતિઃ શાંતિઃ શાંતિઃ ॥
વિશ્વંદર્પણ દૃશ્યમાન નગરી તુલ્યં નિજાંતર્ગતં
પશ્યન્નાત્મનિ માયયા બહિરિવોદ્ભૂતં યથાનિદ્રયા ।
યસ્સાક્ષાત્કુરુતે પ્રભોદસમયે સ્વાત્માનમે વાદ્વયં
તસ્મૈ શ્રીગુરુમૂર્તયે નમ ઈદં શ્રી દક્ષિણામૂર્તયે ॥ ૧ ॥
બીજસ્યાંતતિ વાંકુરો જગદિતં પ્રાઙ્નર્વિકલ્પં પુનઃ
માયાકલ્પિત દેશકાલકલના વૈચિત્ર્યચિત્રીકૃતમ ।
માયાવીવ વિજૃંભયત્યપિ મહાયોગીવ યઃ સ્વેચ્છયા
તસ્મૈ શ્રીગુરુમૂર્તયે નમ ઈદં શ્રી દક્ષિણામૂર્તયે ॥ ૨ ॥
યસ્યૈવ સ્ફુરણં સદાત્મકમસત્કલ્પાર્થકં ભાસતે
સાક્ષાત્તત્વમસીતિ વેદવચસા યો બોધયત્યાશ્રિતાન ।
યસ્સાક્ષાત્કરણાદ્ભવેન્ન પુરનાવૃત્તિર્ભવાંભોનિધૌ
તસ્મૈ શ્રી ગુરુમૂર્તયે નમ ઈદં શ્રી દક્ષિણામૂર્તયે ॥ ૩ ॥
નાનાચ્છિદ્ર ઘટોદર સ્થિત મહાદીપ પ્રભાભાસ્વરં
જ્ઞાનં યસ્ય તુ ચક્ષુરાદિકરણ દ્વારા બહિઃ સ્પંદતે ।
જાનામીતિ તમેવ ભાંતમનુભાત્યેતત્સમસ્તં જગત
તસ્મૈ શ્રી ગુરુમૂર્તયે નમ ઈદં શ્રી દક્ષિણામૂર્તયે ॥ ૪ ॥
દેહં પ્રાણમપીંદ્રિયાણ્યપિ ચલાં બુદ્ધિં ચ શૂન્યં વિદુઃ
સ્ત્રી બાલાંધ જડોપમાસ્ત્વહમિતિ ભ્રાંતાભૃશં વાદિનઃ ।
માયાશક્તિ વિલાસકલ્પિત મહાવ્યામોહ સંહારિણે
તસ્મૈ શ્રી ગુરુમૂર્તયે નમ ઈદં શ્રી દક્ષિણામૂર્તયે ॥ ૫ ॥

રાહુગ્રસ્ત દિવાકરેંદુ સદૃશો માયા સમાચ્છાદનાત
સન્માત્રઃ કરણોપ સંહરણતો યોઽભૂત્સુષુપ્તઃ પુમાન ।
પ્રાગસ્વાપ્સમિતિ પ્રભોદસમયે યઃ પ્રત્યભિજ્ઞાયતે
તસ્મૈ શ્રી ગુરુમૂર્તયે નમ ઈદં શ્રી દક્ષિણામૂર્તયે ॥ ૬ ॥
બાલ્યાદિષ્વપિ જાગ્રદાદિષુ તથા સર્વાસ્વવસ્થાસ્વપિ
વ્યાવૃત્તા સ્વનુ વર્તમાન મહમિત્યંતઃ સ્ફુરંતં સદા ।
સ્વાત્માનં પ્રકટીકરોતિ ભજતાં યો મુદ્રયા ભદ્રયા
તસ્મૈ શ્રી ગુરુમૂર્તયે નમ ઈદં શ્રી દક્ષિણામૂર્તયે ॥ ૭ ॥
વિશ્વં પશ્યતિ કાર્યકારણતયા સ્વસ્વામિસંબંધતઃ
શિષ્યચાર્યતયા તથૈવ પિતૃ પુત્રાદ્યાત્મના ભેદતઃ ।
સ્વપ્ને જાગ્રતિ વા ય એષ પુરુષો માયા પરિભ્રામિતઃ
તસ્મૈ શ્રી ગુરુમૂર્તયે નમ ઈદં શ્રી દક્ષિણામૂર્તયે ॥ ૮ ॥
ભૂરંભાંસ્યનલોઽનિલોંઽબર મહર્નાથો હિમાંશુઃ પુમાન
ઈત્યાભાતિ ચરાચરાત્મકમિદં યસ્યૈવ મૂર્ત્યષ્ટકમ ।
નાન્યત્કિંચન વિદ્યતે વિમૃશતાં યસ્માત્પરસ્માદ્વિભો
તસ્મૈ ગુરુમૂર્તયે નમ ઈદં શ્રી દક્ષિણામૂર્તયે ॥ ૯ ॥
સર્વાત્મત્વમિતિ સ્ફુટીકૃતમિદં યસ્માદમુષ્મિન સ્તવે
તેનાસ્વ શ્રવણાત્તદર્થ મનનાદ્ધ્યાનાચ્ચ સંકીર્તનાત ।
સર્વાત્મત્વમહાવિભૂતિ સહિતં સ્યાદીશ્વરત્વં સ્વતઃ
સિદ્ધ્યેત્તત્પુનરષ્ટાધા પરિણતં ચૈશ્વર્ય મવ્યાહતમ ॥ ૧૦ ॥
॥ ઈતિ શ્રીમચ્છંકરાચાર્યવિરચિતં દક્ષિણામૂર્તિસ્તોત્રં સંપૂર્ણમ ॥

જગન્નાથાષ્ટકમ

કદાચિ ત્કાળિંદી તટવિપિનસંગીતકપરો
મુદા ગોપીનારી વદનકમલાસ્વાદમધુપઃ
રમાશંભુબ્રહ્મા મરપતિગણેશાર્ચિતપદો
જગન્નાથઃ સ્વામી નયનપથગામી ભવતુ મે ॥ ૧ ॥

ભુજે સવ્યે વેણું શિરસિ શિખિપિંછ કટિતટે
દુકૂલં નેત્રાન્તે સહચર કટાક્ષં વિદધતે
સદા શ્રીમદ્બુંદા વનવસતિલીલાપરિચયો
જગન્નાથઃ સ્વામી નયનપથગામી ભવતુ મે ॥ ૨ ॥

મહાંભોધેસ્તીરે કનકરુચિરે નીલશિખરે
વસન્પ્રાસાદાંત -સ્સહજબલભદ્રેણ બલિના
સુભદ્રામધ્યસ્થ સ્સકલસુરસેવાવસરદો
જગન્નાથઃ સ્વામી નયનપથગામી ભવતુ મે ॥ ૩ ॥

કથાપારાવારા સ્સજલજલદશ્રેણિરુચિરો
રમાવાણીસૌમ સ્સુરદમલપદ્મોદ્ભવમુખૈઃ
સુરેંદ્રૈ રારાધ્યઃ શ્રુતિગણશિખાગીતચરિતો
જગન્નાથઃ સ્વામી નયનપથગામી ભવતુ મે ॥ ૪ ॥

રથારૂઢો ગચ્છ ન્પથિ મિળઙતભૂદેવપટલૈઃ
સ્તુતિપ્રાદુર્ભાવં પ્રતિપદ મુપાકર્ણ્ય સદયઃ
દયાસિન્ધુ ર્ભાનુ સ્સકલજગતા સિંધુસુતયા
જગન્નાથઃ સ્વામી નયનપથગામી ભવતુ મે ॥ ૫ ॥

પરબ્રહ્માપીડઃ કુવલયદળોત્ફુલ્લનયનો
નિવાસી નીલાદ્રૌ નિહિતચરણોનંતશિરસિ
રસાનંદો રાધા સરસવપુરાલિંગનસુખો
જગન્નાથઃ સ્વામી નયનપથગામી ભવતુ મે ॥ ૬ ॥

ન વૈ પ્રાર્થ્યં રાજ્યં ન ચ કનકિતાં ભોગવિભવં
ન યા ચે2 હં રમ્યાં નિખિલજનકામ્યાં વરવધૂં
સદા કાલે કાલે પ્રમથપતિના ચીતચરિતો
જગન્નાથઃ સ્વામી નયનપથગામી ભવતુ મે ॥ ૭ ॥
હર ત્વં સંસારં દ્રુતતર મસારં સુરપતે
હર ત્વં પાપાનાં વિતતિ મપરાં યાદવપતે
અહો દીનાનાથં નિહિત મચલં નિશ્ચિતપદં
જગન્નાથઃ સ્વામી નયનપથગામી ભવતુ મે ॥ ૮ ॥
ઈતિ જગન્નાથાકષ્ટકં

કાલભૈરવષ્ટકમ

શિવોહં શિવોહં, શિવોહં શિવોહં, શિવોહં શિવોહં
મનો બુધ્યહંકાર ચિત્તાનિ નાહં
ન ચ શ્રોત્ર જિહ્વા ન ચ ઘ્રાણનેત્રમ ।
ન ચ વ્યોમ ભૂમિર-ન તેજો ન વાયુઃ
ચિદાનંદ રૂપઃ શિવોહં શિવોહમ ॥ ૧ ॥
અહં પ્રાણ સંજ્ઞો ન વૈપંચ વાયુઃ
ન વા સપ્તધાતુર-ન વા પંચ કોશાઃ ।
નવાક્પાણિ પાદૌ ન ચોપસ્થ પાયૂ
ચિદાનંદ રૂપઃ શિવોહં શિવોહમ ॥ ૨ ॥
ન મે દ્વેષરાગૌ ન મે લોભમોહો
મદો નૈવ મે નૈવ માત્સર્યભાવઃ ।
ન ધર્મો ન ચાર્થો ન કામો ન મોક્ષઃ
ચિદાનંદ રૂપઃ શિવોહં શિવોહમ ॥ ૩ ॥

ન પુણ્યં ન પાપં ન સૌખ્યં ન દુઃખં
ન મન્ત્રો ન તીર્ધં ન વેદા ન યજ્ઞઃ ।
અહં ભોજનં નૈવ ભોજ્યં ન ભોક્તા
ચિદાનંદ રૂપઃ શિવોહં શિવોહમ ॥ ૪ ॥
અહં નિર્વિકલ્પો નિરાકાર રૂપો
વિભૂત્વાચ્ચ સર્વત્ર સર્વેંદ્રિયાણામ ।
ન વા બન્ધનં નૈવ મુક્તિ ન બંધઃ ।
ચિદાનંદ રૂપઃ શિવોહં શિવોહં ॥ ૫ ॥
ન મૃત્યુર-ન શંકા ન મે જાતિ ભેદઃ
પિતા નૈવ મ નૈવ માતા ન જન્મ ।
ન બંધુર-ન મિત્રં ગુરુર્નૈવ શિષ્યઃ
ચિદાનંદ રૂપઃ શિવોહં શિવોહમ ॥ ૬ ॥
શિવોહં શિવોહં, શિવોહં શિવોહં, શિવોહં શિવોહં

શિવ સહસ્ત્ર નામ સ્તોત્રમ

દેવરાજ સેવ્યમાન પાવનાંઘ્રિ પઙ્કજં
વ્યાળયજ્ઞ સૂત્રમિંદુ શેખરં કૃપાકરમ ।
નારદાદિ યોગિબૃંદ વન્દિતં દિગમ્બરં
કાશિકાપુરાધિનાથ કાલભૈરવં ભજે ॥ ૧ ॥
ભાનુકોટિ ભાસ્વરં ભવબ્ધિતારકં પરં
નીલકંઠ મીપ્સિતાર્ધ દાયકં ત્રિલોચનમ ।
કાલકાલ મંબુજાક્ષ મસ્તશૂન્ય મક્ષરં
કાશિકાપુરાધિનાથ કાલભૈરવં ભજે ॥ ૨ ॥
શૂલટઙ્ક પાશદણ્ડ પાણિમાદિ કારણં
શ્યામકાય માદિદેવ મક્ષરં નિરામયમ ।
ભીમવિક્રમં પ્રભું વિચિત્ર તાંડવ પ્રિયં
કાશિકાપુરાધિનાથ કાલભૈરવં ભજે ॥ ૩ ॥

ભુક્તિ મુક્તિ દાયકં પ્રશસ્તચારુ વિગ્રહં
ભક્તવત્સલં સ્થિતં સમસ્તલોક વિગ્રહમ ।
નિક્વણન-મનોજ્ઞ હેમ કિંકિણી લસત્કટિં
કાશિકાપુરાધિનાથ કાલભૈરવં ભજે ॥ ૪ ॥
ધર્મસેતુ પાલકં ત્વધર્મમાર્ગ નાશકં
કર્મપાશ મોચકં સુશર્મ દાયકં વિભુમ ।
સ્વર્ણવર્ણ કેશપાશ શોભિતાઙ્ગ નિર્મલં
કાશિકાપુરાધિનાથ કાલભૈરવં ભજે ॥ ૫ ॥
રત્ન પાદુકા પ્રભાભિરામ પાદયુગ્મકં
નિત્ય મદ્વિતીય મિષ્ટ દૈવતં નિરંજનમ ।
મૃત્યુદર્પ નાશનં કરાળદંષ્ટ્ર ભૂષણં
કાશિકાપુરાધિનાથ કાલભૈરવં ભજે ॥ ૬ ॥
અટ્ટહાસ ભિન્ન પદ્મજાંડકોશ સન્તતિં
દૃષ્ટિપાત નષ્ટપાપ જાલમુગ્ર શાસનમ ।
અષ્ટસિદ્ધિ દાયકં કપાલમાલિકા ધરં
કાશિકાપુરાધિનાથ કાલભૈરવં ભજે ॥ ૭ ॥
ભૂતસઙ્ઘનાયકં વિશાલકીર્તિ દાયકં
કાશિવાસિ લોક પુણ્યપાપ શોધકં વિભુમ ।
નીતિમાર્ગ કોવિદં પુરાતનં જગત્પતિં
કાશિકાપુરાધિનાથ કાલભૈરવં ભજે ॥ ૮ ॥
કાલભૈરવાષ્ટકં પઠંતિ યે મનોહરં
જ્ઞાનમુક્તિ સાધકં વિચિત્ર પુણ્ય વર્ધનમ ।
શોકમોહ લોભદૈન્ય કોપતાપ નાશનં
તે પ્રયાન્તિ કાલભૈરવાઙ્ઘ્રિં સન્નિધિં ધ્રુવમ ॥

ઉમા મહેશ્વર સ્તોત્રમ

વિદિતાખિલ શાસ્ત્ર સુધા જલધે
મહિતોપનિષત-કથિતાર્થ નિધે ।
હૃદયે કલયે વિમલં ચરણં
ભવ શઙ્કર દેશિક મે શરણમ ॥ ૧ ॥
કરુણા વરુણાલય પાલય માં
ભવસાગર દુઃખ વિદૂન હૃદમ ।
રચયાખિલ દર્શન તત્ત્વવિદં
ભવ શઙ્કર દેશિક મે શરણમ ॥ ૨ ॥
ભવતા જનતા સુહિતા ભવિતા
નિજબોધ વિચારણ ચારુમતે ।
કલયેશ્વર જીવ વિવેક વિદં
ભવ શઙ્કર દેશિક મે શરણમ ॥ ૩ ॥
ભવ એવ ભવાનિતિ મે નિતરાં
સમજાયત ચેતસિ કૌતુકિતા ।
મમ વારય મોહ મહાજલધિં
ભવ શઙ્કર દેશિક મે શરણમ ॥ ૪ ॥
સુકૃતેઽધિકૃતે બહુધા ભવતો
ભવિતા સમદર્શન લાલસતા ।
અતિ દીનમિમં પરિપાલય માં
ભવ શઙ્કર દેશિક મે શરણમ ॥ ૫ ॥
જગતીમવિતું કલિતાકૃતયો
વિચરન્તિ મહામાહ સચ્છલતઃ ।
અહિમાંશુરિવાત્ર વિભાસિ ગુરો
ભવ શઙ્કર દેશિક મે શરણમ ॥ ૬ ॥

ગુરુપુઙ્ગવ પુઙ્ગવકેતન તે
સમતામયતાં ન હિ કોઽપિ સુધીઃ ।
શરણાગત વત્સલ તત્ત્વનિધે
ભવ શઙ્કર દેશિક મે શરણમ ॥ ૭ ॥
વિદિતા ન મયા વિશદૈક કલા
ન ચ કિઞ્ચન કાઞ્ચનમસ્તિ ગુરો ।
દ્રુતમેવ વિધેહિ કૃપાં સહજાં
ભવ શઙ્કર દેશિક મે શરણમ ॥ ૮ ॥

શિવ અષ્ટોત્તર શતનામ સ્તોત્રમ

રત્નૈ કલ્પિતમાસનં હિમજલૈઃ સ્નાનં ચ દિવ્યામ્બરં
નાનારત્ન વિભૂષિતં મૃગમદા મોદાઙ્કિતં ચન્દનમ ।
જાતી ચંપક બિલ્વપત્ર રચિતં પુષ્પં ચ ધૂપં તથા
દીપં દેવ દયાનિધે પશુપતે હૃત્કલ્પિતં ગૃહ્યતામ ॥ ૧ ॥
સૌવર્ણે નવરત્નખણ્ડ રચિતે પાત્રે ઘૃતં પાયસં
ભક્ષ્યં પઞ્ચવિધં પયોદધિયુતં રમ્ભાફલં પાનકમ ।
શાકાનામયુતં જલં રુચિકરં કર્પૂર ખંડોજ્જ્વલં
તામ્બૂલં મનસા મયા વિરચિત ભક્ત્યા પ્રભો સ્વીકુરુ ॥ ૨ ॥
છત્રં ચામરયોર્યુગં વ્યજનકં ચાદર્શકં નિર્મલં
વીણા ભેરિ મૃદઙ્ગ કાહલકલા ગીતં ચ નૃત્યં તથા ।
સાષ્ટાઙ્ગં પ્રણતિઃ સ્તુતિ-ર્બહુવિધા-હ્યેતત-સમસ્તં મયા
સંઙ્કલ્પેન સમર્પિત તવ વિભો પૂજાં ગૃહાણ પ્રભો ॥ ૩ ॥
આત્મા ત્વં ગિરિજા મતિઃ સહચરાઃ પ્રાણાઃ શરીરં ગૃહં
પૂજા તે વિષયોપભોગ-રચના નિદ્રા સમાધિસ્થિતિઃ ।
સઞ્ચારઃ પદયોઃ પ્રદક્ષિણવિધિઃ સ્તોત્રાણિ સર્વા ગિરો
યદ્યત્કર્મ કરોમિ તત્તદખિલં શંભો તવારાધનમ ॥ ૪ ॥
કર ચરણકૃતં વાક્કાયજં કર્મજં વા
શ્રવણ નયનજં વા માનસં વાપરાધમ ।
વિહિતમવિહિતં વા સર્વમેતત-ક્ષમસ્વ
જય જય કરુણાબ્ધે શ્રી મહાદેવ શંભો ॥ ૫ ॥

શિવ ભુજંગમ

નમઃ શિવાભ્યાં નવયૌવનાભ્યાં
પરસ્પરાશ્લિષ્ટવપુર્ધરાભ્યામ ।
નગેંદ્રકન્યાવૃષકેતનાભ્યાં
નમો નમઃ શંકરપાર્વતીભ્યામ ॥ ૧ ॥

નમઃ શિવાભ્યા સરસોત્સવાભ્યાં
નમસ્કૃતાભીષ્ટવરપ્રદાભ્યામ ।
નારાયણોનાર્ચિતપાદુકાભ્યાં
નમો નમઃ શંકરપાર્વતીભ્યામ ॥ ૨ ॥

નમઃ શિવાભ્યાં વૃષવાહનાભ્યાં
વિરિંચિવિષ્ણિવંદ્રસુપૂજિતાભ્યામ ।
વિભૂતિ પાટીરવિલેપનાભ્યાં
નમો નમઃ શંકરપાર્વતીભ્યામ ॥ ૩ ॥

નમઃ શિવાભ્યાં જગદીશ્વરાભ્યાં
જગત્પતિભ્યાં જયવિગ્રહભ્યામ ।
જંભારિમુખ્યૈરભિવંદિતાભ્યાં
નમો નમઃ શંકરપાર્વતીભ્યામ ॥ ૪ ॥

નમઃ શિવાભ્યાં પરમૌષધાભ્યાં
પંચાક્ષરીપંજરરંજિતાભ્યામ ।
પ્રપંચસૃષ્ટિસ્થિતિસંહૃતાભ્યાં
નમો નમઃ શંકરપાર્વતીભ્યામ ॥ ૫ ॥

નમઃ શિવાભ્યામતિસુંદરાભ્યાં
અત્યંતમાસક્તહૃદંબુજાભ્યામ ।
અશેષલોકૈકહિતંકરાભ્યાં
નમો નમઃ શંકરપાર્વતીભ્યામ ॥ ૬ ॥

નમઃ શિવાભ્યાં કલિનાશનાભ્યાં
કંકાળકલ્યાણવપુર્ધરાભ્યામ ।
કૈલાસશૈલસ્થિતદેવતાભ્યાં
નમો નમઃ શંકરપાર્વતીભ્યામ ॥ ૭ ॥
નમઃ શિવાભ્યામશુભાપહાભ્યાં
અશેષલોકૈકવિશેષિતાભ્યામ ।
અકુંઠિતાભ્યાં સ્મૃતિસંભૃતાભ્યાં
નમો નમઃ શંકરપાર્વતીભ્યામ ॥ ૮ ॥
નમઃ શિવાભ્યાં રથવાહનાભ્યાં
રવીંદુવૈશ્વાનરલોચનાભ્યામ ।
રાકાશશાંકાભમુખાંબુજાભ્યાં
નમો નમઃ શંકરપાર્વતીભ્યામ ॥ ૯ ॥
નમઃ શિવાભ્યાં જટિલંધરાભ્યાં
જરામૃતિભ્યાં ચ વિવર્જિતાભ્યામ ।
જનાર્દનાબ્જોદ્ભવપૂજિતાભ્યાં
નમો નમઃ શંકરપાર્વતીભ્યામ ॥ ૧૦ ॥
નમઃ શિવાભ્યાં વિષમેક્ષણાભ્યાં
બિલ્વચ્છદામલ્લિકદામભૃદ્ભ્યામ ।
શોભાવતીશાંતવતીશ્વરાભ્યાં
નમો નમઃ શંકરપાર્વતીભ્યામ ॥ ૧૧ ॥
નમઃ શિવાભ્યાં પશુપાલકાભ્યાં
જગત્રયીરક્ષણબદ્ધહૃદ્ભ્યામ ।
સમસ્તદેવાસુરપૂજિતાભ્યાં
નમો નમઃ શંકરપાર્વતીભ્યામ ॥ ૧૨ ॥
સ્તોત્રં ત્રિસંધ્યં શિવપાર્વતીભ્યાં
ભક્ત્યા પઠેદ્વાદશંક નરો યઃ ।
સ સર્વસૌભાગ્યફલાનિ
ભુક્તે શતાયુરાંતે શિવલોકમેતિ ॥ ૧૩ ॥

અર્ધ નારીશ્વર અષ્ટકમ

જટાટવીગલજ્જલપ્રવાહપાવિતસ્થલે
ગલેવલંબ્ય લંબિતા ભુજંગતુંગમાલિકામ ।
ડમડ્ડમડ્ડમડ્ડમન્નિનાદવડ્ડમર્વયં
ચકાર ચંડતાંડવં તનોતુ નઃ શિવઃ શિવમ ॥ ૧ ॥
જટાકટાહસંભ્રમભ્રમન્નિલિંપનિર્ઝરી-
-વિલોલવીચિવલ્લરીવિરાજમાનમૂર્ધનિ ।
ધગદ્ધગદ્ધગજ્જ્વલલ્લલાટપટ્ટપાવકે
કિશોરચંદ્રશેખરે રતિઃ પ્રતિક્ષણં મમ ॥ ૨ ॥
ધરાધરેંદ્રનંદિનીવિલાસબંધુબંધુર
સ્ફુરદિગંતસંતતિપ્રમોદમાનમાનસે ।
કૃપાકટાક્ષધોરણીનિરુદ્ધદુર્ધરાપદિ
ક્વચિદ્દિગંબરે મનો વિનોદમેતુ વસ્તુનિ ॥ ૩ ॥
જટાભુજંગપિંગળસ્ફુરત્ફણામણિપ્રભા
કદંબકુંકુમદ્રવપ્રલિપ્તદિગ્વધૂમુખે ।
મદાંધસિંધુરસ્ફુરત્ફણામણિપ્રભા
મનો વિનોદમદ્ભુતં બિભર્તુ ભૂતભર્તરિ ॥ ૪ ॥
સહસ્ત્રલોચનપ્રભૃત્યશેષલેખશેખર
પ્રસૂનધૂળિધોરણી વિધૂસરાંઘ્રિપીઠભૂઃ ।
ભુજંગરાજમાલયા નિબદ્ધજાટજૂટક
શ્રિયૈ ચિરાય જાયતાં ચકોરબંધુશેખરઃ ॥ ૫ ॥
લલાટચત્વરજ્વલદ્ધનંજયસ્ફુલિંગભા-
-નિપીતપંચસાયકં નમન્નિલિંપનાયકમ ।
સુધામયૂખલેખયા વિરાજમાનશેખરં
મહાકપાલિસંપદેશિરોજટાલમસ્તુ નઃ ॥ ૬ ॥

કરાલફાલપટ્ટિકાધગદ્ધગદ્ધગજ્જ્વલ-
દ્ધનંજયાધરીકૃતપ્રચંડપંચસાયકે ।
ધરાધરેંદ્રનંદિનીકુચાગ્રચિત્રપત્ર-
-પ્રકલ્પનૈકશિલ્પિનિ ત્રિલોચને મતિર્મમ ॥ ૭ ॥
નવીનમેઘમંડલી નિરુદ્ધદુર્ધરસ્ફુરત-
કુહૂનિશીથિનીતમઃ પ્રબંધબંધુકંધરઃ ।
નિલિંપનિર્ઝરીધરસ્તનોતુ કૃત્તિસિંધુરઃ
કળાનિધાનબંધુરઃ શ્રિયં જગદ્ધુરંધર ॥ ૮ ॥
પ્રફુલ્લનીલપંકજપ્રપંચકાલિમપ્રભા-
-વિલંબિકંઠકંદલીરુચિપ્રબંદ્ધકંધરમ ।
સ્મરચ્છિદ પુરચ્છિદ ભવચ્છિદ મખચ્છિદ
ગજચ્છિદાંધકચ્છિદં તમંતકચ્છિદ ભજે ॥ ૯ ॥
અગર્વસર્વમંગળાકળાકદંબમંજરી
રસપ્રવાહમાધુરી વિજૃંભણામધુવ્રતમ ।
સ્મરાંતકં પુરાંતકં ભવાંતકં મખાંતકં
ગજાંતકાંધકાંતકં મતંતકાંતકં ભજે ॥ ૧૦ ॥
જયત્વદભ્રવિભ્રમભ્રમદ્ભુજંગમશ્વસ-
-દ્વિનિર્ગમત્ક્રમસ્ફુરત્કરાલફાલહવ્યવાટ ।
ધિમદ્વિમિદ્વિમિધ્વનન્મૃદંગતુંગમંગળ
ધ્વનિક્રમપ્રવર્તિત પ્રચંડતાંડવઃ શિવઃ ॥ ૧૧ ॥
દૃષદ્વિચિત્રતલ્પયોર્ભુજંગમૌક્તિકસ્રજોર-
-ગરિષ્ઠરત્નલોષ્ઠયોઃ સુહૃદ્વિપક્ષપક્ષયોઃ ।
તૃષ્ણારવિંદચક્ષુષોઃ પ્રજામહીમહેંદ્રયોઃ
સમં પ્રવર્તયન્મનઃ કદા સદાશિવં ભજે ॥ ૧૨ ॥
કદા નિલિંપનિર્ઝરીનિકુંજકોટરે વસન
વિમુક્તદુર્મતિઃ સદા શિરઃસ્થમંજલિં વહન ।
વિમુક્તલોલલોચનો લલાટફાલલગ્નકઃ
શિવેતિ મંત્રમુચ્ચરન સદા સુખી ભવામ્યહમ ॥ ૧૩ ॥

ઈમં હિ નિત્યમેવમુક્તમુત્તમોત્તમ સ્તવં
પઠન્સ્મરન્બ્રુવન્નરો વિશુદ્ધિમેતિસંતતમ ।
હરે ગુરૌ સુભક્તિમાશુ યાતિ નાન્યથા ગતિં
વિમોહનં હિ દેહિનાં સુશંકરસ્ય ચિંતનમ ॥ ૧૪ ॥
પૂજાવસાનસમયે દશવક્ત્રગીતં યઃ
શંભુપૂજનપરં પઠતિ પ્રદોષે ।
તસ્ય સ્થિરાં રથગજેંદ્રતુરંગયુક્તા
લક્ષ્મીં સદૈવ સુમુખિં પ્રદદાતિ શંભુઃ ॥ ૧૫ ॥

શિવ કવચમ

ગલદ્દાનગડં મિલકદ્ભૃંગષંડં
ચલચ્ચારુશુડં જગન્નાણશૌંડમ ।
કનદંતકાંડં વિપદ્ભંગચંડં
શિવપ્રેમપિંડં ભજે વક્તુંડમ ॥ ૧ ॥
અનાદ્યંતમાદ્યં પરં તત્ત્વમર્થં
ચિદાકારમેકં તુરીયં ત્વમેયમ ।
હરિબ્રહ્મમૃગ્યં પરબ્રહ્મરૂપં
મનોવાગતીત મહઃશૈવમીડે ॥ ૨ ॥
સ્વશક્ત્યાદિ શક્ત્યંત સિંહાસનસ્થં
મનોહારિ સર્વાંગરત્નોરુભૂષમ ।
જટાહીંદુગંગાસ્થિશમ્યાકમૌળિં
પરાશક્તિમિત્રં નમઃ પંચવક્ત્રમ ॥ ૩ ॥
શિવેશાનતત્પુરુષોધોરવામાદિભિઃ
પંચભિર્હન્મુખૈઃ ષડ્ભિરંગૈઃ ।
અનૌપમ્ય ષટ્ત્રિંશતં તત્ત્વવિદ્યામતીતં
પરં ત્વાં કથં વેત્તિ કો વા ॥ ૪ ॥

પ્રવાણપ્રવાહપ્રભાશોણમર્ધં
પરુત્વન્મણિ શ્રીમહઃ શ્યામમર્ધમ ।
ગુણસ્યૂતમેતદ્વપુઃ શૈવમંતઃ
સ્મરામિ સ્મરાપત્તિસંપત્તિહેતોઃ ॥ ૫ ॥
સ્વસેવાસમાયાતદેવાસુરેંદ્રા
નમન્મૌળિમંદારમાલાભિષિક્તમ ।
નમસ્યામિ શંભો પદાંભોરુહં તે
ભવાંભોધિપોતં ભવાની વિભાવ્યમ ॥ ૬ ॥
જગન્નાથ મન્નાથ ગૌરીસનાથ
પ્રપન્નાનુકંપિન્વિપન્નાર્તિહારિન ।
મહઃસ્તોમમૂર્તે સમસ્તૈકબંધો
નમસ્તે નમસ્તે પુનસ્તે નમોઽસ્તુ ॥ ૭ ॥
વિરૂપાક્ષ વિશ્વેશ વિશ્વાદિદેવ
ત્રયી મૂલ શંભો શિવ ત્ર્યંબક ત્વમ ।
પ્રસીદ સ્મર ત્રાહિ પશ્યાવમુક્તયૈ
ક્ષમાં પ્રાપ્નુહિ ત્ર્યક્ષ માં રક્ષ મોદાત ॥ ૮ ॥
મહાદેવ દેવેશ દેવાદિદેવ
સ્મરારે પુરારે યમારે હરેતિ ।
બ્રુવાણઃ સ્મરિષ્યામિ ભક્ત્યા
ભવંતં તતો મે દયાશીલ દેવ પ્રસીદ ॥ ૯ ॥
ત્વદન્યઃ શરણ્યઃ પ્રપન્નસ્ય નેતિ
પ્રસીદ સ્મરન્નેવ હન્યાસ્તુ દૈન્યમ ।
ન ચેત્તે ભવેદ્ભક્તવાત્સલ્યહાનિસ્તતો
મે દયાળો સદા સન્નિધેહિ ॥ ૧૦ ॥
અયં દાનકાલસ્ત્વહં દાનપાત્રં
ભવાનેવ દાતા ત્વદન્યં ન યાચે ।
ભવદ્ભક્તિમેવ સ્થિરાં દેહિ મહ્યં
કૃપાશીલ શંભો કૃતાર્થોઽસ્મિ તસ્માત ॥ ૧૧ ॥

પશું વેત્સિ ચેન્માં તમેવાધિરૂઢઃ
કલંકીતિ વા મૂર્ધ્નિ ધત્સે તમેવ
દ્વિજિહ્વઃ પુનઃ સોઽપિ તે કંઠભૂષા
ત્વદંગીકૃતાઃ શર્વ સર્વેઽપિ ધન્યાં ॥ ૧૨ ॥
ન શક્નોમિ કર્તું પરદ્રોહલેશં
કથં પ્રીયસે ત્વં ન જાને ગિરીશ ।
તથાહિ પ્રસન્નોઽસિ કસ્યાપિ
કાંતાસુતદ્રોહિણો વા પિતૃદ્રોહિણો વા ॥ ૧૩ ॥
સ્તુતિં ધ્યાનમર્ચાં યથાવદ્વિધાતું
ભજન્નપ્યજાનન્મહેશાવલંબે ।
ત્રસંતં સુતં ત્રાતુમગ્રે
મૃકંડોર્યમપ્રાણનિર્વાપણં ત્વત્પદાબ્જમ ॥ ૧૪ ॥
શિરો દૃષ્ટિ હૃદ્રોગ શૂલ પ્રમેહજ્વરાર્શો જરાયક્ષ્મહિક્કાવિષાર્તાન ।
ત્વમાદ્યો ભિષગ્ભેષજં ભસ્મ શંભો
ત્વમુલ્લાઘયાસ્માન્વપુર્લાઘવાય ॥ ૧૫ ॥
દરિદ્રોઽસ્મ્યભદ્રોઽસ્મિ ભગ્નોઽસ્મિ દૂયે
વિષણ્ણોઽસ્મિ સન્નોઽસ્મિ ખિન્નોઽસ્મિ ચાહમ ।
ભવાન્પ્રાણિનામંતરાત્માસિ શંભો
મમાધિં ન વેત્સિ પ્રભો રક્ષ માં ત્વમ ॥ ૧૬ ॥
ત્વદક્ષ્ણોઃ કટાક્ષઃ પતેત્ત્ર્યક્ષ યત્ર
ક્ષણં ક્ષ્મા ચ લક્ષ્મીઃ સ્વયં તં વૃણાતે ।
કિરીટસ્ફુરચ્ચામરચ્છત્રમાલાકલાચીગજક્ષૌમભૂષાવિશેષૈઃ ॥ ૧૭ ॥
ભવાન્યૈ ભવાયાપિ માત્રે ચ પિત્રે
મૃડાન્યૈ મૃડાયાપ્યઘઘ્નયૈ મખઘ્ને ।
શિવાંગ્યૈ શિવાંગાય કુર્મઃ શિવાયૈ
શિવાયાંબિકાયૈ નમસ્ત્ર્યંબકાય ॥ ૧૮ ॥
ભવદ્ગૌરવં મલ્લઘુત્વં વિદિત્વા
પ્રભો રક્ષ કારુણ્યદૃષ્ટ્યાનુગં મામ ।
શિવાત્માનુભાવસ્તુતાવક્ષમોઽહં
સ્વશક્ત્યા કૃતં મેઽપરાધં ક્ષમસ્વ ॥ ૧૯ ॥

યદા કર્ણરંધ્રં વ્રજેત્કાલવાહદ્વિષત્કંઠઘંટા ઘણાત્કારનાદઃ ।
વૃષાધીશમારુહ્ય દેવૌપવાહ્યંતદા
વત્સ મા ભીરિત પ્રીણય ત્વમ ॥ ૨૦ ॥
યદા દારુણભાષણા ભીષણા મે
ભવિષ્યંત્યુપાંતે કૃતાંતસ્ય દૂતાઃ ।
તદા મન્મનસ્ત્વપદાંભોરુહસ્થં
કથં નિશ્ચલં સ્યાન્નમસ્તેઽસ્તુ શંભો ॥ ૨૧ ॥
યદા દુર્નિવારવ્યથોઽહં શયાનો
લુઠન્નિઃશ્વસન્નિઃસૃતાવ્યક્તવાણિઃ ।
તદા જહ્નુકન્યાજલાલંકૃતં તે
જટામંડલં મન્મનોમંદિરે સ્યાત ॥ ૨૨ ॥
યદાપુત્રમિત્રાદયો મસ્તકાશે
રુદંત્યસ્ય હા કીદૃશીયં દશેતિ ।
તદા દેવદેવેશ ગૌરીશ શંભો
નમસ્તે શિવાયેત્યજસ્રં બ્રવાણિ ॥ ૨૩ ॥
યદા પશ્યતાં મામસૌ વેત્તિ
નાસ્માનયં શ્વાસ એવેતિ વાચો ભવેયુઃ ।
તદાભૂતિભૂષં ભુજંગાવનદ્ધં
પુરારે ભવંતં સ્ફુટં ભાવયેયમ ॥ ૨૪ ॥
યદા યાતનાદેહસંદેહવાહી
ભવેદાત્મદેહે ન મોહો મહાન્મે ।
તદા કાશશીતાંશુસંકાશમીશ
સ્મરારે વપુસ્તે નમસ્તે સ્મરામિ ॥ ૨૫ ॥
યદાપારમચ્છાયમસ્થાનમદ્ભિર્જનૈર્વા વિહીનં ગમિષ્યામિ માર્ગમ ।
તદા તં નિરુધંકૃતાંતસ્ય માર્ગં
મહાદેવ મહ્યં મનોજ્ઞં પ્રયચ્છ ॥ ૨૬ ॥
યદા રૌરવાદિ સ્મરન્નેવ ભીત્યા
વ્રજામ્યત્ર મોહં મહાદેવ ઘોરમ ।
તદા મામહો નાથ કસ્તારયિષ્યત્યનાથં પરાધીનમર્ધેંદુમૌળે ॥ ૨૭ ॥

યદા શ્વેતપત્રાયતાલંઘ્યશક્તેઃ
કૃતાંતાદ્ભયં ભક્તિવાત્સલ્યભાવાત ।
તદા પાહિ માં પાર્વતીવલ્લભાન્યં
ન પશ્યામિ પાતારમેતાદૃશં મે ॥ ૨૮ ॥
ઈદાનીમિદાનીં મૃતિર્મે ભવિત્રીત્યહો સંતતં ચિંતયા પીડિતોઽસ્મિ ।
કથં નામ મા ભૂન્મૃતૌ ભીતિરેષા
નમસ્તે ગતીનાં ગતે નીલકંઠ ॥ ૨૯ ॥
અમર્યાદમેવાહમાબાલવૃદ્ધં
હરંતં કૃતાંતં સમીક્ષ્યાસ્મિ ભીતઃ ।
મૃતૌ તાવકાંઘ્ર્યબ્જદિવ્યપ્રસાદાદ્ભવાનીપતે નિર્ભયોઽહં ભવાનિ ॥ ૩૦ ॥
જરાજન્મગર્ભાધિવાસાદિદુઃખાન્યસહ્યાનિ જહ્યાં જગન્નાથ દેવ ।
ભવંતં વિના મે ગતિર્નૈવ શંભો
દયાળો ન જાગર્તિ કિં વા દયા તે ॥ ૩૧ ॥
શિવાયેતિ શબ્દો નમઃપૂર્વ એષ
સ્મરન્મુક્તિકૃન્મૃત્યુહા તત્ત્વવાચી ।
મહેશાન મા ગાન્મનસ્તો વચસ્તઃ
સદા મહ્યમેતત્પ્રદાનં પ્રયચ્છ ॥ ૩૨ ॥
ત્વમપ્યંબ માં પશ્ય શીતાંશુમૌળિપ્રિયે ભેષજં ત્વં ભવવ્યાધિશાંતૌ
બહુક્લેશભાજં પદાંભોજપોતે
ભવાબ્ધૌ નિમગ્નં નયસ્વાદ્ય પારમ ॥ ૩૩ ॥
અનુદ્યલ્લલાટાક્ષિ વહ્નિ પ્રરોહૈરવામસ્ફુરચ્ચારુવામોરુશોભૈઃ ।
અનંગભ્રમદ્ભોગિભૂષાવિશેષૈરચંદ્રાર્ધચૂડૈરલં દૈવતૈર્નઃ ॥ ૩૪ ॥
અકંઠેકલંકાદનંગેભુજંગાદપાણૌકપાલાદફાલેઽનલાક્ષાત ।
અમૌળૌશશાંકાદવામેકળત્રાદહં દેવમન્યં ન મન્યે ન મન્યે ॥ ૩૫ ॥
મહાદેવ શંભો ગિરીશ ત્રિશૂલિંસ્ત્વદીયં સમસ્તં વિભાતીતિ યસ્માત ।
શિવાદન્યથા દૈવતં નાભિજાને
શિવોઽહં શિવોઽહં શિવોઽહં શિવોઽહમ ॥ ૩૬ ॥

યતોઽજાયતેદં પ્રપંચં વિચિત્રં
સ્થિતિં યાતિ યસ્મિન્યદેકાંતમંતે ।
સ કર્માદિહીનઃ સ્વયંજ્યોતિરાત્મા
શિવોઽહં શિવોઽહં શિવોઽહં શિવોઽહમ ॥ ૩૭ ॥
કિરીટે નિશેશો લલાટે હુતાશો
ભુજે ભોગિરાજો ગલે કાલિમા ચ ।
તનૌ કામિની યસ્ય તત્તુલ્યદેવં
ન જાને ન જાને ન જાને ન જાને ॥ ૩૮ ॥
અનેન સ્તવેનાદરાદંબિકેશં
પરાં ભક્તિમાસાદ્ય યં યે નમંતિ ।
મૃતૌ નિર્ભયાસ્તે જનાસ્તં ભજંતે
હૃદંભોજમધ્યે સદાસીનમીશમ ॥ ૩૯ ॥
ભુજંગપ્રિયાકલ્પ શંભો મયૈવં
ભુજંગપ્રયાતેન વૃત્તેન કલૃપ્તમ ।
નરઃ સ્તોત્રમેતત્પઠિત્વોરુભક્ત્યા
સુપુત્રાયુરારોગ્યમૈશ્વર્યમેતિ ॥ ૪૦ ॥

શ્રી કાળ હસ્તીશ્વર શતકમ

ચાંપેયગૌરાર્ધશરીરકાયૈ
કર્પૂરગૌરાર્ધશરીરકાય ।
ધમ્મિલ્લકાયૈ ચ જટાધરાય
નમઃ શિવાયૈ ચ નમઃ શિવાય ॥ ૧ ॥
કસ્તૂરિકાકુંકુમચર્ચિતાયૈ
ચિતારજઃ પુઞ્ચ વિચર્ચિતાય ।
કૃતસ્મરાયૈ વિકૃતસ્મરાય
નમઃ શિવાયૈ ચ નમઃ શિવાય ॥ ૨ ॥

ઝણત્ક્વણંત્કંકણનૂપુરાયૈ
પાદાબ્જરાજત્ફણિનૂપુરાય ।
હેમાંગદાયૈ ભુજગાંગદાય
નમઃ શિવાયૈ ચ નમઃ શિવાય ॥ ૩ ॥
વિશાલનીલોત્પલલોચનાયૈ
વિકાસિપંકેરુહલોચનાય ।
સમેક્ષણાયૈ વિષમેક્ષણાય
નમઃ શિવાયૈ ચ નમઃ શિવાય ॥ ૪ ॥
મંદારમાલાકલિતાલકાયૈ
કપાલમાલાંકિતકંધરાય ।
દિવ્યાંબરાયૈ ચ દિગંબરાય
નમઃ શિવાયૈ ચ નમઃ શિવાય ॥ ૫ ॥
અંભોધરશ્યામલકુન્તલાયૈ
તટિત્પ્રભાતામ્રજટાધરાય ।
નિરીશ્વરાયૈ નિખિલેશ્વરાય
નમઃ શિવાયૈ ચ નમઃ શિવાય ॥ ૬ ॥
પ્રપંચસૃષ્ટ્યુન્મુખલાસ્યકાયૈ
સમસ્તસંહારકતાંડવાય ।
જગજ્જનન્યૈ જગદેકપિત્રે
નમઃ શિવાયૈ ચ નમઃ શિવાય ॥ ૭ ॥
પ્રદીપ્તરત્નોજ્જ્વલકુંડલાયૈ
સ્ફુરન્મહાપન્નગભૂષણાય ।
શિવાન્વિતાયૈ ચ શિવાન્વિતાય
નમઃ શિવાયૈ ચ નમઃ શિવાય ॥ ૮ ॥
એતત્પઠેદષ્ટકમિષ્ટદં યો
ભક્ત્યા સ માન્યો ભુવિ દીર્ઘજીવી ।
પ્રાપ્નોતિ સૌભાગ્યમનન્તકાલં
ભૂયાત્સદા તસ્ય સમસ્તસિદ્ધિઃ ॥

શિવાપરાધ ક્ષમાપણ સ્તોત્રમ

ઉમાકાંતાય કાંતાય કામિતાર્થ પ્રદાયિને
શ્રીગિરીશાય દેવાય મલ્લિનાથાય મંગળમ ॥
સર્વમંગળ રૂપાય શ્રી નગેંદ્ર નિવાસિને
ગંગાધરાય નાથાય શ્રીગિરીશાય મંગળમ ॥
સત્યાનંદ સ્વરૂપાય નિત્યાનંદ વિધાયને
સ્તુત્યાય શ્રુતિગમ્યાય શ્રીગિરીશાય મંગળમ ॥
મુક્તિપ્રદાય મુખ્યાય ભક્તાનુગ્રહકારિણે
સુંદરેશાય સૌમ્યાય શ્રીગિરીશાય મંગળમ ॥
શ્રીશૈલે શિખરેશ્વરં ગણપતિં શ્રી હટકેશં
પુનસ્સારંગેશ્વર બિંદુતીર્થમમલં ઘંટાર્ક સિદ્ધેશ્વરમ ।
ગંગાં શ્રી ભ્રમરાંબિકાં ગિરિસુતામારામવીરેશ્વરં
શંખંચક્ર વરાહતીર્થમનિશં શ્રીશૈલનાથં ભજે ॥
હસ્તેકુરંગં ગિરિમધ્યરંગં શૃંગારિતાંગં ગિરિજાનુષંગમ
મૂર્દેદુગંગં મદનાંગ ભંગં શ્રીશૈલલિંગં શિરસા નમામિ ॥

શિવ ભુજંગ પ્રયાત સ્તોત્રમ

આદૌ કર્મપ્રસઙ્ગસત્કલયતિ કલુષં માતૃકુક્ષૌ સ્થિતં માં
વિણ્મૂત્રામેધ્યમધ્યે કથયતિ નિતરાં જાઠરો જાતવેદાઃ ।
યદ્યદ્વૈ તત્ર દુઃખં વ્યથયતિ નિતરાં શક્યતે કેન વક્તું
ક્ષન્તવ્યો મેઽપરાધઃ શિવ શિવ શિવ ભો શ્રી મહાદેવ શમ્ભો ॥ ૧ ॥
બાલ્યે દુઃખાતિરેકો મલલુલિતવપુઃ સ્તન્યપાને પિપાસા
નો શક્તશ્ચેન્દ્રિયેભ્યો ભવગુણજનિતાઃ જન્તવો માં તુદન્તિ ।
નાનારોગાદિદુઃખાદ્રુદનપરવશઃ શંકરં ન સ્મરામિ
ક્ષન્તવ્યો મેઽપરાધઃ શિવ શિવ શિવ ભો શ્રી મહાદેવ શમ્ભો ॥ ૨ ॥

પ્રૌઢોઽહં યૌવનસ્થો વિષયવિષધરૈઃ પઞ્ચભિર્મર્મસન્ધૌ
દષ્ટો નષ્ટોઽવિવેકઃ સુતધનયુવતિસ્વાદુસૌખ્યે નિષણ્ણઃ ।
શૈવીચિન્તાવિહીનં મમ હૃદયમહો માનગર્વાધિરૂઢં
ક્ષન્તવ્યો મેઽપરાધઃ શિવ શિવ શિવ ભો શ્રી મહાદેવ શમ્ભો ॥ ૩ ॥
વાર્ધક્યે ચેન્દ્રિયાણાં વિગતગતિમતિશ્ચાધિદૈવાદિતાપૈઃ
પાપૈ રોગૈર્વિયોગૈસ્ત્વનવસિતવપુઃ પ્રૌઢહીનં ચ દીનમ ।
મિથ્યામોહાભિલાષૈર્ભ્રમતિ મમ મનો ધૂર્જટેર્ધ્યાનશૂન્યં
ક્ષન્તવ્યો મેઽપરાધઃ શિવ શિવ શિવ ભો શ્રી મહાદેવ શમ્ભો ॥ ૪ ॥
નો શક્યં સ્માર્તકર્મ પ્રતિપદગહનપ્રત્યવાયાકુલાખ્યં
શ્રૌતે વાર્તા કથં મે દ્વિજકુલવિહિતે બ્રહ્મમાર્ગેઽસુસારે ।
જ્ઞાતો ધર્મો વિચારૈઃ શ્રવણમનનયોઃ કિં નિદિધ્યાસિતવ્યં
ક્ષન્તવ્યો મેઽપરાધઃ શિવ શિવ શિવ ભો શ્રી મહાદેવ શમ્ભો ॥ ૫ ॥
સ્નાત્વા પ્રત્યૂષકાલે સ્નપનવિધિવિધૌ નાહૃતં ગાઙ્ગતોયં
પૂજાર્થં વા કદાચિદ્બહુતરગહનાત્ખણ્ડબિલ્વીદલાનિ ।
નાનીતા પદ્મમાલા સરસિ વિકસિતા ગન્ધધૂપૈઃ ત્વદર્થં
ક્ષન્તવ્યો મેઽપરાધઃ શિવ શિવ શિવ ભો શ્રી મહાદેવ શમ્ભો ॥ ૬ ॥
દુગ્ધૈર્મધ્વાજ્યુતૈર્દધિસિતસહિતૈઃ સ્નાપિતં નૈવ લિઙ્ગં
નો લિપ્તં ચન્દનાદ્યૈઃ કનકવિચરિતૈઃ પૂજિતં ન પ્રસૂનૈઃ ।
ધૂપૈઃ કર્પૂરદીપૈર્વિવિધરસયુતૈર્નૈવ ભક્ષ્યોપહારૈઃ
ક્ષન્તવ્યો મેઽપરાધઃ શિવ શિવ શિવ ભો શ્રી મહાદેવ શમ્ભો ॥ ૭ ॥
ધ્યાત્વા ચિત્તે શિવાખ્યં પ્રચુરતરધનં નૈવ દત્તં દ્વિજેભ્યો
હવ્યં તે લક્ષસઙ્ખ્યૈર્હુતવહવદને નાર્પિતં બીજમન્ત્રૈઃ ।
નો તપ્તં ગાઙ્ગતીરે વ્રતજનનિયમૈઃ રુદ્રજાપ્યૈર્ન વેદૈઃ
ક્ષન્તવ્યો મેઽપરાધઃ શિવ શિવ શિવ ભો શ્રી મહાદેવ શમ્ભો ॥ ૮ ॥
સ્થિત્વા સ્થાને સરોજે પ્રણવમયમરુત્કુમ્ભકે (કુણ્ડલે) સૂક્ષ્મમાર્ગે
શાન્તે સ્વાન્તે પ્રલીને પ્રકટિતવિભવે જ્યોતિરૂપેઽપરાખ્યે ।
લિઙ્ગજ્ઞે બ્રહ્મવાક્યે સકલતનુગતં શઙ્કરં ન સ્મરામિ
ક્ષન્તવ્યો મેઽપરાધઃ શિવ શિવ શિવ ભો શ્રી મહાદેવ શમ્ભો ॥ ૯ ॥

નગ્નો નિઃસઙ્ગશુદ્ધસ્ત્રિગુણવિરહિતો ધ્વસ્તમોહાન્ધકારો
નાસાગ્રેન્યસ્તદૃષ્ટિર્વિદિતભવગુણો નૈવ દૃષ્ટઃ કદાચિત ।
ઉન્મન્યાઽવસ્થયા ત્વાં વિગતકલિમલં શઙ્કરં ન સ્મરામિ
ક્ષન્તવ્યો મેઽપરાધઃ શિવ શિવ શિવ ભો શ્રી મહાદેવ શમ્ભો ॥ ૧૦ ॥
ચન્દ્રોદ્ભાસિતશેખરે સ્મરહરે ગઙ્ગધરે શઙ્કરે
સર્પૈર્ભૂષિતકણ્ઠકર્ણયુગલે (વિવરે)નેત્રોત્થવૈશ્વાનરે ।
દન્તિત્વક્કૃતસુન્દરામ્બરધરે ત્રૈલોક્યસારે હરે
મોક્ષાર્થં કુરુ ચિત્તવૃત્તિમચલામન્યૈસ્તુ કિં કર્મભિઃ ॥ ૧૧ ॥
કિં વાઽનેન ધનેન વાજિકરિભઃ પ્રાપ્તેન રાજ્યેન કિં
કિં વા પુત્રકલત્રમિત્રપશુભિર્દેહેન ગેહેન કિમ ।
જ્ઞાત્વૈતત્ક્ષણભઙ્ગુરં સપદિ રે ત્યાજ્યં મનો દૂરતઃ
સ્વાત્માર્થં ગુરુવાક્યતો ભજ મન શ્રીપાર્વતીવલ્લભમ ॥ ૧૨ ॥
આયુર્નશ્યતિ પશ્યતાં પ્રતિદિનં યાતિ ક્ષયં યૌવનં
પ્રત્યાયાન્તિ ગતાઃ પુનર્ન દિવસાઃ કાલો જગદ્ભક્ષકઃ ।
લક્ષ્મીસ્તોયતરઙ્ગભઙ્ગચપલા વિદ્યુચ્ચલં જીવિતં
તસ્માત્ત્વાં (માં)શરણાગતં શરણદ ત્વં રક્ષ રક્ષાધુના ॥ ૧૩ ॥
વન્દે દેવમુમાપતિં સુરગુરું વન્દે જગત્કારણં
વન્દે પન્નગભૂષણં મૃગધરં વન્દે પશૂનાં પતિમ ।
વન્દે સૂર્યશશાઙ્કવહ્નિનયનં વન્દે મુકુન્દપ્રિયં
વન્દે ભક્તજનાશ્રયં ચ વરદં વન્દે શિવં શઙ્કરમ ॥ ૧૪ ॥
ગાત્રં ભસ્મસિતં ચ હસિતં હસ્તે કપાલં સિતં
ખટ્વાઙ્ગં ચ સિતં સિતશ્ચ વૃષભઃ કર્ણે સિતે કુણ્ડલે ।
ગઙ્ગફેનસિતા જટા પશુપતેશ્ચન્દ્રઃ સિતો મૂર્ધનિ
સાઽયં સર્વસિતો દદાતુ વિભવં પાપક્ષયં સર્વદા ॥ ૧૫ ॥
કરચરણકૃતં વાક્કાયજં કર્મજં વા
શ્રવણનયનજં વા માનસં વાઽપરાધમ ।
વિહિતમવિહિતં વા સર્વમેતત્ક્ષમસ્વ
શિવ શિવ કરુણાબ્ધે શ્રી મહાદેવ શમ્ભો ॥ ૧૬ ॥
॥ ઇતિ શ્રીમદ શઙ્કરાચાર્યકૃત શિવાપરાધક્ષમાપણ સ્તોત્રં સંપૂર્ણમ ॥